EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.12.16.
COM(2025) 783 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmusról szóló rendelet alkalmazásáról

Rövidítések jegyzéke

CBAM	Az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus
CCP	Közös központi platform
KN-kód	Kombinált Nómenklatúra-kód
CO_2-egyenérték	Szén-dioxid-egyenérték
COP	Felek Konferenciája
EGT	Európai Gazdasági Térség
EF	Kibocsátási tényező
EU ETS	Uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer
ÜHG	Üvegházhatású gáz
ICC	A közvetett költségek ellentételezése
IFCMA	A szén-dioxid-csökkentési megközelítésekkel foglalkozó inkluzív fórum (az OECD kiemelt kezdeményezése)
LDC-országok	Legkevésbé fejlett országok
MRV	Nyomon követés, jelentés és hitelesítés
NCA	Illetékes nemzeti hatóság
PPA	Villamosenergia-vásárlási megállapodás
SEE	Fajlagos beágyazott kibocsátások
kkv	Kis- és középvállalkozás
UNFCCC	Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye
WTO	Kereskedelmi Világszervezet

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke 1
Vezetői összefoglaló 3
1. Bevezetés 6
2. Aktuális helyzet: a CBAM az átmeneti időszak végén 8
2.1. A CBAM, a szén-dioxid-árazás és a fórumok 9
2.2. CBAM átmeneti időszak 15
3. Közös munka partnereinkkel 26
3.1. Együttműködés nem uniós országokkal 26
3.2. A CBAM hatása a nem uniós országokra 30
3.3. A CBAM végrehajtásának megkönnyítése a harmadik országbeli gyártók számára 44
3.4. A CBAM alkalmazása az Európai Gazdasági Térségben (EGT) 45
4. A CBAM hatékonyabbá és eredményesebbé tétele 45
4.1. Bevezetés 45
4.2. Továbbfeldolgozott áruk 46
4.3. A CBAM megkerülése: kijátszás és a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettség indokolatlan csökkentését célzó egyéb gyakorlatok 47
4.4. Villamos energia 49
4.4.1. A nyugat-balkáni országokból és Ukrajnából származó villamosenergia-import 50
4.4.2. Az Egyesült Királyságból származó villamosenergia-import 50
4.5. Kibocsátásáthelyezés 51
4.6. Alapértelmezett szén-dioxid-árak 52
4.7. A beágyazott közvetett kibocsátások kiszámításának módszertana 52
4.8. Az ingyenes kiosztással összefüggő kiigazítás 54
4.9. Az adminisztratív folyamatok egyszerűsítése 54
5. Kilátások: A CBAM kiterjesztése és kiegészítése: 2. lépés 55
5.1. Közvetett kibocsátások 55
5.2. A fuvarozásból származó kibocsátás 58
5.3. A CBAM hatályának kiterjesztése más ágazatokra 60
5.3.1. Prekurzor áruk 60
5.3.2. További áruk 61
5.3.3. Továbbfeldolgozott áruk 66
6. Következtetések, következő lépések 67

Vezetői összefoglaló

Ez a jelentés az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó uniós mechanizmusnak (a továbbiakban: CBAM) a 2023. október 1-jétől 2025 végéig tartó átmeneti időszakban történő alkalmazását tekinti át. Felméri a CBAM hozzájárulását a kibocsátásáthelyezés kezeléséhez és a globális szén-dioxid-árazás előmozdításához, és megvizsgálja a CBAM irányítását, igazgatását és érvényesítését, valamint nemzetközi dimenzióját. A jelentés meghatározza továbbá a CBAM 2026-tól történő végleges alkalmazását szolgáló hatékony és eredményes rendszer biztosításához szükséges végrehajtási ütemtervet és a kísérő intézkedéseket.

A 2023–2025-ös átmeneti időszakban a CBAM előmozdította a világ minden tájáról importált termékek beágyazott kibocsátásának nyomon követését és jelentését.

A CBAM 2026. január 1-jén kezdődő végleges időszakának kilátása elkezdett ösztönzőleg hatni az EU-ba importált beágyazott kibocsátások csökkentésére. Kialakítása révén a CBAM a szén-dioxid-árazás katalizátora is volt, mivel magában foglalja a ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonását a CBAM pénzügyi kiigazításból. Ennek nyomán világszerte növekvő tendencia volt megfigyelhető a kibővített kibocsátáskereskedelmi rendszerek és szén-dioxid-adók bevezetése terén. A CBAM világszerte egyedülálló lehetőséget biztosított az éghajlat-politikai fellépésről szóló szélesebb körű politikai vitára is.

Ezen átmeneti időszakban a Bizottság aktívan részt vett az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó intézkedésekkel kapcsolatos összehangolt fellépés kidolgozásában a szén-dioxid-klubokon és a hasonlóan gondolkodó szereplők koalícióin munkálkodó releváns többoldalú fórumokon. Emellett együttműködött kereskedelmi partnereinkkel, nemzetközi szervezetekkel (köztük a WTO-val) és nemzetközi fórumokon is, hogy ismertesse és elmagyarázza a CBAM célkitűzéseit, kialakítását és végrehajtási jellemzőit.

Jelenleg 95 joghatósági területen mintegy 80 szén-dioxid-árazási eszközt hajtanak végre, amelyek 2025-ben a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátás mintegy 28 %-át fedték le[1]. A CBAM-ágazatokban e szén-dioxid-árazási eszközök keretében ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár elszámolása érdekében a Bizottság visszajelzést fog kérni az érdekelt felektől a 2026 első negyedévében a szén-dioxid-ár levonására vonatkozó szabályokat meghatározó végrehajtási jogi aktusról, annak elfogadása előtt.

Világszerte egyre több önkéntes szén-dioxid-árazási rendszert dolgoznak ki. Ez határozott pozitív jelzést küld mind a magán-, mind az állami szektornak arról, hogy a szén-dioxid-árazás milyen előnyökkel jár az éghajlat-politikai célkitűzések elérése szempontjából. Az EU is szigorítja éghajlat-politikáit. 2025 júliusában a Bizottság javaslatot tett az európai klímarendelet módosítására azzal a céllal, hogy 2040-re uniós éghajlat-politikai célértéket határozzon meg az EU nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátásának 2040-ig az 1990-es szinthez képest 90 %-kal történő csökkentésére, a 2024–2029-es időszakra vonatkozó, a Bizottságnak szóló politikai iránymutatásban meghatározottak szerint. 2025 novemberében a tagállamok a Környezetvédelmi Tanácsban általános megközelítést fogadtak el a 2040-re kitűzött, jogilag

[1] Világbank-csoport: *State and Trends of Carbon Pricing Dashboard* [A szén-dioxid-árazás helyzetét és tendenciáit ismertető eredménytábla], lekérdezés: 2025. november 3., https://carbonpricingdashboard.worldbank.org/compliance/instrument-detail.

kötelező erejű 90 %-os kiemelt célról, amely 85 %-os belső célt és legfeljebb 5 %-os nemzetközi szén-dioxid-kreditet irányoz elő. 2025 decemberében a Tanács elnöksége és az Európai Parlament képviselői ideiglenes megállapodásra jutottak ezekről a célokról. Az új eszköz bevezetésének összetettsége ellenére az EU-nak példátlanul rövid idő alatt sikerült kialakítania a CBAM funkcionális irányítási keretét. A tagállamok, a Bizottság és az érdekelt felek az átmeneti időszakot arra használták, hogy adatokat és tapasztalatokat gyűjtsenek, gyorsan következtetéseket vonjanak le, és olyan mechanizmust vezessenek be, amely nemcsak működőképes, hanem folyamatosan javul. A CBAM egyszerűsítéséről szóló rendelet – az (EU) 2023/956 rendelet módosításáról szóló, 2025. október 8-i (EU) 2025/2083 európai parlamenti és tanácsi rendelet – megerősítette a jelenlegi irányítást, és nagyobb szerepet biztosított a Bizottságnak a CBAM végrehajtásának felügyeletében a központi CBAM-nyilvántartáson keresztül.

Az EU rendszeresen együttműködik azokkal a nemzetközi partnerekkel és érdekelt felekkel, amelyek érdekeltek az uniós CBAM működésében, vagy aggodalmukat fejezték ki annak kialakításával vagy végrehajtásának gyakorlati vonatkozásaival kapcsolatban. Az EU emellett aktívan előmozdít és finanszíroz dekarbonizációs projekteket harmadik országokban. A CBAM átmeneti időszaka során levont tanulságok arra ösztönzik a Bizottságot, hogy továbbra is támogassa az országokat dekarbonizációs erőfeszítéseikben, többek között a CBAM végrehajtása terén, amint azt az EU globális éghajlatvédelmi és energiaügyi jövőképe, valamint a Globális Európa javaslat körvonalazza. Az e jelentésben bemutatott modellezési eredmények azt mutatják, hogy a CBAM viszonylag csekély hatást gyakorol a legkevésbé fejlett országokra (LDC-országok), a fejlődő országokra és a szomszédságpolitikai partnerországokra. Az LDC-országok GDP-jének változása összesítve (a CBAM nélküli forgatókönyvhöz képest) 2035-re a modell szerint kevesebb mint 0,01 %. Ugyanakkor a CBAM bevezetése várhatóan hozzájárul az üvegházhatásúgáz-kibocsátás globális csökkentéséhez.

A CBAM-et a 2026 és 2034 közötti nyolcéves időszak alatt fokozatosan vezetik be, az EU ETS szerinti ingyenes kibocsátási egységek fokozatos kivezetésével párhuzamosan. Ez időt biztosít a CBAM-áruk EU-n belüli és kívüli gyártóinak arra, hogy folytassák dekarbonizációjukat, a harmadik országoknak pedig arra, hogy szén-dioxid-árazási rendszereket vezessenek be.

Az átmeneti időszak során levont tanulságok és az érdekelt felektől kapott visszajelzések alapján a Bizottság ezenfelül úgy határozott, hogy kétlépcsős megközelítést alkalmaz a CBAM elkövetkező években történő megerősítésére és kiterjesztésére.

A 2026–2027-es időszakban végrehajtandó **1. lépésben** 2025 végén javaslatokat fogalmaznak meg a downstream kiterjesztésre, a CBAM kijátszás elleni szabályok révén történő megerősítésére, a villamos energia beágyazott kibocsátásának kiszámítására vonatkozó szabályok módosítására és a kibocsátásáthelyezés magas fennmaradó kockázatának kitett ágazatok dekarbonizációját szolgáló ideiglenes támogatási mechanizmusra, valamint 2026-ban a harmadik országokban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonására vonatkozó szabályok meghatározásáról szóló végrehajtási jogi aktusra. E csomag célja, hogy hatékonyabbá tegye a CBAM-et azáltal, hogy csökkenti a downstream kibocsátásáthelyezés kockázatát, megerősíti a mechanizmus érvényesítését, eltántorít a szabályok megkerülésének gyakorlataitól, és ösztönzi a harmadik országbeli villamosenergia-hálózatok dekarbonizációját.

A **2. lépés** előírja, hogy (**2027-ben**) jelentést kell készíteni, amely értékeli a hatály i. további CBAM-árukból (vas és acél, alumínium és hidrogén) származó közvetett kibocsátásokra és ii. más ágazatokra történő további kiterjesztésének módjait.

1. Bevezetés

E jelentés háttere és célja

Az e jelentésben foglalt elemzés megvizsgálja az átmeneti időszakra jellemző teljesítést, felméri a CBAM hozzájárulását a kibocsátásáthelyezés kezeléséhez és a globális szén-dioxid-árazás előmozdításához, és megvizsgálja az irányítást, az igazgatást és az érvényesítést, valamint a CBAM nemzetközi dimenzióját. A jelentés meghatározza továbbá a CBAM 2026-tól történő alkalmazását szolgáló hatékony és eredményes végleges rendszer biztosításához szükséges végrehajtási ütemtervet és a kísérő intézkedéseket.

A jelentés ezáltal megfelel a CBAM-rendelet[2] 30. cikkének (2) bekezdésében foglalt követelményeknek is, amelyek értelmében értékelni kell a rendelettel kapcsolatos releváns szempontokat, például a következőket:

- a rendelet hatályának kiterjesztését a következőkre: i. további CBAM-árukból származó beágyazott közvetett kibocsátások (lásd az 5.1. fejezetet), ii. a CBAM-áruk fuvarozásából és a fuvarozási szolgáltatásokból származó beágyazott kibocsátások (lásd az 5.2. fejezetet), iii. további áruk (lásd az 5.3.2. fejezetet) és iv. a CBAM-áruk egyéb bemeneti anyagai (prekurzorai) (lásd az 5.3.1. fejezetet),
- a kiterjesztett hatállyal összefüggésben alkalmazandó releváns kritériumokat,
- az egyéb potenciális CBAM-áruk beágyazott kibocsátásának kiszámítására vonatkozó műszaki követelményeket,
- a nemzetközi egyeztetéseket az éghajlat-politikai fellépésről (lásd a 2.1. és a 3.1. fejezetet) és a CBAM fejlődő országokra, különösen a legkevésbé fejlett országokra gyakorolt hatását (lásd a 3.2. fejezetet),
- a CBAM irányítását (lásd a 2. fejezetet),
- a közvetett kibocsátások kiszámításának módszertanát (lásd a 4.6. fejezetet).

Az átmeneti időszak alatt az importőröknek negyedévente jelentést kellett tenniük az uniós piacon forgalomba hozott CBAM-áruk beágyazott üvegházhatásúgáz-kibocsátásáról, de pénzügyi kötelezettségek nem terhelték őket. A cél a megbízható adatok előállítása, a módszertanok finomítása, az igazgatási kapacitás kiépítése és a CBAM végleges rendszerének előkészítése volt.

Az átmeneti nyilvántartásban gyűjtött CBAM-adatok alapján a CBAM jelentéstételi szabályainak való megfelelés jelentős javulását állapítottuk meg. Az évente több mint 50 tonna CBAM-árut importáló összes importőr 95 %-a tényleges beágyazott kibocsátást jelentett 2025 harmadik negyedévében az alapértelmezett értékek helyett.

Ez hatalmas növekedést jelent 2023 harmadik negyedévéhez képest, amikor a CBAM átmeneti szabályai hatályba léptek, és az importőröknek csupán 11 %-a jelentett tényleges

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/956 rendelete (2023. május 10.) az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus létrehozásáról (*HL L 130., 2023.5.16., 52. o.*, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj).

kibocsátásokat. Még a mostanra (az Európai Parlament és az Európai Tanács által elfogadott salátajogszabályokat követően) mentesített kisebb mennyiségű behozatal esetében is az importőrök több mint 50 %-a jelentette a tényleges beágyazott kibocsátásokat.

Eljött az ideje, hogy áttérjünk a második szakaszra e kibocsátások megfelelő hitelesítése érdekében.

A CBAM világszerte hozzájárult a szén-dioxid-árazási és a kibocsátás-nyomonkövetési rendszerek elterjedésének tendenciájához. A CBAM alkalmazásának 2023. október 1-jei kezdete óta a világszerte működő szén-dioxid-árazási eszközök száma 95 joghatósági területen 80 eszközre nőtt, és 2025-ben a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátás mintegy 28 %-át fedték le[3]. Ez is azt mutatja, hogy az országok komolyabban veszik az éghajlatváltozás elleni küzdelmet.

Emellett egyre több ország ismeri fel, hogy a kibocsátásáthelyezés kockázatot jelent valamennyi energiaigényes iparág tekintetében, és számos joghatósági terület vizsgál vagy hajt végre a karbonintenzitás ellensúlyozására irányuló intézkedéseket. Ezek a fejlett gazdaságoktól (például Ausztrália, Kanada, Tajvan és az Egyesült Királyság) a közepes jövedelmű országokig és a fejlődő országokig (például Brazília és Törökország) terjednek.

Számos többoldalú kezdeményezés is foglalkozik ezzel a kérdéssel. A G7-ek klímaklubját és az OECD szén-dioxid-csökkentési megközelítésekkel foglalkozó inkluzív fórumát (IFCMA) követően a legutóbbi ilyen kezdeményezés a Brazília által a COP30-as klubban javasolt, az éghajlat-politikával foglalkozó nyitott koalíció.

A CBAM-ben rejlő, az uniós piacon forgalomba hozott termékek kibocsátása csökkentésének ösztönzésére irányuló potenciál csak akkor fog teljes mértékben kibontakozni, amikor a mechanizmus 2026-tól véglegesen alkalmazandóvá válik. Mindazonáltal már számos jel utal arra, hogy a CBAM bevezetése óta eltelt időszakban a tisztább termelést folytató vállalkozások már a CBAM alkalmazásának megkezdése előtt is megőrizték vagy javították piaci pozíciójukat, miközben a karbonintenzívebb gyártókra nyomás nehezedik az alkalmazkodást illetően[4]. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy a CBAM hozzájárul az ipari dekarbonizáció ösztönzőihez és a tisztább üzemeltetők versenyképességének növeléséhez.

---

[3] Világbank-csoport: *State and Trends of Carbon Pricing Dashboard* [A szén-dioxid-árazás helyzetét és tendenciáit ismertető eredménytábla], lekérdezés: 2025. november 3., https://carbonpricingdashboard.worldbank.org/compliance/instrument-detail.

[4] Az indiai acéliparról szóló közelmúltbeli tanulmány, amely a CBAM hatásának egyik első „utólagos” elemzése, és amely az Indiából származó vállalati szintű kiviteli adatokat megbízható kibocsátási és termelési becslésekkel integrálja, különbséget téve magas és alacsony kibocsátású vállalatok között, azt állapítja meg, hogy az eredmények „azt sugallják, hogy az uniós átlaghoz közeli vagy az alatti kibocsátásintenzitással rendelkező vállalatok stabil kereskedelmi mennyiségeket tartottak fenn, miközben körülbelül 2-3 %-kal növelték az árakat, ami megfelel annak, hogy a CBAM keretében javul a relatív versenyképesség. A nagy kibocsátásintenzitású vállalatok ugyanakkor a nettó ár mintegy 9 %-os csökkenését tapasztalhatták. Ezek az eredmények együttesen arra utalnak, hogy a CBAM keretében a piaci kimenetelek korán differenciálódnak, és a kibocsátás szempontjából hatékonyabb exportőrök erősebb pozícióval rendelkeznek az árképzés fenntartásához, míg a magasabb kibocsátású vállalatok a kereskedelmi nyomás korai jeleivel szembesülnek”. Forrás: „*Early signs the EU Carbon Border Adjustment Mechanism is reshaping EU-India steel trade*” [Korai jelek: az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó uniós mechanizmus átalakítja az EU és India közötti acélkereskedelmet] – Gian Luca Vriz, Theodor Cojoianu, Carolyn Fischer, Luca Taschini.

Az átmeneti időszak során levont tanulságok alapján az EU 2025-ben olyan, célzott egyszerűsítési csomagot fogadott el a CBAM irányításának észszerűsítése és az adminisztratív terhek csökkentése érdekében, amely egyúttal a környezeti integritást is megőrzi. E csomag legfontosabb elemei a következők:

- egy 50 tonnás *de minimis* küszöbérték, amely az importőrök mintegy 90 %-át mentesíti, de továbbra is lefedi a beágyazott kibocsátások 99 %-át,
- gördülékenyebb első évi megfelelés (beleértve a tanúsítvány birtoklására vonatkozó kiigazított követelményeket),
- egyértelmű engedélyezés és képviselet, valamint
- a vámrendszer és a CBAM közötti megerősített adatintegráció.

Ezek az intézkedések együttesen várhatóan jelentősen csökkentik a CBAM-hez kapcsolódó adminisztratív terheket, és egyszerűsítik annak alkalmazását.

2026-tól a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettségek fokozatosan kerülnek bevezetésre – az EU ETS szerinti ingyenes kiosztás fokozatos kivezetésével párhuzamosan és azzal arányosan. Ez kiszámítható és kiegyensúlyozott átmenetet biztosít az üzemeltetők és a közigazgatási szervek számára. A CBAM-rendelettel összhangban a Bizottság **két lépésben** kíván előrehaladni:

1. lépés: 2026–2027-ben, **2025 végén** a következő szempontokra vonatkozó **javaslatokkal**: downstream kiterjesztés, kijátszás elleni szabályok és a villamos energia beágyazott kibocsátásának kiszámítására vonatkozó szabályok, valamint ideiglenes megoldás a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok támogatására, továbbá 2026-ban végrehajtási jogi aktus a harmadik országokban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonására vonatkozó szabályok meghatározásáról.

2. lépés: 2027-ben a Bizottság megvizsgálja annak lehetőségét, hogy más, továbbfeldolgozott termékekre és az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerbe tartozó egyéb ágazatokra, például a vegyi anyagokra, valamint a közvetett kibocsátásokra történő további kiterjesztésekről rendelkezzen.

2. Aktuális helyzet: a CBAM az átmeneti időszak végén

Ez a szakasz rávilágít arra, hogy a CBAM-mel kapcsolatos iránymutatás, viták és tájékoztatás hogyan teremtette meg a kölcsönös tanulás dinamikáját, párhuzamosan a szén-dioxid-árazás globális elterjedésével és a beágyazott kibocsátások mérésének javulásával. Dokumentálja továbbá a harmadik országokkal folytatott mélyebb együttműködést, a kibocsátásáthelyezési kockázatokkal kapcsolatos szélesebb körű tudatosságot, valamint azt, hogy számos joghatósági területen terveket dolgoznak ki az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó saját intézkedéseik kialakítására.

2.1. A CBAM, a szén-dioxid-árazás és a fórumok

A CBAM világszerte előmozdította és megkönnyítette az áruk beágyazott kibocsátásának nyomon követését és jelentését, valamint számos csatornán keresztül elkezdte ösztönözni az EU-ba importált beágyazott kibocsátások csökkentését.

Először is, a jelentéstételi szabályoknak való megfelelés megkönnyítése érdekében a CBAM (az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerben – EU ETS – használt) létesítményalapú kibocsátáselszámolási rendszerről a termékszintű módszertanra tér át.

Az EU ETS keretében a kibocsátásokat a létesítmény – jellemzően egy üzem vagy termelési telephely – szintjén követik nyomon és hitelesítik, a létesítmény határain belül keletkező teljes közvetlen kibocsátásra összpontosítva. Ez a megközelítés megfelelő az uniós jog hatálya alá tartozó belföldi üzemeltetők esetében, de nem feltétlenül alkalmazható közvetlenül az importra, amellyel összefüggésben az EU nem rendelkezik joghatósággal teljes ipari létesítmények felett.

A CBAM ezért eltérő módszertant írt elő, amely a beágyazott kibocsátást az uniós piacon forgalomba hozott konkrét árukhoz (például egy tonna acélhoz, alumíniumhoz vagy cementhez) rendelheti. A Bizottság olyan termékalapú kibocsátáselszámolási keretet dolgozott ki, amely az olyan nemzetközi gyakorlatokat tükrözi, mint a termékek szénlábnyomának meghatározására és az életciklus-értékelésre szolgáló módszertanok, de kiigazítja őket az EU ETS termelési útvonalaival és kibocsátási lefedettségével való egyenértékűség biztosítása érdekében. A CBAM-módszer a teljes életciklusban (a nyersanyag-kitermeléstől az ártalmatlanításig) jelentkező hatások kiszámítása helyett a termék energiafelhasználásból és ipari folyamatokból származó kibocsátására összpontosít egészen addig, amíg a termék elhagyja a termelő létesítményt.

Ennek gyakorlati megvalósítása érdekében a CBAM-módszertan i. egyértelmű rendszerhatárokat állapít meg minden egyes érintett termékre vonatkozóan a termelési útvonaluk alapján (pl. kohóacél, klinkerből cement), ii. alapértelmezett kibocsátási tényezőket állapít meg, iii. lehetővé teszi a tényleges mért adatok használatát, amennyiben megbízható nyomon követés létezik (ugyanakkor lehetővé teszi az alapértelmezett értékek használatát is), és iv. harmadik személy általi hitelesítést ír elő az idő előrehaladtával az EU ETS nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési (MRV) szabványaihoz való fokozatos igazodás mellett. Röviden, a CBAM e jelentéstételi módszere lehetővé teszi egy összehasonlítható, termékalapú szén-dioxid-kibocsátási mérőszám kiszámítását. Ez lehetővé teszi a CBAM-áruk uniós és külföldi gyártói közötti egyenlő bánásmódot, biztosítja a beágyazott kibocsátások nyomonkövethetőségét, és megteremti a szén-dioxid-elszámolási szabályok esetleges globális közelítésének alapjait.

Emellett annak érdekében, hogy támogassa az érintett érdekelt feleket a CBAM-nek való megfelelésben, a Bizottság 2023-tól tájékoztatási és kommunikációs kampányokat indított (lásd alább).

Ezek az erőfeszítések gyümölcsözőek voltak a CBAM-nek való megfelelés terén, és a tényleges kibocsátások jelentési arányának növekedését eredményezték.

Az átmeneti időszak kezdetén (2023. negyedik negyedév – 2024. második negyedév) szinte minden importőr alapértelmezett értékeket jelentett. Az importőröknek csupán mintegy 8-11 %-a jelentett tényleges kibocsátási értékeket. A többi 89-92 % „egyéb" értékeket jelentett, ami lehetett az alapértelmezett érték (vagy jelenthette azt, hogy „tényleges értékek nem állnak rendelkezésre")[5].

Ezt követően 2024 harmadik negyedévében változást figyeltünk meg. A tényleges értékekkel jelentett behozatal aránya 46 %-ra ugrott. 2024 negyedik negyedévében 46 %-on maradt, majd 2025 első negyedévében 52 %-ra, 2025 második negyedévében pedig 53 %-ra emelkedett. Más szóval a rendszer kevesebb mint egy év alatt a többnyire alapértelmezett értékekről oda jutott, hogy az összes adatbevitel mintegy felét tényleges, termékszintű számokkal jelentették.

A hatás még egyértelműbb, ha a nagy (> 1 000 tonna) szállítmányokat vizsgáljuk. Ezek azok a kereskedők és csoportok, akik könnyebben juthatnak adatokhoz beszállítóiktól. Esetükben a tényleges érték jelentése 2023 negyedik negyedéve és 2024 második negyedéve között alacsony értéken, 25–31 %-on indult. Ezt követően 2024 harmadik negyedévétől 90–93 %-ra nőtt. Ezért minél nagyobb a behozatal, annál nagyobb a tényleges értékek jelentésének való megfelelés, teljes összhangban a CBAM célkitűzéseivel.

Más szóval a kibocsátások szempontjából leginkább releváns tonnákat tényleges értéken jelentik. A CBAM átmeneti nyilvántartásban a jelentéstétel változásával kapcsolatos további részletek tekintetében lásd az 1. ábrát:

[5] Az alapértelmezett értékek használata csak az átmeneti időszak első három negyedévében volt megengedett. Ezt követően a tényleges értékeket kellett használni. Azokban az esetekben, amikor a nyilatkozattevők bizonyították az áruik tényleges értékének megszerzésére irányuló (sikertelen) erőfeszítéseiket, e konkrét folyamat megkönnyítése érdekében választhatták a CBAM átmeneti nyilvántartásban bevezetett „tényleges értékek nem állnak rendelkezésre" funkciót.

1. ábra: a CBAM átmeneti időszakában a tényleges értékeket és egyéb (alapértelmezett) értékeket jelentő behozatalok %-os aránya negyedévenként.

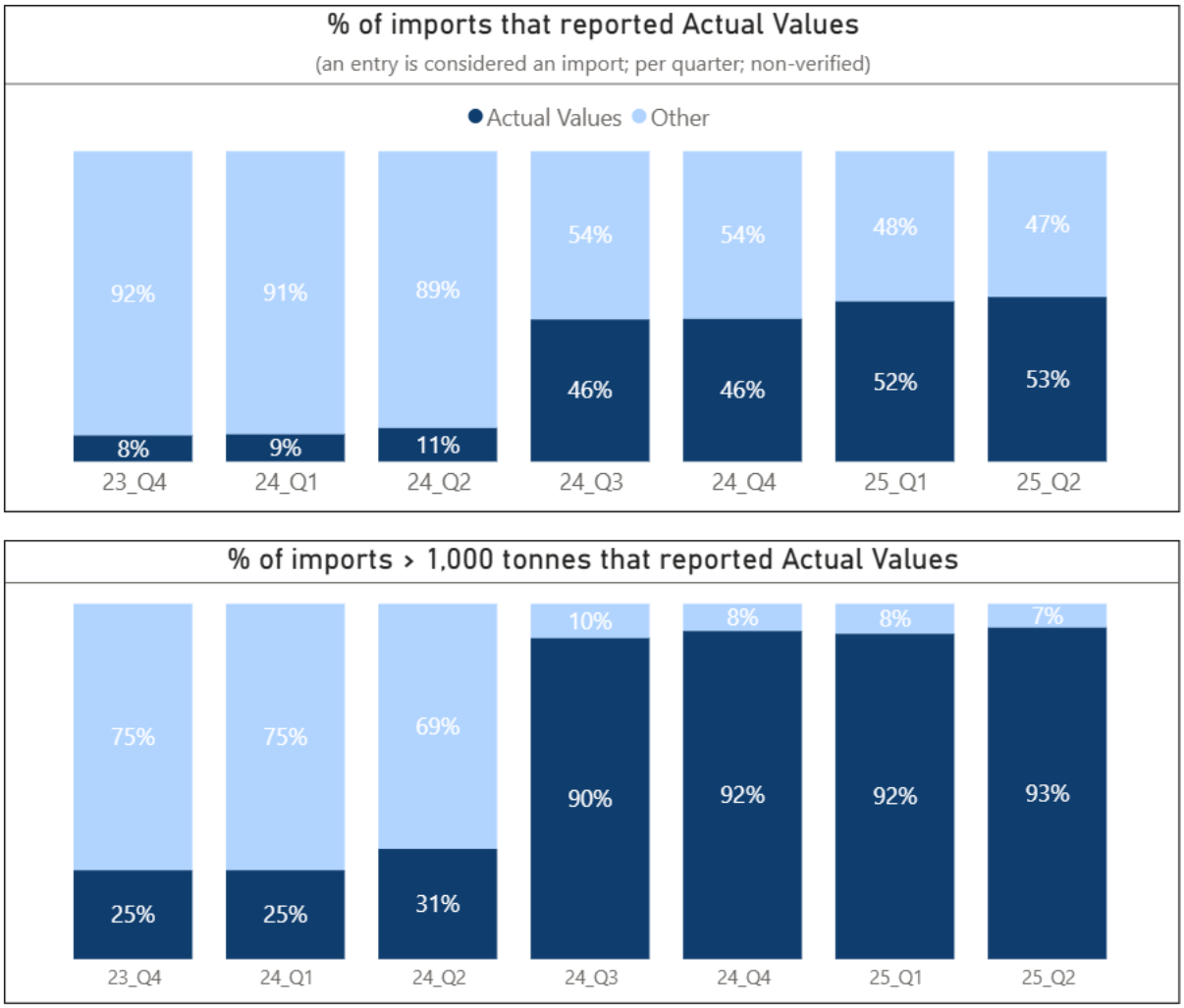

Az előzetes elemzés arra enged következtetni, hogy 2023 negyedik negyedéve és 2025 második negyedéve között statisztikailag a kiugró értékek százalékos aránya több mint felével csökkenhetett. Az adatminőség időbeli javulásának lehetséges okai többek között a következők:

1. A nem uniós gyártó a CBAM végrehajtási szabályai szerint mért létesítményadatokat szolgáltat (az EU ETS-hez hasonló nyomon követéshez, jelentéshez és hitelesítéshez igazodva: tevékenységi adatok + kibocsátási tényezők/technológiai kibocsátások).
2. A gyártó a CBAM termékszintű módszertana és a rendszerhatárok alkalmazásával hozzárendelheti a kibocsátásokat a CBAM-termékhez (pl. egy adott acéltermékhez, cementhez, alumíniumhoz).
3. A dokumentáció rendelkezésre áll (termelési adatok, tüzelőanyag-/energiafelhasználás, technológiai kibocsátások, számítási lapok), így az importőr feltöltheti azt a CBAM-nyilvántartásba.

A CBAM ezért világszerte ösztönözte és megkönnyítette a kibocsátások nyomon követését, ami az első szükséges lépés a kibocsátások csökkentésére irányuló intézkedések kidolgozásában.

A CBAM a kialakítása és a ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár CBAM pénzügyi kiigazításból történő levonásának alkalmazása révén katalizátorként hat a szén-dioxid-árazás fejlődésére. A CBAM internalizálja az energiaigényes áruk előállításának környezeti externáliáit, amikor ezek az áruk belépnek az EU egységes piacára. A pénzügyi kötelezettség 2026-tól lép hatályba. Ennek megfelelően az importőröknek ezt követően az érintett áruk beágyazott kibocsátásával egyenértékű CBAM-tanúsítványokat kell vásárolniuk. Ez biztosítja az EU ETS hatályával és szén-dioxid-árával való egyenértékűséget, a származási országban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonása mellett.

Ez a szakpolitikai kialakítás jutalmazza azokat a gyártókat, akik tudják mérni és csökkenteni a termékszintű kibocsátásokat. Egyértelmű ösztönzést ad a kormányoknak arra, hogy belföldi szén-dioxid-árazást fogadjanak el és megtartsák a bevételeket, ahelyett, hogy azokat az uniós tagállamok szednék be a közös központi platformon keresztül.

A CBAM elindítása óta több ország tért át az árazásra, valamint a nyomon követésre, a jelentésre és a hitelesítésre. A lefedettség világszerte nőtt, és a gyártók az alapértelmezett értékek jelentéséről a tényleges kibocsátások jelentésére tértek át. Ez a szén-dioxid-árral kapcsolatos intézkedések bevezetéséhez szükséges árjelzést küld a harmadik országoknak.

Az importra és az uniós termelésre vonatkozó kibocsátási költségek egyenértékűségének biztosításával a CBAM kezeli a kibocsátásáthelyezést, és ösztönzi a tisztább termékek behozatalát. Az alacsonyabb kibocsátású árukhoz kevesebb CBAM-tanúsítványra lesz szükség, ami csökkenti a környezeti költségeket és versenyképesebbé teszi a hatékony termelési útvonalakat (például az acélgyártáshoz karbonszegény energiát használó elektromos ívkemencék, alacsony klinkertartalmú cement, modern alumínium). Az EU ETS szerinti ingyenes kiosztás fokozatos kivezetésével ez az előny fokozódni fog, és 2032-ben válik teljessé.

A Dél-Afrikával nemrégiben elfogadott, a tiszta gazdaságot szolgáló kereskedelmi és beruházási partnerség a további bizonyítéka az EU által vezérelt tendenciának, amely a kereskedelmet és a beruházásokat hitelesíthető szén-dioxid-kibocsátási teljesítményhez köti, és a tőkét tisztább, versenyképesebb ellátási láncok felé tereli.

A CBAM világszerte egyedülálló lehetőséget biztosított az éghajlat-politikai fellépésről szóló, fokozottabb szakpolitikai egyeztetés előmozdítására. Ezen átmeneti időszak alatt a Bizottság aktívan részt vett a releváns többoldalú fórumokon és a hasonló gondolkodású szereplők különböző koalícióiban a karbonintenzitás csökkentésére irányuló intézkedésekkel kapcsolatos összehangolt fellépés, a kibocsátásáthelyezés kezelése és a szén-dioxid-elszámolás interoperabilitása érdekében.

Az Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) Feleinek Konferenciái (COP), az EU fejlődő országbeli kereskedelmi partnerei aggodalmuknak és bizonytalanságuknak adtak hangot a CBAM-mel kapcsolatban, beleértve annak harmadik országokra gyakorolt lehetséges hatását, valamint azt érintően, hogy a CBAM nem ad mentességet vagy alkalmaz más különbségtételt a fejlődő országokból származó termékek javára. A Bizottság kísérő rendezvényeken, kétoldalúan és más tárgyalások során megvitatta ezeket és a CBAM-mel kapcsolatos egyéb kérdéseket a harmadik országbeli küldöttségekkel,

vállalkozói szövetségekkel és civil társadalmi szervezetekkel. Ezek a megbeszélések hozzájárultak ahhoz, hogy jobban megértsék a CBAM-et mint a kibocsátásáthelyezés kezelésére szolgáló környezetvédelmi intézkedést. Hangsúlyozták továbbá, hogy a Bizottság nyitott a harmadik országokkal való együttműködésre, valamint arra, hogy konstruktív visszajelzéseket építsen be a CBAM kialakításába.

A 2025. évi COP30 konferencián az EU ismételten hangsúlyozta, hogy üdvözli a globális partnerekkel annak érdekében folytatott folyamatos párbeszédet, hogy fokozzák az együttműködést a kereskedelmi hatással járó, éghajlatváltozás elleni küzdelmet célzó szakpolitikai intézkedésekkel kapcsolatban, beleértve a kibocsátásáthelyezés megelőzését célzó intézkedéseket is. A Bizottság hozzá fog járulni a „Global Mutirão” mozgósítási folyamathoz, amelyről a COP részes felei állapodtak meg, hogy a felek és más érdekelt felek (többek között a Nemzetközi Kereskedelmi Központ, az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája és a Kereskedelmi Világszervezet) részvételével új párbeszédet folytassanak az UNFCCC kisegítő testületeiben. E párbeszéd célja, hogy megvizsgálja a kereskedelemmel kapcsolatos nemzetközi együttműködés fokozásának lehetőségeit, kihívásait és akadályait. Foglalkoznia kell többek között az éghajlatváltozás elleni küzdelem érdekében hozott intézkedésekkel, beleértve az olyan intézkedéseket, mint a CBAM, amelyek kiigazítják a határokon a szén-dioxid-árazás különbségeit, valamint a kereskedelemre hatást gyakorló egyéb éghajlat-politikai intézkedésekkel, például a kereskedelmet torzító támogatásokkal, valamint a karbonszegény technológiákra és a karbonszegény gazdaságok számára kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó export- és importkorlátozásokkal.

A COP30 konferencián az EU számos többoldalú kezdeményezést is támogatott, többek között a vezetőknek az éghajlat-politikával foglalkozó nyitott koalícióról szóló nyilatkozatát. A nyilatkozat elismeri a szén-dioxid-árazásnak és a piaci mechanizmusoknak mint az éghajlat-politikai fellépés globális előmozdítása kulcsfontosságú eszközeinek a jelentőségét.

Az EU aktívan részt vett az OECD szén-dioxid-csökkentési megközelítésekkel foglalkozó inkluzív fórumán (IFCMA), és 60 tagországgal dolgozott együtt a globális mérséklési erőfeszítések koherensebb megközelítéseinek támogatásán. Konkrétabban: az Európai Bizottság önkéntesen hozzájárult a karbonintenzitási adatok, valamint a nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési rendszerek interoperabilitásának növeléséhez, aminek eredményeként 2025. június 30-án két IFCMA-dokumentumot[6] tettek közzé. Az interoperabilitás lehetővé teszi, hogy az adatokat az esetek széles körében felhasználják. Ez csökkenti a vállalkozások jelentéstételi költségeit, és megkönnyíti a tényleges kibocsátások CBAM keretében történő jelentését.

[6] OECD (2025), „*Towards interoperable carbon intensity metrics: Assessing and comparing selected data sources*” [Az interoperábilis karbonintenzitási mérőszámok felé: A kiválasztott adatforrások értékelése és összehasonlítása], A szén-dioxid-csökkentési megközelítésekkel foglalkozó inkluzív fórum 8. sz. dokumentuma, OECD Publishing, Párizs, https://doi.org/10.1787/a9cdb1ba-en. OECD (2025), „*Towards interoperable carbon intensity metrics: Assessing monitoring, reporting and verification systems*” [Az interoperábilis karbonintenzitási mérőszámok felé: A nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési rendszerek értékelése], A szén-dioxid-csökkentési megközelítésekkel foglalkozó inkluzív fórum 9. sz. dokumentuma, OECD Publishing, Párizs, https://doi.org/10.1787/b185bcfa-en.

2023 óta a Bizottság támogatja a Klímaklub[7] arra irányuló munkáját is, hogy előmozdítsa az ipari dekarbonizációval kapcsolatos nemzetközi együttműködést. 2025 szeptemberében a Klímaklub közös önkéntes elveket adott ki a kibocsátásáthelyezés kezelésére irányuló fellépésre vonatkozóan[8].

2025-ben a Bizottság aktívan hozzájárult a Klímaklub COP30-ra szóló közös nyilatkozatához és a közel kibocsátásmentes és az alacsony kibocsátású acél- és cementpiacok bővítésére vonatkozó globális vállaláshoz is. A nyilatkozat és a vállalás benyújtására egyaránt november 6-án, a COP30 keretében került sor[9].

Az EU számos ülés keretében szoros kapcsolatot tartott fenn más WTO-tagokkal a CBAM végrehajtását érintően, hogy tájékoztatást nyújtson a mechanizmus végrehajtásának aktuális állásáról, és visszajelzést kapjon a WTO-tagoktól. A CBAM a Kereskedelmi és Környezetvédelmi Bizottságban folytatott rendszeres megbeszélések tárgyát képezte. Az EU tájékoztatta továbbá a WTO-tagokat az általa kezdeményezett véleményezési felhívásokról és jogiaktus-tervezetekről, amelyeket közzétett visszajelzések gyűjtése céljából. Az EU kihasználta továbbá a más többoldalú fórumokon kínálkozó lehetőségeket arra, hogy naprakész tájékoztatást nyújtson az uniós partnereknek a CBAM végrehajtásáról.

Emellett több harmadik ország is arra készül, hogy saját CBAM-eket vezessen be, vagy mérlegelje azok bevezetését. Az Egyesült Királyság például 2027. január 1-jén vezeti be a UK CBAM-et. A UK CBAM-et közvetlenül (átmeneti időszak nélkül) vezetik be, és az az uniós CBAM hatálya alá tartozó ágazatok közül öt ágazatból származó árukra fog vonatkozni. Más szóval az alumíniumra, a cementre, a trágyázószerekere, a hidrogénre, valamint a vasra és acélra terjed majd ki, a villamos energiára azonban nem.

A UK CBAM-et valamennyi ágazat közvetlen és közvetett kibocsátására, valamint bizonyos számú prekurzorra fogják alkalmazni. Ágazati hatályát 2027 után felül fogják vizsgálni annak érdekében, hogy tükrözze a kibocsátásáthelyezési kockázatok esetleges változásait.

Más kereskedelmi partnerek, köztük Ausztrália, Brazília, Kanada és Tajvan is bejelentették, hogy hasonló eszközöket mérlegelnek.

Az EU tisztában van a kereskedelmi partnereknek a CBAM lehetséges hatásaival kapcsolatos aggályaival, és a lehető legnagyobb mértékben igyekezett eloszlatni ezen aggályokat, hogy a mechanizmust még hatékonyabbá és könnyebben végrehajthatóvá tegye az érintett érdekelt felek számára. A partnerországoktól és iparági szereplőiktől kapott visszajelzések a CBAM egyszerűsítésére irányuló erőfeszítések szempontjából is értékesek voltak.

[7] A Klímaklub a párbeszéd többoldalú fóruma, amelyet hivatalosan 2023-ban, a COP28 konferencián indítottak el globális kezdeményezésként. Jelenleg 45 tagja van (ebből 16 uniós tagállam), amelyek mind a fejlett gazdaságokat, mind a feltörekvő és a fejlődő országokat képviselik.
[8] Klímaklub (2025). *Explanatory Note: Climate Club voluntary principles for action to address carbon leakage and other spillovers* [Magyarázó megjegyzés: A Klímaklub önkéntes elvei a kibocsátásáthelyezés és más tovagyűrűző hatások kezelésére irányuló fellépéshez].
[9] Klímaklub (2025). A COP30 klímaklub tagjainak nyilatkozata és Globális vállalás a közel kibocsátásmentes és az alacsony kibocsátású acél- és cementpiacok bővítésére.

2.2. CBAM átmeneti időszak

Az adatok áttekintése

Az adatok alábbi áttekintését a IV. melléklet tartalmazza.

A CBAM-adatok azt mutatták, hogy 2023 negyedik negyedéve és 2025 második negyedéve között mintegy 156 millió tonna CBAM-áru behozatalára került sor, amelynek mintegy 69 %-a vas és acél, 15 %-a trágyázószer, 11 %-a cement és 5 %-a alumínium volt. Ebben az időszakban a CBAM-áruk EU-ba irányuló exportjának legnagyobb részét Ukrajna és Törökország adta, amelyek a tömegben kifejezett teljes mennyiség mintegy 14 %-áért, illetve 12 %-áért feleltek.

A 2024-ben felhalmozódott beágyazott kibocsátások CBAM átmeneti nyilvántartás szerinti becslése összesen 167 millió tonna CO_2-egyenértéket mutat, amelyből 102,5 millió tonna CO_2-egyenérték a vashoz és az acélhoz, 38,4 millió tonna CO_2-egyenérték az alumíniumhoz, 18 millió tonna CO_2-egyenérték a trágyázószerekhez és 8 millió tonna CO_2-egyenérték a cementhez köthető.

A nyilatkozattevők adatszolgáltatása alapján a tényleges értékek használata idővel jelentősen nőtt: a 2023. negyedik negyedévi mindössze 8 %-ról 2025 második negyedévére mintegy 53 %-ra emelkedett, ami azt mutatja, hogy egyre több importőrnek sikerült érdemben együttműködnie szállítói láncával az előírt adatok beszerzése és jelentése érdekében.

Ami a villamos energiát mint CBAM-árut illeti, a nyilvántartás adatai – a nyilatkozattevők jelentése szerint – 2023 negyedik negyedéve és 2025 második negyedéve között összesen 96 millió MWh jelentett mennyiséget mutatnak. A fő exportőrök az Egyesült Királyság (a CBAM-nyilvántartásba benyújtott nyilatkozatok szerinti teljes villamosenergia-import 65 %-a), Szerbia (15 %) és Észak-Macedónia (5,2 %).

A 27 160 000 KN-kód alá tartozó teljes beágyazott kibocsátás 86 millió tonna CO_2-egyenértéket tett ki. Fontos megjegyezni, hogy a villamos energia mint CBAM-áru beágyazott kibocsátásának kiszámítására szolgáló fő mechanizmus a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló villamosenergia-termelés szerint meghatározott alapértelmezett értékek alkalmazása. Ez a megközelítés tükrözi a villamos energiára vonatkozó, az EU-n belüli ármeghatározási mechanizmust, de korlátozza a dekarbonizált villamosenergia-források elismerését, ami a tényleges beágyazott kibocsátások esetleges túlbecsléséhez vezethet.

Az átmeneti időszak alapértelmezett értékei egy globális átlagos, KN-kódok szerinti alapértelmezett értéket vesznek figyelembe. A Bizottság ezért elkötelezett annak biztosítása mellett, hogy a CBAM-nyilvántartás végleges időszakra vonatkozó adatai ezt követően beépüljenek a CBAM alapértelmezett értékeinek meghatározásába (e tekintetben 2027-ben felülvizsgálatot terveznek, amint az első jelentési időszak lezárult, és a releváns adatok beépíthetők ezekbe a felülvizsgált értékekbe).

A CBAM igazgatása és irányítása

A CBAM irányítása hibrid, többszintű kereten alapul, amelyben a Bizottság és a tagállami szervek (kijelölt illetékes nemzeti hatóságok) vesznek részt.

A Bizottság uniós szinten felügyeli a CBAM végrehajtását. A központi felügyelet mellett a Bizottság létrehozza és irányítja a CBAM alkalmazásához szükséges rendszereket. Felülvizsgálhatja a nyilatkozattevők által benyújtott CBAM-nyilatkozatokat is.

A Bizottság az átmeneti időszakban (2023. október 1. és 2025. december 31. között) létrehozta és kezelte a CBAM átmeneti nyilvántartást. A nyilvántartás központi platformként szolgál az importőrök számára a negyedéves kibocsátási jelentések benyújtásához, a nem uniós üzemeltetők számára pedig a kibocsátási adatok megosztásához.

A Bizottság emellett elkészítette a CBAM-nyilvántartást, amely a végleges időszakra az átmeneti nyilvántartás helyébe lép. Az engedélykezelési modult (AMM) 2025-ben vezették be annak érdekében, hogy egyszerűsítsék az importőrök engedélyezett nyilatkozattevőként benyújtott kérelmeit, amelyeket az illetékes nemzeti hatóságok közvetlenül és a CBAM-nyilvántartáson keresztül egyaránt kezelnek. A CBAM-nyilvántartást összekapcsolták az európai uniós egyablakos vámügyi tanúsítványcsere-rendszerrel (EU CSW-CERTEX) a CBAM-engedélyek uniós vámhatóságok általi, behozatalkor történő automatizált ellenőrzése érdekében.

Az adminisztratív terhek csökkentése érdekében a Bizottság létrehozott egy portált, amelyen keresztül a nem uniós létesítményüzemeltetők feltölthetik a kibocsátási adatokat a CBAM-nyilvántartásba. A feltöltést követően ezeket az adatokat különböző importőrök különböző behozatalokhoz (újra)használhatják.

A Bizottság a tagállamok és a Bizottság közötti közös közbeszerzési eljárást követően létrehozza és kezeli a közös központi platformot, valamint a közös központi platform és a CBAM-nyilvántartás közötti interfészt. A CBAM-tanúsítványok értékesítésére és visszavásárlására 2027 februárjától kerül sor a közös központi platformon. A két platform kezeli a CBAM-nyilatkozattevők jelentéstételi és pénzügyi kötelezettségeit.

Másodlagos jog

A Bizottság felhatalmazást kapott arra, hogy több jogi aktust fogadjon el a végleges szakasz kezdetétől alkalmazandó szabályok meghatározása és a CBAM Unió-szerte egységes alkalmazásának biztosítása érdekében, különösen a következők meghatározása céljából:

1. a CBAM-tanúsítványok árának kiszámítására és közzétételére vonatkozó szabályok;
2. az árukba beágyazott kibocsátások kiszámítására szolgáló módszerek és a származási országonkénti és KN-kódonkénti alapértelmezett értékek;
3. a kibocsátások hitelesítésére vonatkozó szabályok;
4. azon feltételek, amelyek mellett a nemzeti akkreditáló testületek a CBAM céljából akkreditációt adnak a hitelesítőknek;
5. a vámhatóságokkal folytatott kommunikációt illetően az információk köre, valamint a kommunikáció gyakorisága, időzítése és eszközei;
6. hogyan számítják ki az ingyenes kiosztás kiigazítását, amely csökkentené a leadandó CBAM-tanúsítványok számát, hogy tükrözzék az EU ETS kibocsátási egységek ingyenes kiosztásának mértékét;
7. a végleges CBAM-nyilvántartásra vonatkozó szabályok;
8. az engedélyezett nyilatkozattevői státusszal kapcsolatos feltételek és eljárások.

A CBAM-bizottság rendszeresen ülésezik, hogy szakpolitikai és jogi kérdéseket vitasson meg a tagállamok képviselőivel, és a végleges időszak kezdete előtt időben megszavazta a fent említett jogi aktusokat. Ezeket a jogi aktusokat 2025 vége előtt közzéteszik, és 2026. január 1-jétől alkalmazandók.

A szén-dioxid-árak harmadik országokban történő előmozdítása és elszámolása érdekében a Bizottság 2026 első negyedévében végrehajtási jogi aktust fogad el, amelyben meghatározza a harmadik országokban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonására vonatkozó szabályokat.

A tagállamok illetékes nemzeti hatóságai

A CBAM-rendelet 11. cikkének megfelelően minden tagállam kijelölt egy külön szervet a CBAM nemzeti szintű végrehajtására. Az illetékes nemzeti hatóságok felelősek a tagállamukban letelepedett importőrökkel való kapcsolattartásért, beleértve az engedélyezett nyilatkozattevői státusz iránti kérelmek feldolgozását és az ilyen státusz megadását az importőrök számára. Az illetékes nemzeti hatóságok a CBAM-kötelezettségeknek való megfelelést is érvényesítik azáltal, hogy a Bizottság által nyújtott előzetes értékelés alapján befejezik a CBAM-nyilatkozatok felülvizsgálatát, és eldöntik, hogy a CBAM-rendeletben meghatározott kereten belül kell-e szankciókat alkalmazni vagy sem. A Bizottság a CBAM internetes portálján naprakész ideiglenes jegyzéket vezet az illetékes nemzeti hatóságokról. Amikor a jegyzéket állandónak tekintik, a Bizottság közzéteszi azt az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.

22 tagállam környezetvédelmi hatóságot (az EU ETS tekintetében illetékes nemzeti hatóságát) jelölt ki a CBAM tekintetében illetékes nemzeti hatóságaként is, míg hét tagállam a vámhatóságát. Két tagállam mindkettőt kijelölte illetékes nemzeti hatóságnak, míg egy tagállamban a vámhatóság egyben az EU ETS tekintetében illetékes nemzeti hatóság is. Az egyik tagállamban az illetékes nemzeti hatóság nem az EU ETS tekintetében illetékes nemzeti hatóság, és nem is a vámhatóság.

A tagállamok vámhatóságai együttműködnek az illetékes nemzeti hatóságokkal annak érdekében, hogy a CBAM-et beépítsék a meglévő vámeljárásokba. Amennyiben és amikor a CBAM nemzeti szintű hatékony végrehajtása különböző hatóságok feladata, egyes tagállamokban koordinációs kihívások merülhetnek fel.

Új mechanizmus végrehajtása

A CBAM hatékony végrehajtásához szoros együttműködésre van szükség a Bizottság és a tagállamok között. Ezen erőfeszítések ellenére továbbra is fennállnak bizonyos kihívások a CBAM végleges szakaszának előkészítése során. Az illetékes nemzeti hatóságok operatív felkészültsége eltérő: egyes tagállamok hatékonyan dolgozzák fel a kérelmeket, míg mások késedelmekkel és végrehajtási kihívásokkal szembesülnek. Emellett kulcsfontosságú lesz annak biztosítása is, hogy a CBAM szabályait a tagállami hatóságok következetesen értelmezzék.

Az üzemeltetők és az importőrök csak lassan kezdték el használni a meglévő eszközöket a végleges időszakra való felkészüléshez: a 2024. december végén bevezetett egyszeri feltöltési

rendszer ellenére csak 78 harmadik országbeli létesítményüzemeltető regisztrált a CBAM-nyilvántartás üzemeltetői portálján. 5 902 importőr kérelmezte az engedélyezett nyilatkozattevői státuszt, ami előfeltétele annak, hogy 2026. január 1-jétől folytathassa a CBAM-áruk EU-ba történő behozatalát.

A jelenlegi irányítási kihívások abból is erednek, hogy a CBAM teljesen újszerű mechanizmus, a nemzeti hatóságok, az importőrök és a harmadik országbeli gyártók számára egyaránt. Új igazgatási folyamatok, informatikai rendszerek és megfelelési keretek megtervezését és végrehajtását teszi szükségessé, ezért természetesen a kezdetekkor működési bizonytalanságok és tanulási görbe lesz megfigyelhető a Bizottságnál, az illetékes nemzeti hatóságoknál, a vámhatóságoknál és a vállalkozásoknál.

A jelentős kihívások fényében a 2023 óta elért gyors előrehaladás jelentős eredményt jelent az EU, a tagállamok és a nemzetközi partnerek számára.

A tagállamok illetékes nemzeti hatóságai közötti együttműködés fokozása érdekében a Bizottság és az illetékes nemzeti hatóságok rendszeresen informális munkaértekezleteket szerveznek a vélemények és a bevált gyakorlatok cseréje céljából. A szorosabb együttműködés erősíti a nemzeti szakértelmet és igazgatási kapacitást. Biztosítja továbbá, hogy a CBAM tekintetében illetékes nemzeti hatóságok Unió-szerte következetesen tudják végrehajtani a CBAM-et.

Igazgatási költségek

A CBAM tagállami hatóságokra háruló igazgatási költségeinek felmérése különösen nagy kihívást jelent, mivel a CBAM teljesen újszerű eszköz. Ezért a tagállamoknak és a Bizottságnak a nulláról kellett kapacitást építeniük, és nem láthatták előre részletesen az összes lehetséges végrehajtási igényt. Az illetékes nemzeti hatóságok még nem vezették be a mechanizmus teljes körű végrehajtásához szükséges valamennyi igazgatási folyamatot. Egyes illetékes nemzeti hatóságok például még mindig fejlesztik igazgatási kapacitásukat az olyan feladatok ellátása érdekében, mint az engedélyezési kérelmek feldolgozása és a megfelelés érvényesítése.

2025 elején a Bizottság uniós szintű felmérést indított annak érdekében, hogy minőségi és mennyiségi visszajelzéseket gyűjtsön valamennyi tagállamtól a CBAM végrehajtásával kapcsolatos igazgatási költségeikről. Az eredmények jelentős eltéréseket mutattak a tagállamok helyzetében, például a végleges szakaszra való felkészültségük mértéke és a következő időszakra vonatkozó költségvetési előrejelzések megléte tekintetében.

A behozatal értéke és az importőrök száma is jelentősen eltér a tagállamok körében:

- A 2024-ben legnagyobb értékben importált CBAM-árukkal jellemzett két tagállamban a behozatal egyenként meghaladta a 10 milliárd EUR-t, míg a legalacsonyabb értékkel jellemzett két tagállamban a CBAM-áruk behozatala egyenként kevesebb mint 0,10 milliárd EUR-t tett ki.
- A CBAM-importőrök száma is jelentős eltéréseket mutat: 2024 200 000 importőre közül mintegy 37 000-et, illetve 21 000-et vettek nyilvántartásba a legtöbb és a második legtöbb importőrrel rendelkező tagállamban. A legkevesebb importőrrel rendelkező két tagállamban mindössze 1 200, illetve 400 importőrt vettek nyilvántartásba.

Ezek a tagállamok közötti jelentős különbségek a CBAM 2026-ban kezdődő végleges időszakában is érvényesülnek majd, az importőrökre vonatkozó, évi legfeljebb 50 tonnára adott mentesség mellett: a 2026-tól várhatóan a CBAM hatálya alá tartozó 18 000 importőr közül a legtöbb nyilvántartásba vett importőrrel rendelkező tagállamban várhatóan 2 700 importőr működik majd (2 200 a második legnagyobb számú importőrrel rendelkező tagállamban), míg a legkisebb számú importőrrel rendelkező két tagállamnak várhatóan egyenként kevesebb mint 70 importőre lesz.

Végezetül a tagállamok különböző igazgatási formációkat választottak a CBAM végrehajtásához, nevezetesen különböző szerveket neveztek ki illetékes nemzeti hatóságukként, például környezetvédelmi/EU ETS-hatóságokat vagy vámhatóságokat. Ez különböző kihívásokkal és költségekkel járhat, például a CBAM végrehajtásának a vámügyi tevékenységekkel való összehangolása során.

Emellett a CBAM 2026-tól történő alkalmazásához szükséges számos részletes szabályt és eljárást még 2025 negyedik negyedévében véglegesítettek másodlagos jogszabályok (pl. végrehajtási és felhatalmazáson alapuló jogi aktusok) révén, még akkor is, ha a Bizottság és a tagállamok már bevezették a CBAM kulcsfontosságú elemeit, például a nyilvántartást, az engedélyezési eljárásokat és a jelentéstételi követelményeket.

A tagállami közigazgatási szervek és a Bizottság igazgatási költségei a CBAM végrehajtásával párhuzamosan tovább változnak, és ez a jövőben is így lesz, amint a mechanizmus 2026-ban a végleges időszakba lép (beleértve az egyszerűsítési csomag által bevezetett jelentős módosításokat is), amint a tanúsítványok értékesítése 2027-ben megkezdődik, és amint a CBAM módosításai – például a Bizottság által javasolt első downstream kiterjesztés – hatályba lépnek.

Közös közbeszerzési megállapodás és közös központi platform

A Bizottság azon dolgozik, hogy létrehozza a közös központi platformot, amely 2027. február 1-jétől fogja működtetni a CBAM-tanúsítványok értékesítését és visszavásárlását. A Bizottság 2025. december 1-jén határozatot fogadott el a tagállamokkal 2025. november 17-én kötött közös közbeszerzési megállapodás tervezete aláírásának jóváhagyásáról. Amint valamennyi tagállam és a Bizottság aláírja ezt a közös közbeszerzési megállapodást, és az hatályba lép, a Bizottság az összes fél nevében 2026 folyamán megindítja a közös közbeszerzési eljárást a közös központi platformhoz kapcsolódó szolgáltatások beszerzésére.

Az átmeneti időszak során levont tanulságok

Az átmeneti időszak első évében levont egyik fő tanulság az volt, hogy a vállalkozások – különösen a kis- és középvállalkozások – és a hatóságok igazgatási kihívásokkal szembesültek az új, összetett eszközzel kapcsolatos jártasság elsajátítása során. Ez a tanulság rávilágított arra, hogy égető és sürgős szükség van a CBAM egyszerűsítésére.

Az érdekelt felekkel és a hatóságokkal folytatott széles körű konzultációk, valamint az első jelentési időszak működési adatai alapján a Bizottság elemzése rámutatott a kkv-k aránytalan megfelelési költségeire, az engedélyezési kérelmek illetékes nemzeti hatóságok általi

feldolgozásának késedelmére, valamint az összetett szabályok uniós szintű következetlen érvényesítésének kockázatára. Egyes jelentéstételi követelmények összetettsége, valamint mind az illetékes nemzeti hatóságok, mind a vállalkozások eltérő felkészültségi szintje azt mutatta, hogy célirányos változtatásokra van szükség a CBAM hatékonyságának megőrzéséhez.

A 2025. évi egyszerűsítési csomag

Ezt szem előtt tartva a Bizottság 2025. február 26-án jogalkotási javaslatot fogadott el a CBAM végleges szakasz előtti egyszerűsítésére és megerősítésére, összhangban az EU versenyképességi iránytűjével. Miután a Parlament és a Tanács gyorsan megállapodásra jutott a Bizottság javaslatáról, a rendelet 2025. október 8-án elfogadásra került.

Ez a gyors elfogadás lehetővé tette a Bizottság és a tagállamok számára, hogy a végleges időszak 2026. január 1-jei kezdetére készülve figyelembe vegyék az EU által elfogadott egyszerűsítési intézkedéseket, különösen ami a végleges időszakra vonatkozó másodlagos jogszabályokat illeti. Ez a közösen elért eredmény azt mutatja, hogy az EU képes gyorsan alkalmazkodni, és elkötelezett amellett, hogy a CBAM hatékony és vállalkozásbarát legyen.

E rendelet célja az igazgatási hatékonyság biztosítása annak érdekében, hogy a CBAM gyakorlatias és vállalkozásbarát maradjon anélkül, hogy veszélyeztetné éghajlat-politikai célkitűzéseit. A *de minimis* küszöbérték bevezetése döntő szerepet játszik a kis importőrök adminisztratív terheinek csökkentésében. A CBAM-követelmények nagyobb importőrökre összpontosításával a küszöbérték az importőrök mintegy 90 %-át, elsősorban a kkv-kat mentesíti a CBAM-kötelezettségek alól, míg a kötelezettségek a beágyazott kibocsátások 99 %-ára továbbra is kiterjednek, aminek köszönhetően teljes mértékben megmarad a CBAM környezetvédelmi hatékonysága.

A CBAM hatálya alá tartozó importőrök számára a rendelet egyszerűsített jelentéstételi követelményeket ír elő a nyilatkozattevők megfelelésének megkönnyítése érdekében, például az összetett áruk esetében. Annak érdekében továbbá, hogy az érdekelt feleknek elegendő idejük legyen felkészülni a jelentéstételi és a pénzügyi kötelezettségeikre, a CBAM-tanúsítványok közös központi platformon történő értékesítése csak 2027. február 1-jén kezdődik, és az éves jelentési határidőket egy későbbi időpontra halasztották.

További jelentős előrelépés, hogy a Bizottság 2027-től alapértelmezett szén-dioxid-árakat határozhat meg azon országok tekintetében, ahol szén-dioxid-árazási eszközt alkalmaznak. A nyilatkozattevőknek lehetőségük lesz arra, hogy a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettségük csökkentésének kérelmezésénél ezeket az értékeket vegyék alapul, a szén-dioxid-ár tényleges megfizetését igazoló hitelesített bizonyítékok benyújtásának alternatívájaként.

A terhek enyhítése érdekében további egyszerűsítésekre került sor az engedélyezett nyilatkozattevők pénzügyi kötelezettségének kiszámítása tekintetében. Ezek az egyszerűsítések magukban foglalják a CBAM-tanúsítványok életciklusára vonatkozó egyszerűsített szabályokat 2027-től, például az egyszerűsített visszavásárlási korlátot és a behozatal évében a CBAM-tanúsítványok kötelező negyedéves vásárlásai mennyiségének

csökkentését (az év eleje óta importált áruk beágyazott kibocsátásának 80 %-át lefedő tanúsítványokról 50 %-ra).

Az elfogadott egyszerűsítések fontos előfeltételei a CBAM hatálya esetleges jövőbeli kiterjesztésének is.

Végezetül a rendelet megerősíti a CBAM-et azáltal, hogy bevezeti a Bizottság általi fokozott központosított nyomon követést, különösen a *de minimis* küszöbérték tekintetében, ezáltal erősítve a mechanizmus hatékonyságát és következetességét. A CBAM-nyilvántartás uniós szintű konszolidált felügyelete biztosítani fogja az egységes adatgyűjtést, validálást és érvényesítést valamennyi tagállamban, a nemzeti végrehajtás eltéréseinek csökkentésével.

Egyszerűsítések és rugalmassági mechanizmusok a 2025. évi egyszerűsítési csomagon túl
A CBAM-rendelet felülvizsgálata által bevezetett egyszerűsítések mellett a Bizottság jelentős egyszerűsítéseken és rugalmassági mechanizmusokon dolgozott végrehajtási és felhatalmazáson alapuló jogi aktusok keretében. Ezek elő fogják segíteni a CBAM végrehajtását, többek között a harmadik országbeli üzemeltetők és a kkv-k számára is.

A harmadik országban megfizetett szén-dioxid-ár levonására vonatkozó szabályokat megállapító tervezett végrehajtási jogi aktus és az azt kísérő iránymutatás értelmében az Európai Bizottság dolgozni fog az egyenértékűség elvén, és egyértelművé fogja tenni, hogy a megfelelési rendszerek keretében vásárolt szén-dioxid-kreditekre vonatkozó kérelmek hogyan vehetők figyelembe, beleértve a Párizsi Megállapodás 6. cikke szerinti szén-dioxid-krediteket is.

A szabályok azt is meghatározzák, hogy a CBAM-áruk előállításához használt tüzelőanyagokra kivetett szén-dioxid-adók hogyan vonhatók le. A partnerországokkal folytatott eszmecserékre és az átmeneti időszak alatt végzett elemzésekre építve a Bizottság ezáltal biztosítani fogja, hogy a különböző megfelelési rendszerek keretében ténylegesen megfizetett szén-dioxid-árak ténylegesen levonhatók legyenek a CBAM-kötelezettségből, figyelembe véve e rendszerek sajátosságait, ugyanakkor biztosítva a CBAM környezeti integritását.

Ami az akkreditációt és a hitelesítést illeti, számos rugalmassági mechanizmust dolgoztak ki. A nemzeti akkreditáló testületek a vonatkozó nemzetközi szabványok alkalmazása során figyelembe tudják majd venni a CBAM-akkreditációt kérelmezők igazolt kompetenciáját. Ennek eredményeként a CBAM-akkreditáció értékelése a CBAM módszertani szabályainak alkalmazásához szükséges ismeretekre és kompetenciára fog összpontosítani.

Emellett a nemzeti akkreditáló testület által a CBAM-hitelesítővel kapcsolatban végzett éves felügyeleti tevékenység végrehajtható virtuálisan, azt nem feltétlenül kell a helyszínen végezni, mint az EU ETS esetében. Végezetül a hitelesítés során azok a feltételek, amelyek mellett a CBAM-hitelesítő virtuális helyszíni szemlét végezhet, vagy mentesülhet a fizikai szemlére vonatkozó kötelezettség alól, rugalmasabbak, mint az EU ETS keretében, ugyanakkor biztosítják a hitelesítés integritását.

Ami a beágyazott kibocsátások kiszámításának módszertanát illeti, számos egyszerűsítést vezettek be. Először is, a felülvizsgált módszertan lehetővé teszi az üzemeltetők számára, hogy bizonyos esetekben differenciálják egy adott KN-kód alá tartozó áruk kibocsátásának

kiszámítását, amennyiben a kibocsátásintenzitások között jelentős eltérések vannak. Az üzemeltetők például differenciálhatják a kibocsátás kiszámítását bizonyos cementtípusok tekintetében azok klinkertartalmától függően, vagy bizonyos trágyázószertípusok tekintetében azok nitrogéntartalmától függően.

Másodszor, a felülvizsgált módszertan olyan szabályt vezet be, amely szerint amennyiben ugyanazon létesítményen belül különböző termelési útvonalakat használnak egy adott árutípus előállításához, ezen áruk beágyazott kibocsátását a különböző termelési útvonalakon keletkezett kibocsátások átlagaként kell kiszámítani. Ez az intézkedés csökkenteni fogja a kijátszási gyakorlatok kockázatát. Emellett a felülvizsgált módszertan számos egyértelműsítő újdonságot tartalmaz, amelyek növelni fogják az átfogó keret következetességét, és megkönnyítik annak az üzemeltetők általi alkalmazását.

Következtetés

Az újszerű eszköz bevezetésének összetettsége ellenére az EU-nak példátlanul rövid idő alatt sikerült kialakítania a CBAM funkcionális irányítási keretét. A tagállamok, a Bizottság és az érdekelt felek az átmeneti időszakot arra használták, hogy adatokat és tapasztalatokat gyűjtsenek, gyorsan következtetéseket vonjanak le, és olyan mechanizmust vezessenek be, amely nemcsak működőképes, hanem folyamatosan javul.

Az, hogy két és fél éven belül sikerült beindítani a szükséges igazgatási folyamatokat és informatikai rendszereket, kidolgoztak átfogó iránymutatásokat és képzési anyagokat, valamint egyszerűsítési intézkedéseket fogadtak el, azt tükrözi, hogy az EU képes az innovációra, az alkalmazkodásra és arra, hogy továbbra is vezető szerepet töltsön be a globális éghajlat-politikában, miközben védelmet nyújt az olyan nem kívánt hatásokkal szemben, mint a kibocsátásáthelyezés.

A jelenlegi irányítási keretet tovább erősítette a CBAM egyszerűsítéséről szóló rendelet, amely a központosított CBAM-nyilvántartáson keresztül megerősítette a Bizottság felügyeleti szerepét a CBAM végrehajtásában. A Bizottság azon képessége, hogy adatokat dolgoz fel és releváns információkat cserél az illetékes nemzeti hatóságokkal, biztosítja, hogy a nyilatkozattevők és az üzemeltetők által jelentett információk a lehető leghasznosabbak legyenek. Lehetővé teszi továbbá a Bizottság számára, hogy jobban feltárja a kockázatokat, és jobban felvértezi az illetékes nemzeti hatóságokat arra, hogy szükség esetén megtegyék a megfelelő intézkedéseket.

A CBAM átmeneti nyilvántartás adatminőségével kapcsolatos főbb operatív fejlesztések

Az egyik leggyakrabban észlelt hiba a számszerű adatok bevitelét érintette, például azért, mert a különböző tagállamok nyilatkozattevői eltérő módon használják a tizedesjegyek és az ezresek határolására a pontot vagy a vesszőt. Hasonlóképpen, az, hogy a nyilatkozattevők eddig választhattak a kg vagy a tonna között, hibákhoz vezetett, amelyeket az átmeneti nyilvántartás adatai és a vám- és kereskedelmi adatok összehasonlításával azonosítottak. A felesleges mezők eltávolításával, a formátumok szabványosításával és a figyelmeztető címkék bevezetésével csökkentek a tizedesjegyek és a mértékegységek következetlen használatából eredő hibák.

Az első jelentett negyedévekben a CBAM-rendeletben előírtnál nagyobb számú KN-kódot szerepeltettek a jelentésekben. A szigorú validálási szabályok bevezetése a helytelen KN-

kódokkal ellátott bejegyzések számának jelentős csökkenéséhez vezetett (lásd a IV. mellékletet).

Egy másik olyan terület, ahol nehézségek jelentkeztek, az EU-n kívüli létesítmények esetében használt országkódokhoz kapcsolódott, mivel ugyanazon ország esetében eltérő rövidítéseket használtak (pl. Törökország esetében TR és TC, az Egyesült Királyság esetében UK és GB). Az üzemeltetői portálnak a CBAM átmeneti nyilvántartásba való integrálása lehetővé tette a harmadik országbeli létesítmények üzemeltetői számára, hogy egyszer vigyék be adataikat, majd közvetlenül az átmeneti nyilvántartáson keresztül megosszák ezeket az adatokat a CBAM-áruk importőreivel. A harmadik országokbeli üzemeltetőkre és létesítményekre vonatkozó információk e központosítása biztosítja az országkódok nagyobb következetességét. A további részleteket lásd alább és a IV. mellékletben.

A CBAM átmeneti nyilvántartás adatai a megjelölt időszakra vonatkozóan (jelentés 2025. augusztus 31-ig)

A 2023 negyedik negyedéve és 2025 második negyedéve közötti negyedéves nyomon követés a fent azonosított problémák közül kettő tekintetében következetes javulást mutat: A magas előfordulási gyakorisággal jellemzett kezdeti szakaszt követően 2024 második negyedévében meredek csökkenés következett be, amelyet 2024 második negyedévétől a fennmaradó szinteken történő stabilizáció követett, amikor a hibák gyakorlatilag megszűntek.

A helytelen országkódok csökkenő tendenciája szerényebb volt, mivel a hibaarány a kezdetektől (2023. negyedik negyedév) viszonylag alacsony volt, a korai időszakokban a nyilatkozatoknak csak mintegy 0,5 %-át érintette, és idővel fokozatosan tovább csökkent.

A korrekciós intézkedések és a folyamatos együttműködés eredményeként az átmeneti nyilvántartás megbízhatóbb, felhasználóbarátabb és hatékonyabb eszközzé vált. Ezek a tapasztalatok azt mutatták, hogy a CBAM átmeneti időszaka egyértelmű hozzáadott értéket képvisel a végleges rendszerre való felkészülés szempontjából. Az átmeneti nyilvántartást folyamatosan fejlesztették, gyakori és konkrét új kiadásokkal, amelyek hasznosították az importőrök, az iparágak és az illetékes nemzeti hatóságok által bevitt adatokat annak biztosítása érdekében, hogy a megoldások praktikusak és a mindennapi működésre alkalmazhatók legyenek.

Az üzemeltetői portál

A 2024. december 31-én bevezetett üzemeltetői portál (O3CI) lehetővé teszi a harmadik országbeli létesítmények üzemeltetői számára, hogy a létesítményeikre vonatkozó releváns információkat és az általuk előállított CBAM-áruk kibocsátási adatait közvetlenül feltöltsék a CBAM-nyilvántartásba (mind az átmeneti, mind a jövőbeli végleges nyilvántartásba).

Ez egyszerűsíti azt a folyamatot, amelynek során az EU-n kívüli létesítményüzemeltetők feltöltik és megosztják létesítményi és kibocsátási adataikat az adatszolgáltató nyilatkozattevőkkel.

2024 decembere és 2025 augusztusa között 573, üzemeltetői portálhoz való hozzáférés iránti kérelmet dolgoztak fel. Különösen kezdetben nagyszámú kérelmet kellett elutasítani. A

kérelmezők támogatása érdekében a Bizottság erőforrások széles körét biztosította, többek között aktualizált üzleti iránymutatást (2025. március), tájékoztatót (2025. július), kézikönyveket és videós oktatóanyagokat. Ezek az erőforrások döntő fontosságúnak bizonyultak a hibák csökkentésében és a bizalomépítésben. Az egyértelműbb iránymutatás közzétételét követően jelentősen csökkentek a jogosultsági hibák és a párhuzamos kérelmek.

A végleges időszakra szóló eredmény

Az üzemeltetői portállal kapcsolatos tapasztalatok azt mutatják, hogy az átmeneti időszak fontos és szükséges lehetőségeket kínált a rendszer javítására a végleges időszak előtt.

A részletezett javulásokon túl a folyamat hangsúlyossá tette az adatközpontú nyomon követés fontosságát. A havi elutasítási tendenciák és a mögöttük húzódó okok elemzésével gyorsan meg lehetett határozni, hogy hol van a legnagyobb szükség a beavatkozásokra – legyen szó a jogosultsági szabályok pontosításáról, az eljárások egyszerűsítéséről vagy a dokumentumokra vonatkozó követelmények megerősítéséről. A bizonyítékok e proaktív felhasználása biztosította, hogy az iránymutatás ne általános legyen, hanem inkább célirányos és hatékony.

Egy másik tanulság a fokozatos alkalmazkodás értéke volt. A korai elutasítások rávilágítottak a rendszer gyenge pontjaira, de a válaszkészség kultúráját is megteremtették. Minden frissítés – legyen szó új iránymutatásról, tájékoztatóról vagy javított validálási ellenőrzésekről – a valós problémákra adott közvetlen válasz volt, és a kérelmezők pozitívan reagáltak magatartásuk kiigazításával.

Végezetül a folyamat megerősítette, hogy az együttműködésen alapuló és iteratív megközelítés működik. Az egyértelmű iránymutatás, a következetes visszajelzés és az aktív felhasználói szerepvállalás kombinációja megerősítette a nyilvántartást, csökkentette a hibákat, és bizonyosságot teremtett. Ahelyett, hogy a rendszer az elutasításokra összpontosított volna, a folyamatos fejlesztés és a sikeres részvétel felé mozdult el. Ez a megközelítés biztosítja a folyamat fenntarthatóságát a volumen 2026-ban és azt követően történő növekedése során.

A CBAM-re vonatkozó kommunikációs kampány

Annak érdekében, hogy támogassa az érdekelt feleket a CBAM-nek való megfelelésben, a Bizottság 2023-tól számos tájékoztatási és kommunikációs kampányt indított. Ez magában foglalta többek között az uniós importőröknek szóló iránymutatást a CBAM-mel összefüggő jelentés során alkalmazandó fogalmakról; a harmadik országbeli gyártóknak szóló iránymutatást a termelő létesítmények által generált kibocsátások nyomon követésére használandó fogalmakról; általános és ágazatspecifikus webináriumokat és e-tanulási modulokat, amelyek támogatják az importőröket, a nemzeti hatóságokat és a nem uniós üzemeltetőket a CBAM-követelmények megértésében és alkalmazásában; valamint az érdekelt felektől kapott kérdések és visszajelzések alapján rendszeresen aktualizált gyakori kérdéseket a lezáratlan kérdések további tisztázása érdekében.

A 3.1. fejezet részletesebb áttekintést nyújt a tájékoztatási tevékenységekről. A Bizottság külön internetes portállal is rendelkezik, ahol minden releváns információ megtalálható.

A CBAM-rendelet 2023. májusi elfogadása óta az Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóság célzott CBAM kommunikációs kampányt folytat annak érdekében, hogy a) tájékoztassa az érdekelt

feleket a CBAM-ről, b) elmagyarázza a CBAM működését, részletes, gyakorlatias ismereteket biztosítson az érdekelt felek számára a CBAM-nek való megfelelésről az átmeneti időszakban, és felkészítsen a CBAM 2026-tól kezdődő végleges szakaszában történő végrehajtására, valamint c) mozgósítsa az érdekelt feleket és a multiplikátorokat az információknak az érintett érdekelt felek körében történő továbbterjesztése érdekében.

A CBAM kommunikációs kampány fő célközönsége többek között a CBAM-áruk uniós importőrei és a CBAM-áruk nem uniós országokban működő gyártói voltak. Különös figyelmet fordítottak azokra a tagállamokra, ahol magasabb a CBAM-áruk importőreinek százalékos aránya, a CBAM-áruk fő származási harmadik országaira, valamint a kkv-k tájékoztatására.

A kommunikációs kampány multiplikátorok hálózatát is azonosította és bevonta a CBAM-re vonatkozó információk továbbterjesztése érdekében. E multiplikátorok között voltak az érintett iparági szövetségek, kereskedelmi kamarák és uniós küldöttségek. A CBAM kommunikációs kampány fő elemeinek és tevékenységeinek összefoglalását, valamint a 2023-ban és 2024-ben tartott nyilvános CBAM-webináriumok részvételi adatait az I. melléklet tartalmazza.

Az Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóság az első kampány eredményeire építve egy második CBAM kommunikációs kampányt készít elő, amelyet 2025 negyedik negyedévétől 2026 negyedik negyedévéig kell végrehajtani. Ez a kampány továbbra is tájékoztatni fogja az importőröket, az EU-n kívüli gyártókat és az akkreditált hitelesítőket a kötelezettségekről és a gyakorlati végrehajtási szempontokról, amint a CBAM megkezdi végleges időszakát.

3. Közös munka partnereinkkel

3.1. Együttműködés nem uniós országokkal

Az EU rendszeresen együttműködik azokkal a nemzetközi partnerekkel és érdekelt felekkel, amelyek érdekeltek az uniós CBAM működésében, vagy aggodalmukat fejezték ki annak kialakításával vagy működésének konkrét vonatkozásaival kapcsolatban.

Annak érdekében, hogy releváns információkat szerezzenek, és konstruktív párbeszédet alakítsanak ki az uniós iparral, a tagállamokkal és a nem uniós országokkal, létrehozták a CBAM szakértői csoportot, amelyben megfigyelőként több nem uniós ország is részt vesz[10]. A megfigyelők az érdekelt felek képviselőivel együtt kulcsfontosságú hozzájárulást nyújtanak a szakértői csoport azon szerepéhez, hogy segítse a Bizottságot a CBAM kidolgozásában és végrehajtásában.

A Bizottság emellett magas szintű párbeszédek, kétoldalú találkozók, a partnerországokba irányuló célzott missziók és különböző bizottságokban folytatott eszmecserék révén szoros párbeszédet folytat a nem uniós országok hatóságaival. A CBAM-mel kapcsolatos párbeszédekre az EU és Kína közötti magas szintű környezetvédelmi és éghajlat-politikai párbeszéd, az EU–India Kereskedelmi és Technológiai Tanács, az EU és Japán közötti zöld szövetség, az EU–Korea zöld partnerség, az EU–Törökország magas szintű kereskedelmi párbeszéd, az EU–Törökország magas szintű éghajlat-politikai párbeszéd és az EU és Törökország közötti vámunióval foglalkozó vegyes bizottság keretében került sor[11]. A Bizottság rendszeresen találkozott nem uniós országok brüsszeli képviseleteivel is, hogy eszmecserét folytasson a CBAM végrehajtásáról. Az Európai Külügyi Szolgálattal (EKSZ) szoros együttműködésben számos missziót szerveztek a partnerországokba, hogy kifejezetten megvitassák a CBAM partnerországokban (Dél-Afrika, Dél-Korea, Egyiptom, India, Japán, Kína, Szerbia és Törökország) történő végrehajtását. A CBAM végrehajtásának helyzetét rendszeresen megvitatják különböző kereskedelmi bizottságokban is, például a kereskedelmi partnerekkel kötött kereskedelmi megállapodások keretében létrehozott kereskedelmi és fenntartható fejlődési bizottságokban. A Bizottság rendszeresen részt vesz a CBAM-mel kapcsolatos rendezvényeken, konferenciákon és munkaértekezleteken is, ahol gyakorlati szakértelmet biztosít a CBAM működésével kapcsolatban a nem uniós országokbeli üzemeltetők számára. A Bizottság csak 2025-ben összesen több mint 100, nem uniós országok képviselőivel, iparágaival és érdekelt feleivel tartott ülésen mutatta be a CBAM-et.

A Bizottság az uniós küldöttségeken keresztül tájékoztatja a nem uniós országokat és azok vállalkozásait a nyilvános konzultációk megindításáról vagy a véleményezési felhívásokról, amelyek lehetővé teszik az érdekelt felek számára – többek között a nem uniós országokban,

[10] A CBAM szakértői csoportban megfigyelőként részt vevő nem uniós országok és szervezetek: Ausztrália, Dél-Korea, az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Egyiptom, Izland, Japán, Jordánia, Kanada, Marokkó, Mozambik, Norvégia, Svájc, Szingapúr, Törökország, Új-Zéland, Ukrajna, az Energiaközösség, az EBRD és az OECD.

[11] Az első magas szintű éghajlat-politikai párbeszédre 2021-ben került sor. A CBAM technikai munkacsoport első ülését 2025. november 28-án tartották.

hogy visszajelzést adjanak a CBAM-hez kapcsolódó releváns kezdeményezésekről, például a CBAM végrehajtási intézkedéseiről vagy a CBAM-rendelet módosításairól[12].

A CBAM-mel kapcsolatos kétoldalú kapcsolatfelvétel szorosan kapcsolódik a Bizottság nemzetközi szén-dioxid-árazással és piaci diplomáciával foglalkozó munkacsoportjának munkájához. A 2024 februárjában létrehozott munkacsoport több mint 40 partnerországgal működik együtt a szén-dioxid-piacok és az árazás bővítése érdekében[13].

Amint azt az EU globális éghajlatvédelmi és energiaügyi jövőképéről szóló közös közlemény[14] is hangsúlyozza, az EU elkötelezett amellett, hogy segítse partnereit saját ambiciózus éghajlat- és energiapolitikájuk kidolgozásában, a szén-dioxid-árazás elősegítésében és a méltányos átállásra vonatkozó normák előmozdításában. A CBAM átlátható, szabályokon alapuló szén-dioxid-árjelzést ad az uniós piacra irányuló behozatal tekintetében, ezáltal kiküszöböli a kibocsátásáthelyezést, és ösztönözi az EU-n kívüli dekarbonizációt.

A Bizottság továbbra is pénzügyi támogatást nyújt az országoknak dekarbonizációs erőfeszítéseikhez annak érdekében, hogy maximalizálja a Globális Európa hozzájárulását a fejlődő országok dekarbonizációs és alkalmazkodási szükségleteihez az eszköz éghajlat-politikai és környezetvédelmi kiadásokra vonatkozó 30 %-os célértékével összhangban.

A tájékoztatási és technikai segítségnyújtási tevékenységek áttekintése

A Bizottság partnerországokkal folytatott együttműködésének célja a dekarbonizációs politikák megerősítése, különösen a szén-dioxid-árazás, a kibocsátáskereskedelem, a szén-dioxid-adók, valamint a nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési rendszerek előmozdítása révén. Adott esetben a CBAM-mel kapcsolatos technikai eszmecserékre kerül sor a Bizottság nemzetközi szén-dioxid-árazással és piaci diplomáciával foglalkozó munkacsoportjának tájékoztatási tevékenységével fokozott együttműködésben.

A TAIEX (technikai segítségnyújtás és információcsere) az intézményi kapacitásépítés uniós eszköze, amely célzott és gyors támogatást nyújt a közigazgatási szerveknek az uniós tagjelölt országokban és azokon kívül. A TAIEX például aktívan támogatja a szomszédságpolitikában részt vevő országokat dekarbonizációs erőfeszítéseikben azáltal, hogy technikai segítséget nyújt az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus (CBAM), a nyomon követés, a jelentés és a hitelesítés, valamint a kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) területén. A II. melléklet részletes áttekintést nyújt a megszervezett vonatkozó munkaértekezletekről és rendezvényekről.

2021 óta a nemzetileg meghatározott hozzájárulásokra (NDC-k) vonatkozó uniós globális támogatási eszköz kérésre segítséget nyújt a Párizsi Megállapodás szerinti NDC-k ambíciószintjének növeléséhez, a nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési rendszerek kialakításához, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású termelést ösztönző szén-dioxid-árazási mechanizmusok és költségvetési politikák kidolgozásához. Példák: nyomonkövetési,

[12] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_hu.
[13] Európai Bizottság, „*Stronger EU climate diplomacy: expanding carbon pricing worldwide*” [Erőteljesebb uniós klímadiplomácia: a szén-dioxid-árazás kiterjesztése világszerte], https://link.europa.eu/VDJX7M.
[14] JOIN(2025) 25 final.

jelentéstételi és hitelesítési ütemtervek Mozambikban és Zambiában; Vietnám kibocsátáskereskedelmi rendszerről (ETS) szóló rendeletének jogi felülvizsgálata, amely támogatja a kibocsátáskereskedelmi rendszer belföldi fejlesztését az EU ETS hatálya alá tartozó ágazatokban; valamint a Suriname-ban bevezetendő szén-dioxid-adóról szóló előzetes megvalósíthatósági tanulmány.

Dekarbonizációs projektek nem uniós országokban

Az alábbi 1. táblázat a gazdaságélénkítési és beruházási tervek szerinti juttatásokat mutatja be, amelyeket 2019 óta bocsátanak a keleti szomszédság országai rendelkezésére az energiaágazatban, ezzel segítve őket a zöld átállás felgyorsításához és a dekarbonizációhoz szükséges beruházások végrehajtásában.

1. táblázat: Az energetikai átállás és az ipari dekarbonizáció támogatása a Global Gateway révén

Ország	Teljes lekötött uniós finanszírozás *millió EUR-ban*	A várhatóan mozgósított beruházások *millió EUR-ban*
Nyugat-Balkán (regionális program)	103,12	541,25
Albánia	165,70	383,36
Bosznia-Hercegovina	115,85	351,39
Koszovó	103,13	233,52
Montenegró	30	58
Észak-Macedónia	103,48	277,79
Szerbia	196,64	736,48
Ukrajna	439,99	1 567,55
Moldova	300,02	836,62
Grúzia	25,85	161,10
Örményország	17,74	389,99
Azerbajdzsán	10	22,8
Összesen	1 612	5 568,85

Az EU Global Gateway kezdeményezése támogatja az energetikai átállást és a zöld iparosítást a partnerországokban, és kiemelt projektjeinek több mint egynegyedét az energetikai projektek teszik ki.

A Global Gateway beruházásai prioritásként kezelik a megújuló energiát, a hálózatbővítést, a tiszta energiához való hozzáférést és a szabályozási reformokat. A villamosenergia-termelésből származó kibocsátás csökkentésével a Global Gateway növeli az ipari versenyképességet és mérsékli a CBAM-kitettséget. A Global Gateway keretében az egyes régiókban elérendő eredmények közé tartozó néhány példa:

Afrika

Az Afrika-Európa zöld energiával kapcsolatos kezdeményezés (AEGEI) célja, hogy 2030-ig legalább 50 GW megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia telepítését támogassa Afrikában, és addig az évig legalább 100 millió ember számára biztosítson hozzáférést a villamos energiához.

Az ázsiai és csendes-óceáni térség

A bangladesi zöld energiára való átállásra irányuló „Európa együtt” kezdeményezés a megújulóenergia-termelésbe és az energiahatékonyságba történő beruházások révén támogatja Banglades zöld átállását.

Latin-Amerika és a Karib-térség

A szélenergia-ágazat támogatása Trinidad és Tobagóban: az EU technikai segítséget nyújt Trinidad és Tobago szélenergia-ágazatának fejlesztéséhez, az ország fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentésével.

Az Euroclima, a Global Gateway egyik kiemelt uniós programja partnerségeket épít ki az Európai Unió (EU), valamint Latin-Amerika és a Karib-térség (LAC) régiói között az éghajlat-politikai irányítás, a szakpolitikák és a beruházások terén. Az uniós és tagállami ügynökségek által a multilaterális partnerekkel együtt végrehajtott Euroclima kapacitást épít ki a Párizsi Megállapodás 6. cikke, a szén-dioxid-piac fejlesztése és a nyomon követés, jelentés és hitelesítés tekintetében.

Néhány példa az uniós finanszírozású Euroclima-program szerinti, megbízáson alapuló együttműködés keretében végrehajtott kezdeményezésekre:

2023–2025: az ENSZ Latin-amerikai és Karib-térségi Gazdasági Bizottsága (ECLAC): a társadalmi szén-dioxid-árak előmozdítása és az éghajlati kritériumok beépítése az állami beruházásokba,

- 2024–2025: az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP): regionális szén-dioxid-piaci megfigyelőközpont létrehozása Latin-Amerika és a Karib-térség számára,
- 2024–2025: Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ): Brazília ETS-jogának támogatása az emissziókataszterekről, a nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési szabályokról és a dekarbonizációs stratégiákról szóló tanulmányok révén,
- 2024–2025: az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP), Expertise France és GIZ: Belize éghajlatváltozással és szén-dioxid-piaccal kapcsolatos kezdeményezéseinek és mechanizmusainak megerősítése,
- 2024: UNEP: kapacitásépítés a 6. cikk Közép-Amerikában történő végrehajtása érdekében.

Beruházás a zöld hidrogénbe

A CBAM-hez kapcsolódó iparágak dekarbonizációjához megújuló hidrogénre van szükség.

A Global Gateway a zöld növekedés előmozdítása és a kibocsátások csökkentése érdekében prioritásként kezeli a partnerországokban a hidrogén-értékláncokba történő beruházásokat. Ezek a kezdeményezések a következők:

- zöld hidrogén Namíbiában: 2022-ben Namíbia volt az első afrikai ország, amely stratégiai partnerséget alakított ki az EU-val a fenntartható nyersanyag-értékláncok és a megújuló hidrogén terén,
- a zöld hidrogén Mauritániában történő fejlesztésére irányuló „Európa együtt” kezdeményezés: a hidrogénfejlesztéshez szükséges infrastruktúra, munkahelyteremtés, képzés és jogi/költségvetési keretek támogatása,
- a malajziai Lumut kikötőjének fejlesztése: Port Lumutnak a környezetbarát ipar hidrogénre és megújuló energiára szakosodott központjává történő fejlesztésére irányuló tengerhasznosítási ágazati városi projekt.

Az egyes országokkal az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és fenntartható infrastruktúra fejlesztése érdekében kialakított európai partnerség példájaként az „Európa együtt” a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz – Globális Európa (NDICI – Globális Európa) többéves indikatív programja keretében beruház Mozambik zöld átállásába azzal a céllal, hogy megvalósuljon a dekarbonizált energiaszerkezet, javuljon a hálózaton belüli és hálózattól független megújuló energiához való hozzáférés, valamint javuljon a villamosenergia-hálózat energiahatékonysága.

A fejlődő országok gazdaságai dekarbonizációjának fokozott támogatása

A Global Gateway mint a feltörekvő és fejlődő gazdaságok tiszta és reziliens átállását támogató eszköz tovább fogja fokozni a fejlődő országok gazdaságainak dekarbonizációját. E támogatásnak hármas hozadéka lesz: az éghajlatváltozás elleni globális küzdelem elősegítése; a fejlesztés támogatása a partnerországokban; és az EU szolidaritásának kézzelfogható igazolása. A dekarbonizációs erőfeszítések támogatásával hozzá fog járulni az ezekből az országokból exportált áruk karbontartalmának csökkentéséhez is, ezáltal növelve az ipari versenyképességet és enyhítve a CBAM-kitettséget.

3.2.A CBAM hatása a nem uniós országokra

A CBAM-rendeletben előírtaknak megfelelően a Bizottság értékelte a CBAM fejlődő országokra és különösen a legkevésbé fejlett országokra (a továbbiakban: LDC-országok)[15] gyakorolt hatását. Ez a fejezet a CBAM-nek az uniós szomszédságpolitikában részt vevő országokra[16] gyakorolt hatását is tárgyalja.

A CBAM nem uniós országokra gyakorolt hatásának mértéke két fő tényezőtől függ. Először is, az EU-ba exportált CBAM-áruk teljes volumenének a nem uniós ország teljes gazdasági tevékenységéhez viszonyított aránya, azaz az adott ország kereskedési kitettsége általános

[15] Az LDC-országok olyan országok, amelyek (2024 végét tekintve) alacsony jövedelemszinttel rendelkeznek, és súlyos strukturális akadályokkal szembesülnek a fenntartható fejlődés terén. Az LDC-országok kategóriáját az ENSZ Közgyűlése hozta létre 1971-ben. További információkért és az LDC-országok listájáért lásd: https://www.un.org/ohrlls/content/list-ldcs.

[16] https://economy-finance.ec.europa.eu/international-economic-relations/candidate-and-neighbouring-countries/neighbouring-countries-eu/neighbourhood-countries_en?prefLang=hu&etrans=hu.

mutatóként szolgál arra nézve, hogy milyen mértékű az adott ország potenciális kitettsége a CBAM-en keresztül bevezetett szén-dioxid-árazásnak. Másodszor, a nem uniós országok exportszerkezetének kibocsátásintenzitása fontos tényező, mivel a magasabb kibocsátásintenzitás az uniós importőrök által fizetendő magasabb szén-dioxid-árat jelent. A viszonylag alacsony kibocsátásintenzitású országokban és ágazatokban várhatóan nőni fog a kereslet, míg a viszonylag magas kibocsátásintenzitású termékek tekintetében várhatóan csökkenni fog a kereslet. A tisztább termelési technológiák használatának ösztönzésével és a magas kibocsátású áruk iránti kereslet csökkentésével a CBAM várhatóan csökkenteni fogja a nem uniós országok EU-ba irányuló exporthoz kapcsolódó ÜHG-kibocsátását.

A kereskedési kitettség tekintetében Mozambik kiemelkedik az LDC-országok közül. A CBAM-áruk EU-ba irányuló teljes exportja 2024-ben 1,2 milliárd EUR-t tett ki, amelynek nagy része alumínium volt. Ez Mozambik GDP-jének mintegy 5,5 %-át teszi ki. Amint azt a 2. táblázat mutatja, más LDC-országok kitettsége nagyon mérsékelt, és a második és a harmadik legnagyobb exportőr (Kambodzsa és Zambia) csak kis mennyiségű CBAM-árut exportál.

Az EU szomszédságpolitikai partnerországai általában több CBAM-árut exportálnak az EU-ba. A milliárd EUR-ban kifejezve legnagyobb, EU-ba irányuló exportért felelős országok Ukrajna, Egyiptom és Marokkó. Az EU-hoz közeli országok a hatások által leginkább érintett harmadik országok közé tartoznak. Jellemzően kis méretű gazdaságokról van szó, így az ezekből az országokból származó export abszolút volumene természetesen csekély, de számukra ez az export jelentős részarányt képviselhet. Például Észak-Macedónia CBAM-áruinak az EU-ba irányuló kivitele 2024-ben a GDP mintegy 4,1 %-át tette ki[17].

2. táblázat: A legnagyobb exportőrök kereskedési kitettsége az LDC-országok és a szomszédságpolitikában részt vevő országok körében

	A CBAM-áruk EU-ba irányuló kivitele milliárd EUR-ban (2024)	**A CBAM-áruk EU-ba irányuló kivitele a GDP %-ában (2024)**
LDC-országok (a három legnagyobb exportőr)		
Mozambik	1,2	5,5
Kambodzsa	0,014	0,03
Zambia	0,015	0,02
A szomszédságpolitikában részt vevő országok (a három legnagyobb exportőr)		
Ukrajna	3,3	1,8
Egyiptom	1,6	0,4
Marokkó	1,0	0,7

Forrás: Comext (2024) a kereskedelem, és a Világbank adatai (2024) a GDP tekintetében

[17] Megjegyzendő, hogy Észak-Macedónia nem érhető el a GTAP-adatbázisban, ezért nem lehetett tovább elemezni. Észak-Macedónia főként vasat és acélt exportál az EU-ba, viszonylag alacsony kibocsátásintenzitás mellett. Tekintettel az alacsony intenzitásra, valószínűleg nem éri jelentős negatív hatás ezt az ágazatot.

A CBAM bevezetésének hatását a Bizottság Közös Kutatóközpontja (JRC) elemezte a számszerűsített általános egyensúlyi (CGE) JRC-GEM-E3 modell és a GTAP 11 körforgásos gazdasági adatbázis alkalmazásával. A CBAM bevezetését a CBAM nélküli, de más uniós éghajlat-politikák folytatásával számoló alapforgatókönyvhöz hasonlították[18]. Az EU ETS-ben az ingyenes kibocsátási egységek fokozatos kivezetése nem szerepelt az alapforgatókönyvben, de a CBAM-forgatókönyv esetében feltételezték. A CBAM bevezetését az ingyenes kibocsátási egységek fokozatos kivezetésével együtt modellezték, mivel az előbbi az utóbbit váltja fel a kibocsátásáthelyezés kockázatának kezelését célzó fő uniós szakpolitikai eszközként. A modell a CBAM 50 országra és régióra gyakorolt hatását vette figyelembe, különös tekintettel az LDC-országokra, néhány más fejlődő és feltörekvő gazdaságra, valamint az EU kiválasztott szomszédságpolitikai partnerországaira[19]. A bevont országok teljes listáját és a modellezési megközelítés további részleteit lásd a III. mellékletben. A CBAM fokozatosan kerül bevezetésre, és az elemzés itt 2035-re összpontosít, amikor a mechanizmus teljes mértékben működésbe lép. Minden korábbi évben a hatások várhatóan következetesen kisebbek lesznek.

Összességében a modell eredményei azt mutatják, hogy a CBAM várható hatása az LDC-országok GDP-jére összesítésben elhanyagolható, 2035-re kevesebb mint 0,01 %-ot tesz ki. A CBAM-et az energiaigényes és kibocsátásintenzív ágazatokra összpontosítva alakították ki, és ezért elsősorban az iparosodottabb és fejlettebb gazdaságokat érinti. Emellett a legtöbb LDC-ország csak nagyon korlátozott mennyiségű CBAM-árut exportál az EU-ba. A többi fejlődő és szomszédságpolitikában részt vevő ország GDP-jére gyakorolt összesített hatás hasonlóképpen csekély.

A CBAM egyes országokra gyakorolt makrogazdasági hatása szintén elhanyagolható, amint azt az alábbi 2. ábra mutatja. Az öt leginkább érintett LDC-ország és más fejlődő ország GDP-je az alapforgatókönyvhöz képest nagyon korlátozott mértékben fog változni (körülbelül –0,01 %-kal). Az uniós szomszédságpolitikában részt vevő országok közül Ukrajna, Algéria és Tunézia esetében a modellezés csak kismértékű GDP-csökkenést mutat az alapforgatókönyvhöz képest (0,01 %), míg Marokkó és Jordánia esetében kismértékű növekedés várható (0,02 %, illetve 0,01 %).

[18] Az alapforgatókönyv az EU „Irány az 55 %!” intézkedéscsomagjának CBAM nélküli végrehajtását feltételezi. A külföld feltételezhetően a *2024. évi globális energia- és éghajlat-politikai kilátások* referencia-forgatókönyvét követi.

[19] A következő, a GTAP-adatbázisban rendelkezésre álló adatok alapján kiválasztott országok tartoznak ide: Algéria, Egyiptom, Jordánia, Marokkó, Tunézia és Ukrajna. Azerbajdzsán, Grúzia és Örményország a Kaukázusként megjelölt összesített régió részét képezi.

2. ábra: A CBAM hatása az öt leginkább érintett fejlődő ország* (balra) és szomszédságpolitikai partnerország (jobbra) GDP-jére (%-os változás az alapforgatókönyvhöz képest, 2035)

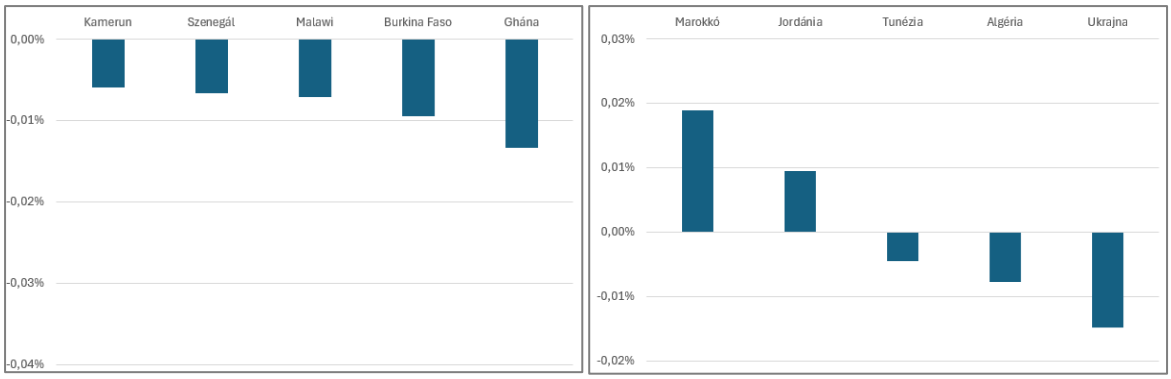

*Forrás: JRC-GEM-E3 modell. *Idetartoznak az LDC-országok és más fejlődő országok. Mozambik az alábbiakban külön kerül ismertetésre.*

Mozambik egyedülálló az értékelt országok között, mivel főként egyetlen típusú, egyetlen vállalattól származó CBAM-árut – megmunkálatlan alumíniumot[20] – gyárt és exportál. Ez egy olyan termék, amely a jobban feldolgozott alumíniumtermékekhez képest viszonylag alacsony hozzáadott értékkel, Mozambik esetében pedig viszonylag mérsékelt beágyazott kibocsátással rendelkezik. Külső tanulmányok megállapították, hogy Mozambik alumíniumtermelése viszonylag tiszta, és úgy vélik, hogy a szén-dioxid-árazás bevezetésének e termelésre gyakorolt hatása valószínűleg korlátozott lenne[21].

E jellemzők miatt részletesebb megközelítést alkalmaztak a mozambiki alumíniumágazatra gyakorolt lehetséges hatás modellezése érdekében. Először a főbb alumíniumgyártó országok tekintetében kiszámították a fizikai kibocsátásintenzitásokat (kg CO_2-egyenérték/tonna termelés), ami lehetővé tette a kibocsátások termékenkénti összehasonlítását. A 3. ábra azt mutatja, hogy Mozambik a legtisztább nem uniós gyártók közé tartozik, és kibocsátásintenzitása csak 1,04-szerese az uniós átlagnak. Másodszor, ezeket a kibocsátásintenzitásokat használták a CBAM bevezetése hatásának szimulálására. Megjegyzendő, hogy az e szakasz többi részében használt standard modellezés az ágazat teljes értékéhez viszonyítva kifejezett kibocsátásokon alapul (kg CO_2-egyenérték/USD). Ez a megközelítés azonban túlbecsüli az olyan országokra gyakorolt hatást, amelyek egyedülállóan a viszonylag alacsony hozzáadott értékkel rendelkező termékekre összpontosítanak, mint például Mozambik. További részletek tekintetében lásd a III. mellékletet.

[20] Elsősorban a KN 76011090 termékcsoportot érinti.
[21] Lásd a következő jelentés Mozambikra vonatkozó 3. keretes írását: „Building a Climate Coalition: Aligning Carbon Pricing, Trade, and Development".

3. ábra: **A főbb alumíniumgyártók kereskedelmi súlyozású fizikai kibocsátásintenzitása (kg CO_2-egyenérték/tonna) az EU átlagos kibocsátásintenzitásához viszonyítva („az alacsonyabb érték jobb”)**

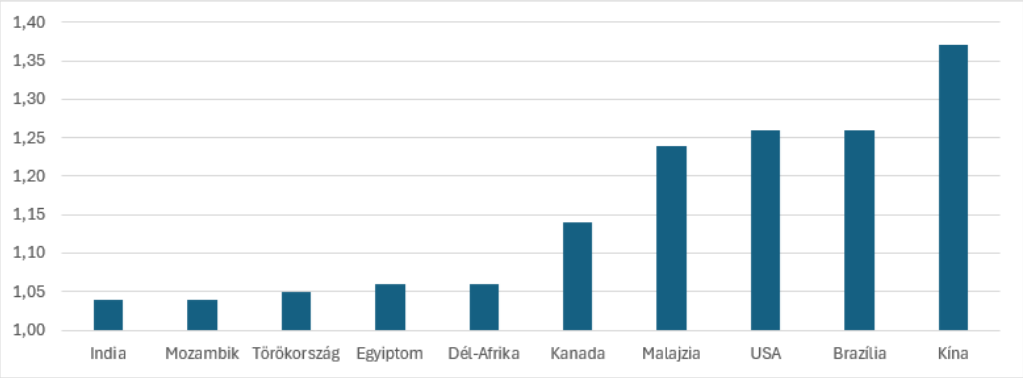

Forrás: A Bizottság számításai a Comext 2023. évi adatai és Vidovic et al. (2023)[22] *alapján.*

E megközelítés alapján a 2035-re vonatkozó eredmények azt mutatják, hogy Mozambik alumíniumágazatának termelése várhatóan nagyon korlátozott mértékben, –0,4 %-kal csökken az alapforgatókönyvhöz képest. Emellett a makrogazdasági hatás elhanyagolható: Mozambik GDP-je 2035-re –0,01 %-kal változik az alapforgatókönyvhöz képest.

A főbb országcsoportokra gyakorolt ágazati hatást illetően a 4. ábra az ágazatonkénti termelés (százalékos) változását mutatja az LDC-országok, más fejlődő országok és feltörekvő gazdaságok (lásd a III. mellékletet az ebbe a kategóriába tartozó országok tekintetében) és az uniós szomszédságpolitikában részt vevő országok vonatkozásában összesítve.

[22] Vidovic, D., Marmier, A., Zore, L. és Moya, J., *Greenhouse gas emission intensities of the steel, fertilisers, aluminium and cement industries in the EU and its main trading partners* [Az acél-, a trágyázószer-, az alumínium- és a cementipar üvegházhatásúgáz-kibocsátási intenzitásai az EU-ban és főbb kereskedelmi partnereinél], az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/359533, JRC134682.

4. ábra: *Ágazati hatás (a termelés %-os változása az alapforgatókönyvhöz képest, 2035) az országcsoportokban: LDC-országok, egyéb fejlődő országok és szomszédságpolitikában részt vevő országok*

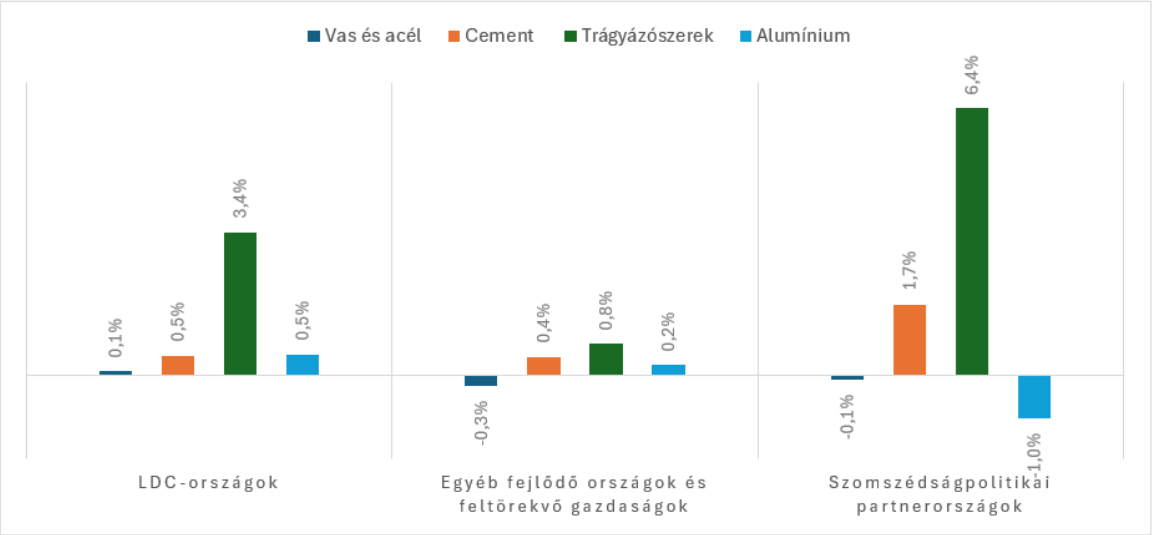

Forrás: JRC-GEM-E3 modell. (Az LDC-országok csoportjában szereplő) Mozambik esetében a modellezés fizikai kibocsátásintenzitásokon alapul.

Mozambikon kívül az egyes LDC-országok ágazati változásai általában mind százalékos arányban, mind abszolút értékben nagyon csekélyek, ezért nem bontandók tovább. Az „egyéb fejlődő országok és feltörekvő gazdaságok" csoport egyes országaira gyakorolt ágazati hatások nincsenek tovább bontva, mivel olyan országok tág csoportjáról van szó, amelyek esetében az egyedi elemzés nem tartozik az elemzés hatókörébe. Tekintettel a szomszédságpolitikában részt vevő országok nagyobb kitettségére, az ágazati hatások az esetükben jelentősebbek, különösen a trágyázószer-ágazatban. Ezen ágazatban jelentős hatás figyelhető meg Marokkó, Algéria és Egyiptom esetében. A CBAM hatálya alá tartozó áruk közül Marokkó főként olyan trágyázószereket állít elő, amelyek túlnyomórészt foszfort és csak korlátozott mennyiségű nitrogént tartalmaznak. A foszfáttartalmú trágyázószerek előállítási folyamata alig használ földgázt, így e termékek kibocsátásintenzitása viszonylag alacsony[23]. Algéria és Egyiptom ezzel szemben főként olyan trágyázószereket állít elő, amelyek túlnyomórészt nitrogént tartalmaznak, és így magasabb kibocsátásintenzitással rendelkeznek. A kibocsátásintenzitások e különbségei a marokkói trágyázószer-ágazat termelésének növekedését eredményezik az alapforgatókönyvhöz képest, míg Algériában és Egyiptomban a termelés az alapforgatókönyvhöz képest csökken. Az „egyéb fejlődő országok és feltörekvő gazdaságok" csoport egyes országaira gyakorolt ágazati hatások nincsenek tovább bontva, mivel olyan országok tág csoportjáról van szó, amelyek esetében az egyedi elemzés nem tartozik az elemzés hatókörébe.

A fent kifejtettek szerint a CBAM bevezetésével várhatóan csökken a CO_2-egyenértékben kifejezett globális kibocsátás. Az 5. ábra három országcsoport esetében mutatja be a változást millió tonna (Mt) CO_2-egyenértékben. Abszolút értékben az alapforgatókönyvhöz képest a kibocsátás a szomszédságpolitikában részt vevő országokban csökken a legnagyobb mértékben: 11,4 Mt CO_2-egyenértékkel. Az LDC-országok esetében az abszolút kibocsátás

[23] Megjegyzendő, hogy a kizárólag foszfort tartalmazó trágyázószerek nem tartoznak a CBAM hatálya alá; a foszfort és nitrogént egyaránt tartalmazó termékek azonban igen.

csökkenése sokkal mérsékeltebb, –0,8 Mt CO_2-egyenérték. Relatív értelemben ez a szomszédságpolitikában részt vevő országokban –0,9 %-os, az LDC-országokban pedig –0,2 %-os kibocsátásváltozásnak felel meg. Az „egyéb fejlődő országok és feltörekvő gazdaságok” csoport esetében a kibocsátások jelentős csökkenése mutatható ki: –7,8 Mt CO_2-egyenértékkel. Tekintettel azonban ezen összesített csoport nagy méretére, a százalékos arányok változása korlátozottabb, –0,05 %-os.

6. ábra: *Változás Mt CO_2-egyenértékben kifejezve (az alapforgatókönyvhöz képest, 2035)*

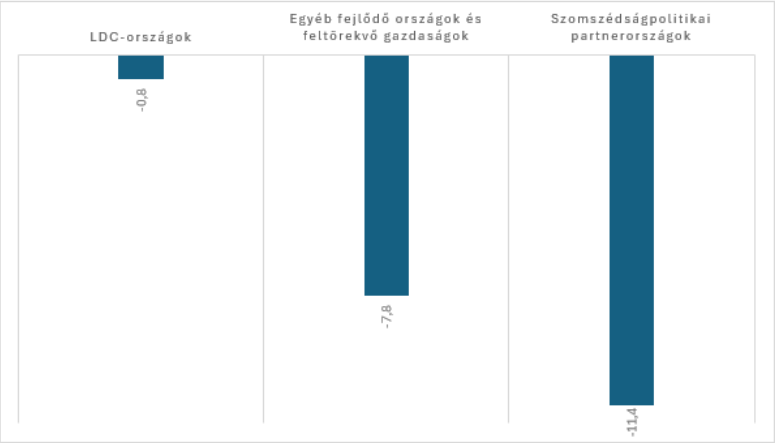

Forrás: JRC-GEM-E3 modell.

A modellezési eredmények alapján összességében megállapítható, hogy az LDC-országokra, a fejlődő országokra és a szomszédságpolitikában részt vevő országokra gyakorolt hatás összesítésben viszonylag csekély. Mivel az elemzés az összesített (országos vagy átfogó ágazati szintű) gazdasági hatásokra összpontosít, az értékelésben nagyobb részletezettségre lenne szükség ahhoz, hogy az ágazatokra gyakorolt hatás tekintetében részletesebb bontásban meggyőző eredmények szülessenek.

A CBAM által kimondottan a fejlődő országokra gyakorolt hatást csak korlátozott számú egyéb tanulmány modellezte. Alapfeltevéseik és hatályuk jelentősen eltér ettől az elemzésétől, és eltérő következtetésekre jutnak. Az Afrikára gyakorolt hatásra összpontosító 2023. évi tanulmány azt állapította meg, hogy az afrikai országok GDP-je a forgatókönyvtől függően összességében 0,33 % és 1,12 % közötti mértékben csökkenne[24]. Ez azonban nagyrészt olyan forgatókönyveken alapul, amelyek azt feltételezik, hogy a CBAM az EU által importált valamennyi árura vonatkozik, és/vagy hogy az EU ETS keretében nem vezetik ki fokozatosan a CBAM-áruk előállítása után járó ingyenes kibocsátási egységeket. Ezért ez a tanulmány jelentősen túlbecsüli a CBAM bevezetésének hatását, a bevezetés ugyanis az ingyenes kibocsátási egységek fokozatos kivezetésével együtt történik. Egy korábbi (2021-es) tanulmány is modellezte egy CBAM-hez hasonló mechanizmus fejlődő országokra gyakorolt hatását, de ez nem terjedt ki az LDC-országokra[25]. A tanulmány megállapította, hogy a CBAM a kereskedelmi szerkezet megváltozásához vezetne, mivel egyes magas kibocsátású fejlődő

[24] *Implication for African countries of carbon border adjustment mechanism in the EU* [Az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó európai uniós mechanizmus afrikai országokra gyakorolt hatása] (African Climate Foundation és London School of Economics Firoz Lalji Institute for Africa, 2023).

[25] *A European Union Carbon Border Adjustment Mechanism: Implications for developing countries* [Az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó európai uniós mechanizmus: A fejlődő országokra gyakorolt hatások] (UNCTAD, 2021).

országok kevesebbet, míg egyes alacsony kibocsátású fejlett országok többet exportálnának. Azt is megállapította, hogy a fejlődő országok reáljövedelme összességében 5,8–10,2 milliárd USD-vel csökkenne. Ezek a megállapítások azonban az ágazatok olyan körén alapultak, amely jelentősen eltér az EU CBAM-je tekintetében jelenleg jogszabályba foglalt hatálytól[26].

[26] Magában foglalja például a kőolajat, a szenet, a vegyi anyagokat, az üveget és a papírt, amelyek egyike sem szerepel az EU CBAM-ben.

Keretes írás: A CBAM hatása Ukrajna gazdaságára Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának rendkívüli körülményei között

Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának rendkívüli körülményei

A CBAM-rendelet 30. cikkének (7) bekezdése szerint „[a]mennyiben a CBAM tárgyát képező egy vagy több harmadik ország ellenőrzésén kívül eső, előre nem látható, rendkívüli és indokolatlan esemény következik be, és ez az esemény pusztító következményekkel jár az ilyen érintett ország vagy országok gazdasági és ipari infrastruktúrájára nézve, a Bizottság értékeli a helyzetet és jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, amelyet adott esetben jogalkotási javaslat kísér e rendelet módosítására az említett rendkívüli körülmények kezeléséhez szükséges átmeneti intézkedések meghatározása révén”.

Bár Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának kivételes körülményeit teljes mértékben elismerjük, az alábbi értékelés azt mutatja, hogy jelenleg ezek a körülmények nem indokolják a CBAM-rendelet 30. cikkének (7) bekezdése szerinti, *vis maior*on alapuló mentesség megadását.

Ugyanakkor a CBAM-keret számos olyan könnyítő és támogató intézkedést tesz lehetővé, amelyek segíthetnek az adminisztratív és pénzügyi terhek enyhítésében, a megfelelés előmozdításában, valamint Ukrajna gazdasági rezilienciájának és dekarbonizációs pályamodelljének megerősítésében, a rendelettől való eltérés nélkül. Ezeket az intézkedéseket aktívan meg kell vizsgálni a CBAM lehetséges adminisztratív és pénzügyi hatásainak enyhítése, valamint Ukrajna gazdasági helyreállításának és dekarbonizációjának támogatása érdekében.

Az Ukrajnával szemben provokáció nélkül indított orosz agressziós háború 2022. február 24-i kezdete óta Ukrajna ipari infrastruktúrájában és tágabb értelemben vett gazdaságában jelentős károk keletkeztek. 2024 végére az infrastruktúrát ért kár meghaladta a 150 milliárd EUR-t, beleértve a kereskedelmet és az ipart ért 30 milliárd EUR összegű kárt is[27]. 2024 folyamán az energiaágazat – különösen a villamosenergia-termelés és -átvitel – egyre inkább célkeresztbe került.

Az invázió gazdasági zavarokhoz, munkahelyek megszűnéséhez és alacsony befektetői bizalomhoz vezetett, amelyek mind hatással vannak az állami és a magánfinanszírozásra. Az ország területének mintegy egyharmada megszállás alatt áll, termelési kapacitásait pedig a megszálló megsemmisítette vagy lefoglalta. Az infrastruktúrában okozott károk 90 %-a (az országot alkotó 27 régióból) a tíz frontvonalbeli régióban összpontosult, és Ukrajna gazdasága rezilienciáról tett tanúbizonyságot. A GDP 2022. évi 28,8 %-os-visszaesését követően Ukrajna gazdasága 2023-ban és 2024-ben bővült, bár a megszállás, a rombolás és a menekültek elmenekülése miatt a termelés jóval a háború előtti szint alatt marad. A fekete-tengeri folyosó 2023. végi újbóli megnyitása megkönnyítette a kapacitás jobb kihasználását a fémek és a bányászat terén, és Ukrajna GDP-je 2023-ban 5,5 %-kal, 2024-ben pedig 3,6 %-kal nőtt, bár az általános gazdasági teljesítmény továbbra is jelentősen elmarad a háború előtti körülményektől.

Az Európai Unió a kezdetektől fogva rendíthetetlenül támogatta Ukrajnát. Az Ukrajna-eszköz a helyreállításhoz, az újjáépítéshez és az uniós csatlakozáshoz támogatást nyújtó kiemelt program[28]. Az eszköz három pillérből áll, és 2024 és 2027 között legfeljebb 50 milliárd EUR-t különít el annak érdekében, hogy segítse Ukrajnát a külső fenyegetésekkel szembeni

ellenállásban, a helyreállítás felgyorsításában, valamint a fenntartható fejlődés és az uniós tagság felé vezető úton. Az Ukrajna-eszköz részét képező, Ukrajna számára fenntartott beruházási keret célja, hogy köz- és magánberuházásokat vonzzon Ukrajna helyreállításába és újjáépítésébe. A 9,3 milliárd EUR-val támogatott keret, amely 7,8 milliárd EUR összegű garanciát és 1,5 milliárd EUR összegű köz- és magánfinanszírozást (vegyes finanszírozást) foglal magában, további 40 milliárd EUR összegű beruházást kíván felszabadítani. Kifejezetten arra tervezték, hogy segítse Ukrajna kritikus infrastruktúrájának újjáépítését és gazdaságának fellendítését; olyan kulcsfontosságú ágazatokra összpontosít, mint az energia és az ipar. Olyan beruházási projekteket támogat, mint például egy 147 MW kapacitású új szélerőműpark építése a Volinyi területen. Az EU emellett az Ukrhydroenergo, Ukrajna legnagyobb vízerőmű-vállalata számára nyújtott 120 millió EUR összegű EBB-hitelből vízerőművek helyreállítását is finanszírozta. 2025. július 10-én az Európai Bizottság és az EBB új uniós finanszírozási csomagot jelentett be a kritikus infrastruktúrákra vonatkozóan, és különösen három, az Ukreximbanknak nyújtott 100 millió EUR összegű hitel, az Ukrgasbanknak nyújtott 70 millió EUR hitel és a Bank Lvivnek nyújtott 60 millió EUR hitel révén támogatja a kkv-kat. Az energiaágazatban az EU az Energiaközösség Titkársága által kezelt Ukrajnai Energiatámogatási Alap révén az egyik legnagyobb mértékben járul hozzá Ukrajna energetikai rezilienciájához.

Az Ukrajna-eszközön és az Ukrajna számára fenntartott beruházási kereten belül végrehajtott beruházások legalább 20 %-a várhatóan hozzájárul az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint a tágabb értelemben vett zöld átálláshoz.

A CBAM hatálya alá tartozó áruk ukrán exportja és a CBAM szerinti jelentéstétel az agressziós háborúban

2025 második negyedévében az EU által importált összes CBAM-áru közel 15 %-át (tonnában számított mennyiség; lásd az alábbi táblázatot) Ukrajnából importálták. Ebben az időszakban az EU vas- és acélimportjának 18,4 %-a és cementimportjának 17,4 %-a Ukrajnából származott, amit az is elősegített, hogy a szabadkereskedelmi megállapodásunk (DCFTA) és az acélra vonatkozó védintézkedéseknek a háború kezdetén Ukrajna tekintetében elfogadott felfüggesztése biztosította az uniós piachoz való jó hozzáférést. Abszolút értékben ez a behozatal még mindig alacsonyabb volt, mint a háború előtti szint.

.

2. táblázat: Ukrajna piaci részesedése a CBAM-áruk EU-ba irányuló behozatalából 2023 negyedik negyedéve és 2025 második negyedéve között

Év és negyedév	Vas és acél	Cement	Trágyázószerek	Alumínium	Összesen
2023. negyedik negyedév	15,4 %	13,6 %	1,7 %	0,4 %	12,2 %
2024. első negyedév	19,0 %	10,8 %	0,6 %	0,4 %	14,7 %

[27] Az ukrajnai károk és igények negyedik gyorsfelmérése.

[28] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/792 rendelete (2024. február 29.) az Ukrajna-eszköz létrehozásáról.

2024. második negyedév	16,9 %	11,2 %	0,2 %	0,4 %	13,7 %
2024. harmadik negyedév	16,1 %	19,5 %	0,0 %	0,6 %	13,1 %
2024. negyedik negyedév	17,6 %	13,6 %	0,5 %	0,5 %	13,9 %
2025. első negyedév	17,4 %	7,8 %	0,1 %	0,4 %	12,3 %
2025. második negyedév	18,4 %	17,4 %	0,0 %	0,8 %	14,8 %
Összesen	17,3 %	13,6 %	0,4 %	0,5 %	13,6 %

Forrás: CBAM-nyilvántartás, kiegészítő információk a IV. MELLÉKLETBEN

A CBAM hatálybalépése óta Ukrajna 21,2 millió tonna CBAM-árut exportált az EU-ba, többek között 18,7 millió tonna vasat és acélt, valamint 2,4 millió tonna cementet.

7. ábra: CBAM átmeneti nyilvántartás – Az EU-ba importált CBAM-árukat legnagyobb mennyiségben előállító 10 ország

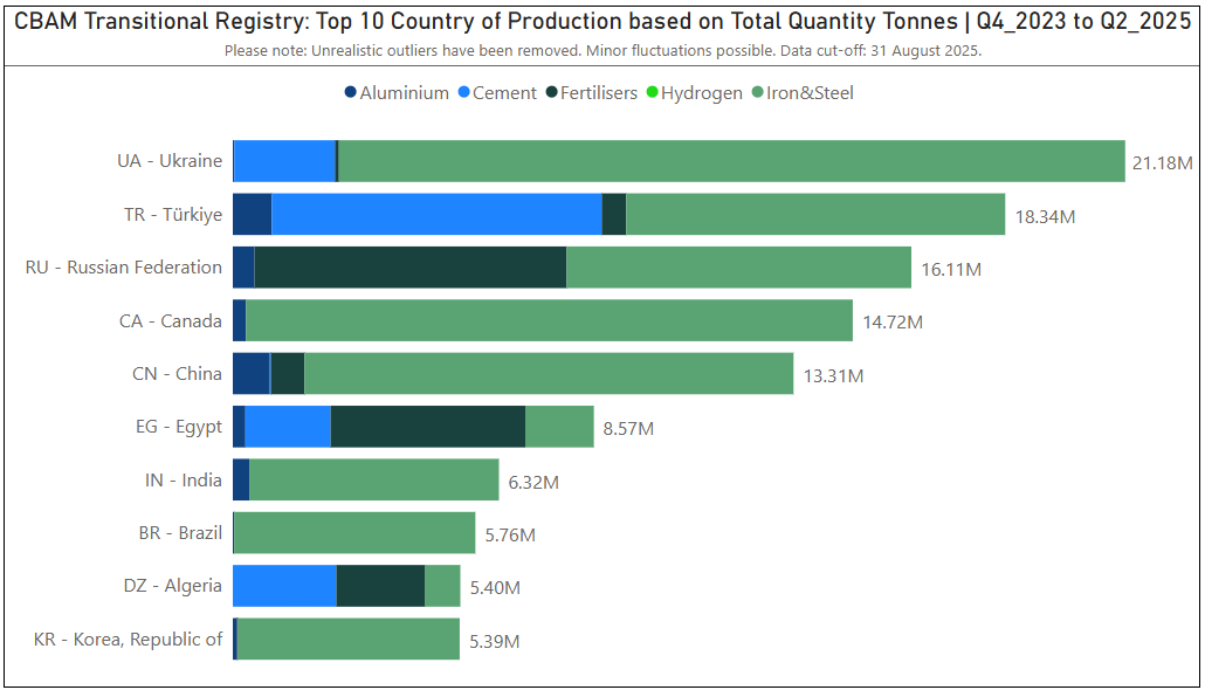

Forrás: CBAM átmeneti nyilvántartás, kiegészítő információk a IV. mellékletben.

A háború és az általa Ukrajna termelési és exportpotenciáljában okozott kár ellenére Ukrajna, noha elsősorban mezőgazdasági termékeket exportál, az EU-ba exportál emellett vasat és acélt, mint második legjelentősebb árut (az EU-ba irányuló kivitelének 12,3 %-a), valamint cementet (az EU-ba irányuló kivitelének 0,6 %-a) és alumíniumot (az EU-ba irányuló kivitelének 0,3 %-a) is.

Bár az acélipar világszerte kihívásokkal néz szembe, különösen az EU-ban, ahol az acél iránti kereslet lanyhult, és a háború által okozott károk ellenére Ukrajna nyersvas- és acéltermelése 2024-ben mintegy 20 %-kal nőtt 2023-hoz képest. Az EU kapacitásfeleslege ellenére az

Ukrajnából származó acél és alumínium uniós behozatalának volumene nőtt a CBAM-rendelet hatálybalépése óta az átmeneti időszakban. A kereskedelmi adatok (Comext)[29] azt mutatják, hogy az EU 2022-ben 7,6 millió tonna vasat és acélt importált Ukrajnából, 2023-ban 8,1 millió tonnát, 2024-ben pedig 9,8 millió tonnát. Az alumínium esetében a Comext adatai azt mutatják, hogy az Ukrajnából származó uniós behozatal a 2022. évi 17 300 tonnáról 2023-ban 23 000 tonnára, 2024-ben pedig 26 800 tonnára nőtt.

Az Ukrajna által az EU-ba exportált CBAM-áruknak a CBAM-nyilvántartásban jelentett volumene a háború ellenére nagyjából állandó maradt, sőt 2025 eleje óta még nőtt is.

8. ábra: Ukrajna – CBAM átmeneti nyilvántartás: negyedéves változás az áruk importált mennyiségében (tonna) CBAM-ágazatonként

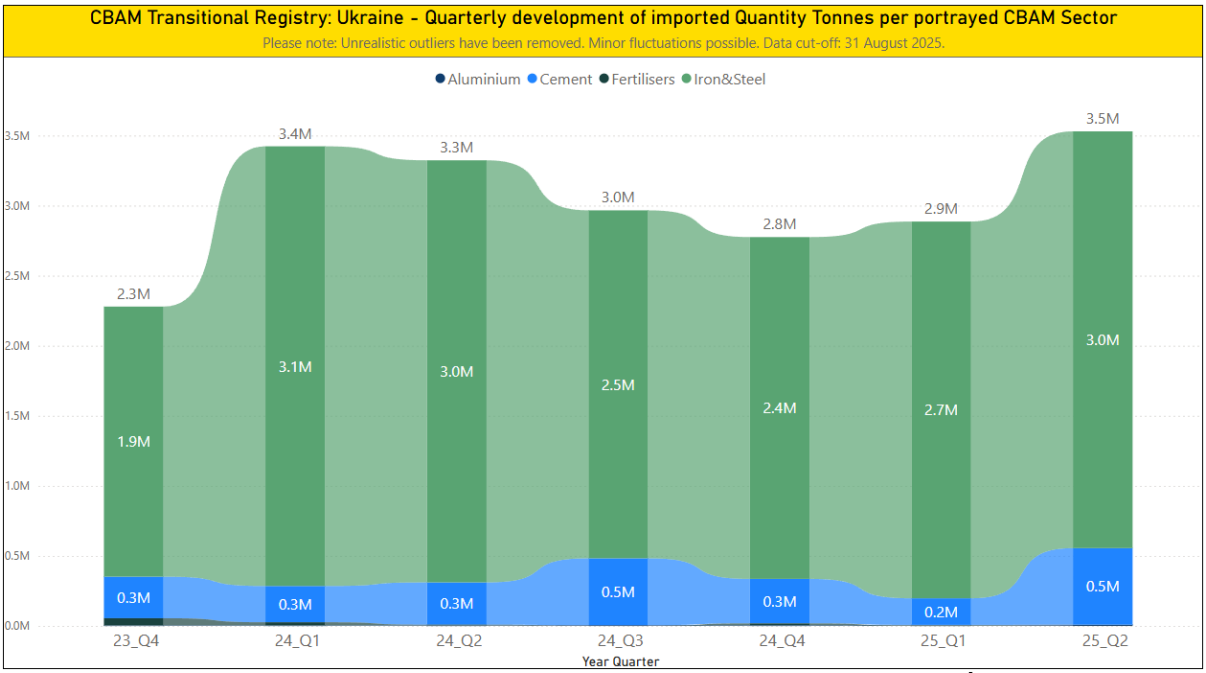

Forrás: CBAM átmeneti nyilvántartás, kiegészítő információk a IV. MELLÉKLETBEN.

A CBAM alkalmazásának megkezdésekor, 2023 negyedik negyedévében az Ukrajnából származó CBAM-áruk behozatalának csak mintegy 15 %-át jelentették a tényleges beágyazott kibocsátás alapján, nem pedig alapértelmezett érték alapján. 2025 második negyedévére ez az arány 78 % volt. Ez az adat az 1 000 tonnát meghaladó mennyiségek behozatala esetében 99 %, ami azt mutatja, hogy a háború ellenére az ukrán üzemeltetők képesek eleget tenni a CBAM-kötelezettségeknek, és széles körben alkalmazzák a nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési folyamatot. 2025 januárja óta a nyomon követés, jelentés és hitelesítés használata ismét kötelező Ukrajnában (a hadiállapotnak az Ukrajna elleni orosz agressziós háború miatti bevezetését követően felfüggesztették). Egy szilárd nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési rendszer lehetővé teszi az ukrán üzemeltetők számára, hogy pontosan elszámolják beágyazott kibocsátásaikat. Megkönnyíti továbbá a CBAM-áruk Ukrajna általi exportját 2027-től, amikor az Egyesült Királyság bevezeti saját CBAM-jét.

[29] A Comext-adatok itt a CBAM átmeneti időszakát megelőző évek tendenciáinak megjelenítésére szolgálnak. Természetes különbségek merülhetnek fel az (Eurostat által előállított) Comext-adatok és a (vámadatokhoz képest előállított) CBAM-adatok között, különösen Ukrajnával kapcsolatban.

Megemlítettek néhány tanulmányt[30], amelyek becslése szerint a CBAM negatív hatással lesz az ukrán gazdaság fejlődésének dinamikájára, de érdemes emlékeztetni arra, hogy a CBAM pénzügyi kiigazítást nagyon fokozatosan vezetik be, párhuzamosan a kibocsátási egységek EU ETS keretében történő ingyenes kiosztásának fokozatos kivezetésével. A villamosenergia-export kivételével (mivel az EU ETS-ben általában nincs ingyenes kiosztás a villamosenergia-termelésre), a CBAM pénzügyi kiigazítás csak 2034-ben lesz teljes mértékben alkalmazandó, amikorra az EU ETS ingyenes kibocsátási egységeit már kivezették. 2030-ig a CBAM pénzügyi kiigazítás minimális lesz. Amint azt a CBAM fejlődő országokra és az EU szomszédságpolitikájában részt vevő országokra gyakorolt hatásának Bizottság általi értékelése is említette, a CBAM-áruk exportja Ukrajna GDP-jének kevesebb mint 2 %-át teszi ki. A CBAM hatásának Bizottság általi modellezése ugyanis azt mutatja, hogy Ukrajna GDP-je csak kismértékben (–0,01 %-kal) csökkent.

A CBAM egyszerűsítésének keretében bevezetett új *de minimis* küszöbérték alapján a CBAM-áruk Ukrajnából érkező behozatalának 86 %-a szerepel a CBAM átmeneti nyilvántartásban, és az alapértelmezett értékek helyett a tényleges beágyazott kibocsátási értékeket tüntetik fel. Az ukrán üzemeltetők azon erőteljes képessége, hogy nyomon követést, jelentéstételt és hitelesítést használjanak, lehetővé teszi az importőrök számára, hogy a CBAM-áruk Ukrajnából történő behozatalakor a tényleges kibocsátásokat vegyék alapul, és részesüljenek az alacsonyabb CBAM pénzügyi kiigazítás előnyeiben, mivel az Ukrajnában előállított vas és acél kibocsátásintenzitása alacsonyabb, mint az olyan országokból származó acélgyártó versenytársaké, mint India és Kína. A kibocsátásintenzitás különösen alacsony az alumíniumtermékek esetében, ami versenyelőnyt jelent az ukrán alumíniumtermékek EU-ba irányuló exportja számára.

A CBAM egyszerűsítése azt is előírja, hogy 2027-től a Bizottság meghatározhatja, és a CBAM-nyilvántartásban elérhetővé teheti az országonkénti alapértelmezett szén-dioxid-árakat a megfizetett szén-dioxid-árhoz képest. A nyilatkozattevők választhatnak majd, hogy a Bizottság CBAM-nyilvántartásban közvetlenül elérhető alapértelmezett szén-dioxid-árára támaszkodnak, vagy igazolt bizonyítékok alapján kérik a ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonását. Ukrajna szén-dioxid-adót vezetett be a tüzelőanyag-kibocsátásra; bár ez az adó alacsony, mégis alapul szolgálhat a kibocsátáskereskedelmi rendszer bevezetéséhez. Ukrajna 2025. február 21-én elfogadta a nemzeti kibocsátáskereskedelmi rendszer végrehajtására vonatkozó ütemtervet. Az alapértelmezett szén-dioxid-ár alkalmazásának lehetősége nagymértékben egyszerűsíteni fogja a CBAM keretében az ukrán üzemeltetők ténylegesen megfizetett szén-dioxid-árral kapcsolatos kérelmeit.

A háború előtt Ukrajna EU-ba irányuló exportjának 1,4 %-a villamos energia volt. Jelenleg Ukrajna azonban nettó villamosenergia-importőr. Az Ukrajna-eszköz – az 1. és a 2. pillér egyaránt –, valamint az Ukrajnai Energiatámogatási Alap, amely mintegy 2,3 milliárd EUR összegű nemzetközi hozzájárulást mozgósít, támogatja az energetikai infrastruktúra javítását, beleértve új megújulóenergia-termelési kapacitások kiépítését is. Az ukrajnai megújulóenergia-ágazati kockázatcsökkentési mechanizmus 1 GW új megújulóenergia-kapacitást fog támogatni;

[30] Pl.: *The impact of the CBAM on the economy of Ukraine* [A CBAM hatása Ukrajna gazdaságára], az Ukrán Munkáltatók Szövetsége, az Ukrajnai Piacgazdasági Fejlesztési Központ.

Ukrajna zöldenergia-ágazatának termelési kapacitása így 2040-re várhatóan megkétszereződik. A Bizottság decemberben esedékes, annak biztosítására irányuló javaslatai, hogy a CBAM hatékonyan előmozdítsa a harmadik országok villamosenergia-termelésének dekarbonizációját, hozzá fognak járulni ahhoz, hogy Ukrajna villamosenergia-exportja versenyképes legyen, amint tovább haladt a zöld és fenntartható energetikai átállás útján.

A CBAM várható hatása az ukrán gazdaságra

A 3.1. fejezetben említettek szerint a CBAM-áruk Unióba irányuló ukrán exportja 2024-ben mintegy 3,3 milliárd EUR-t tett ki (a GDP 1,8 %-a). Ennek mintegy 90 %-át, 3,0 milliárd EUR-t a vas- és acéltermékek adták. A cementexport 139 millió EUR-t tett ki. Az egyéb CBAM-áruk (trágyázószerek, villamos energia és hidrogén) exportja mind alacsonyabb volt, mint 100 millió EUR. Különösen a trágyázószerek exportja csökkent jelentősen Oroszország Ukrajna elleni 2021. évi teljes inváziója óta. Az EU-ba irányuló vas- és acélexport 2019 és 2024 között kisebb mértékben csökkent. A külföldre irányuló vas- és acélexport azonban jelentősen visszaesett, a 2019. évi mintegy 10 milliárd EUR-ról 2023-ban mintegy 4 milliárd EUR-ra.

7. ábra: A CBAM hatálya alá tartozó vas- és acéltermékek Ukrajnából az EU-ba irányuló exportja milliárd EUR-ban (balra) és egyéb CBAM-áruk EU-ba irányuló ukrán exportja millió EUR-ban (jobbra)

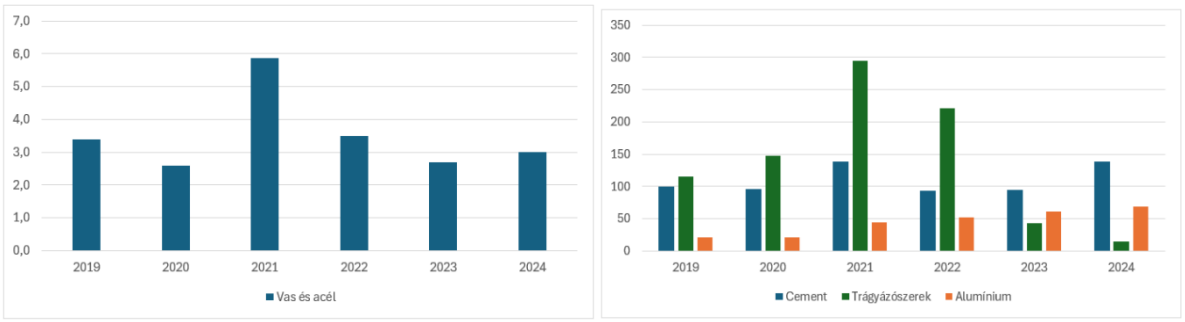

Forrás: Comext adatbázis.

A CBAM Ukrajnára gyakorolt hatását az egyéb harmadik országokra gyakorolt hatással együtt értékelték (lásd a 3.1. fejezetet). Meg kell jegyezni, hogy a használt adatbázis a GDP-ben és a népességben a háború kezdete óta bekövetkezett változásokat rögzíti, de nem tartalmazza az ágazati változások teljes körű modellezését. Emellett nem fogalmaz meg a háborúnak az ukrán gazdaságra gyakorolt hosszú távú hatására vonatkozó feltételezéseket sem. Mindazonáltal a modellezés jelzi, hogy a CBAM hatálya alá tartozó ukrán termékek iránti uniós kereslet várhatóan milyen mértékben fog növekedni vagy csökkenni, tekintettel ezen áruk fajlagos kibocsátására a más harmadik országbeli gyártóktól származó CBAM-árukéhoz képest.

A modellezés szerint az ukrán vas- és acéltermékek iránti általános kereslet várhatóan nagyjából állandó marad, és az export 2035-re az alapforgatókönyvhöz képest mintegy 1 %-kal nő. Az Ukrajnában gyártott vas és acél kibocsátásintenzitása hasonló a világátlaghoz, és alacsonyabb, mint néhány más harmadik országbeli acélgyártóé, például Indiáé és Kínáé. A cement, a trágyázószerek és az alumíniumtermékek exportjának növekedésére gyakorolt várható hatás (az alapforgatókönyvhöz képest százalékban kifejezve) +24 %, –25 %, illetve –3 %. Ami különösen a trágyázószerek exportját illeti, meg kell jegyezni, hogy a modellezés rendkívül bizonytalan, tekintettel a háborúnak az ágazatra gyakorolt jelentős káros hatására.

Összességében, mivel a nagyobb vas- és acélágazatra gyakorolt hatás viszonylag korlátozott, és az egyéb CBAM-áruk kivitele az ukrán gazdaság számára sokkal kevésbé jelentős, a CBAM által az ukrán GDP-re gyakorolt hatás várhatóan csekély lesz, 2035-re –0,01 %.

Ukrajna a háború és a gazdaságában tett károk ellenére a CBAM-áruk legnagyobb exportőre az EU-ba mennyiség tekintetében (tonna). Az ukrán üzemeltetők erőteljes képességről tettek tanúbizonyságot a nyomon követés, a jelentés és a hitelesítés és ezáltal a CBAM versenyeszközként való használatára, mivel az Ukrajnában előállított vas és acél kibocsátásintenzitása alacsonyabb, mint a versenytársaknál előállítottaké. A CBAM pénzügyi kiigazítást nagyon fokozatosan vezetik be, és a Bizottság által végzett modellezés azt mutatja, hogy a CBAM nagyon csekély hatást gyakorol Ukrajna GDP-jére. A fenti értékelés alapján úgy tűnik, hogy ebben a szakaszban nincs szükség átmeneti intézkedésekre a CBAM Ukrajnából származó árukra történő alkalmazása tekintetében. Az ukrán üzemeltetők várhatóan élvezhetik majd az e jelentésben ismertetett egyszerűsítések előnyeit is. Ezek közé tartozik a tényleges és az alapértelmezett értékek jelentésének egyszerűsítése, valamint az, hogy az Európai Bizottság 2027-ig közzé tudja tenni az Ukrajnára vonatkozó alapértelmezett szén-dioxid-árakat, amint az áradatokra vonatkozó összes 2026-os észrevétel rendelkezésre áll. Ennek a 2026-os behozatalra vonatkozó CBAM-nyilatkozat 2027. szeptember végi benyújtási határideje előtt kell megtörténnie. Az Európai Bizottság továbbra is nyomon fogja követni a CBAM alkalmazásának Ukrajnára gyakorolt hatását, és elkötelezett Ukrajna gazdasági helyreállításának és dekarbonizációs erőfeszítéseinek további támogatása mellett.

Összefoglalva, a bizonyítékok és az elvégzett értékelés alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújából eredő rendkívüli körülmények ellenére a CBAM Ukrajnából származó árukra történő alkalmazása ebben a szakaszban nem gyakorol jelentős negatív hatást Ukrajna gazdaságára vagy helyreállítási képességére. Következésképpen a CBAM ukrán árukra való alkalmazását módosító ideiglenes intézkedések nem indokoltak. A Bizottság ugyanakkor hangsúlyozza elkötelezettségét amellett, hogy a CBAM keretébe teljes mértékben beágyazott könnyítő intézkedések, többek között a jelentéstételi követelmények egyszerűsítése, a tényleges kibocsátási adatok használata, az alapértelmezett szén-dioxid-árak jövőbeli rendelkezésre állása, valamint a stabil nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési, illetve szén-dioxid-árazási rendszerek fejlesztésének folyamatos támogatása révén segítse Ukrajnát. Ezek az elemek a CBAM pénzügyi kiigazítás fokozatos bevezetésével együtt szabályozási kiszámíthatóságot és ösztönzőket biztosítanak az ukrán üzemeltetők számára a dekarbonizációba való beruházáshoz, megerősítve versenyképességüket az uniós piacon, valamint támogatva Ukrajna hosszú távú helyreállítását és az uniós vívmányokhoz való igazodását.

3.3. A CBAM végrehajtásának megkönnyítése a harmadik országbeli gyártók számára

A fentiekben vázoltaknak megfelelően a Bizottság törekedett annak biztosítására, hogy a CBAM mint éghajlat-orientált környezetvédelmi intézkedés szélesebb nemzetközi kontextusba ágyazódjon be, és a lehető legkisebbre csökkentse a nemzetközi kereskedelemre nehezedő terheket.

Az átmeneti időszak alatt egyes partnerek kérdéseket tettek fel, vagy aggodalmukat fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy a CBAM milyen hatással lesz termelési folyamataikra és az EU-ba irányuló exportjukra.

3.4. A CBAM alkalmazása az Európai Gazdasági Térségben (EGT)

A CBAM-rendelet EGT-vonatkozású, és az EFTA Titkársága elindította az EGT-megállapodásba való belefoglalásának folyamatát. Ez a folyamat még tart. E belefoglalás az EGT Vegyes Bizottság határozatával történik.

A Bizottság párbeszédet folytat az EGT/EFTA-országokkal a CBAM EGT-megállapodásba való belefoglalása előtt szükséges kiigazításokról. A folyamat lezárását követően a CBAM-rendelet teljeskörűen alkalmazandóvá válik az EGT/EFTA-országokban, hacsak nem rendelkeznek kivételekről. Norvégiában a kormány javaslatot tett a CBAM 2027-ig történő végrehajtásáról szóló jogszabályra, és nyilvános konzultációt indított.

4. A CBAM hatékonyabbá és eredményesebbé tétele

4.1. Bevezetés

Az átmeneti időszak során levont tanulságok (lásd a 2. fejezetet) és az érdekelt felektől kapott visszajelzések alapján a Bizottság úgy határozott, hogy kétlépcsős megközelítést alkalmaz a CBAM elkövetkező években történő megerősítésére és kiterjesztésére.

A 2026–2027-es első lépésben a Bizottság a következőkkel kapcsolatos munkát helyezi előtérbe: i. meghatározott termékekre korlátozott downstream kiterjesztés, ii. további kijátszás elleni intézkedések, iii. a villamos energia beágyazott kibocsátásának kiszámítására vonatkozó szabályok módosítása, iv. javaslat a kibocsátásáthelyezés fennmaradó kockázatainak kezelésére, v. végrehajtási jogi aktus a harmadik országokban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonására vonatkozó szabályok meghatározásáról, valamint vi. az ETS felülvizsgálata. A CBAM-referenciaértékeket 2026-ban felülvizsgálják, hogy azok megfeleljenek az új ETS-referenciaértékeknek. Ezt követően 2027-ben vagy 2028 elején, amint elegendő adat gyűlt össze, felülvizsgálják az alapértelmezett értékeket.

Ez a szakasz a 2025. decemberi csomagra összpontosít, amelyben a Bizottság javaslatot terjesztett elő, amelynek célja a CBAM hatékonyságának megerősítése a downstream kibocsátásáthelyezés kockázatának csökkentése, a mechanizmus érvényesítésének szigorítása és a kijátszást megvalósító gyakorlatoktól való elrettentés, valamint a villamos energiával kapcsolatos jelentés nagyobb könnyítéseket biztosító elemei révén, ezáltal ösztönözve a harmadik országok villamosenergia-hálózatainak dekarbonizációját is.

A javaslatot a CBAM átmeneti időszak alatti végrehajtásának gondos felülvizsgálata és az érdekelt felekkel folytatott széles körű konzultáció ösztönözte. Ezek megerősítették, hogy a CBAM környezetvédelmi célkitűzéseinek védelme érdekében gyorsan kell cselekedni, hogy

kezeljék az említett kihívásokat. Ezért a Bizottság többek között az acél- és fémipari cselekvési tervben[31] 2025 márciusában bejelentette, hogy javaslatot terjeszt elő a CBAM hatályának egyes acél- és alumíniumigényes továbbfeldolgozott termékekre történő kiterjesztésére, valamint további kijátszás elleni intézkedések bevezetésére. Ez a fejezet további részében kerül bemutatásra.

Második lépésként a Bizottság 2027-ben értékelni fogja, hogy helyénvaló lenne-e javaslatot tenni a CBAM további, oly módon történő kiterjesztésére, hogy a hatályhoz további, a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett EU ETS-ágazatokat adnak hozzá, a termékkört több továbbfeldolgozott áruval egészítik ki, és megvizsgálják annak lehetőségeit, hogy a hatályt lehetőség szerint kiterjesszék a közvetett kibocsátásokra. E jelentés 5. fejezete számba veszi az e tekintetben eddig elvégzett elemzést.

4.2. Továbbfeldolgozott áruk

A CBAM jelenleg az importált alapvető áruk egy csoportjára korlátozódik. A továbbfeldolgozott áruk előállításuk során bemeneti anyagként használják fel ezeket az alapvető árukat. A CBAM korlátozott termékköre fokozatos megközelítést tükröz, amely kezdetben azon, a beágyazott kibocsátásuk szempontjából legrelevánsabb alapvető árukhoz rendelt prioritást, amelyek esetében a legnagyobb és a legegyértelműbb volt a kibocsátásáthelyezés kockázata. Ez a tervezési döntés arányos is volt, mivel az értéklánc alsóbb szintjein lévő áruk szén-dioxid-kibocsátási költségei kevésbé voltak hangsúlyosak a downstream hozzáadott összértékhez képest, és a kibocsátásáthelyezési kockázatokat elsősorban az upstream, karbonintenzív ágazatokhoz rendelte. A CBAM-rendelet azonban elismeri, hogy hatályát adott esetben ki kellene terjeszteni a továbbfeldolgozott árukra is, az EU ETS szén-dioxid-árának jövőbeli emelkedésére készülve. Ennek az az oka, hogy a szén-dioxid-kibocsátási költségek akkor a továbbfeldolgozott áruk előállítási költségeinek jelentősebb hányadát tehetik majd ki, ami arra ösztönözheti a gyártókat, hogy tevékenységeiket kevésbé szigorú éghajlat-politikával rendelkező harmadik országokba helyezzék át, vagy arra ösztönözheti a fogyasztókat, hogy az EU-ban előállított továbbfeldolgozott árukat szén-dioxid-kibocsátási költséggel nem szembesülő, karbonintenzív importtal helyettesítsék.

A szén-dioxid-árak aktuális előrejelzései szerint az EU ETS keretében 2026-tól folyamatosan emelkednek a szén-dioxid-árak, összhangban az EU fokozott éghajlatvédelmi törekvéseivel. Az EU ETS keretében az ingyenes kibocsátási egységek fokozatos kivezetésével és a CBAM párhuzamos bevezetésével az uniós downstream gyártók kettős költségoldali nyomással szembesülhetnek. Magasabb inputárakkal kell majd számolniuk mind a belföldön beszerzett, mind az importált alapvető áruk tekintetében, amelyekre a továbbfeldolgozott áruk előállításához bemeneti anyagként van szükségük. Ennek eredményeként a kibocsátásáthelyezés kockázata valószínűleg a CBAM hatálya alá tartozó upstream ágazatokról az értéklánc későbbi, továbbra is kitett szakaszaira helyeződik át. Ez súlyosan aláásná a CBAM éghajlat-politikai hatékonyságát, ha nem foglalkoznának vele.

[31] COM(2025) 125.

A CBAM értéklánc alsóbb szakaszaira történő további kiterjesztésének célja ezért a downstream kibocsátásáthelyezés kockázatának kezelése. A javasolt kiterjesztés a CBAM eredeti hatályának meghatározását vezérlő kritériumokhoz hasonló objektív kritériumokon alapul, nevezetesen a kibocsátásáthelyezés kockázatának mértékén, a kibocsátások relevanciáján és a kibocsátások ezen árukhoz való hozzárendelésének technikai megvalósíthatóságán. A továbbfeldolgozott áruk esetében magát a kibocsátásáthelyezési kockázatot a költségoldali nyomási tényező határozza meg, amely azt méri, hogy a CBAM hatálya alá tartozó bemeneti anyagok szén-dioxid-kibocsátási költsége mennyivel befolyásolja a továbbfeldolgozott áru teljes költségét annak teljes hozzáadott értékéhez képest, a továbbfeldolgozott áru kereskedelmi intenzitása pedig közelítő értéket biztosít az ilyen áru piacképességéhez. A továbbfeldolgozott termékek akkor vannak kitéve a kibocsátásáthelyezés kockázatának, ha mind magas költségoldali nyomással, mind magas kereskedelmi intenzitással rendelkeznek.

A downstream kiterjesztés javasolt első köre kizárólag az acél- és alumíniumigényes továbbfeldolgozott termékekre összpontosít. Ez közvetlenül következik az acél- és fémipari cselekvési tervből, amely ezt az eredeti kiterjesztést a CBAM „fémágazatainak” downstream ágazataira szűkíti le. Az acél- és alumíniumalapú továbbfeldolgozott termékek nemcsak a kibocsátásáthelyezés legnagyobb kockázatának vannak kitéve, hanem az esetükben is a legnagyobb a technikai megvalósíthatósága annak, hogy a beágyazott kibocsátások tényleges értékeit meg lehessen állapítani. Más CBAM-ágazatok továbbfeldolgozott árui, nevezetesen a cementhez, a trágyázószerekhez és a hidrogénhez kapcsolódó áruk a downstream kiterjesztés javasolt első körének részét képezik. Ehelyett ezekben az ágazatokban a downstream kiterjesztés szükségességét és lehetőségét e jelentés részeként értékelik (lásd az 5. fejezetet).

A továbbfeldolgozott árukat szokásosan a jelenleg a hatály alá tartozó alapvető áruknál hosszabb, összetettebb és globálisabb értékláncok jellemzik. Ez megnehezíti az importőrök számára, hogy tényleges kibocsátási adatokat szerezzenek be a downstream gyártóktól. A kibocsátások megoszlanak a továbbfeldolgozott áruk különböző előállítási szakaszai között, ami növeli a beágyazott kibocsátások jelentésével kapcsolatos adminisztratív terheket. Következésképpen a CBAM hatályának a továbbfeldolgozott árukra való első kiterjesztése figyelembe vesz az ezen áruk kibocsátásainak hozzárendelésére vonatkozó, mérsékelt rugalmassági mechanizmusokat, anélkül, hogy veszélyeztetné a CBAM célkitűzéseit.

4.3. A CBAM megkerülése: kijátszás és a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettség indokolatlan csökkentését célzó egyéb gyakorlatok

Az acél- és fémipari cselekvési tervben[32] bejelentetteknek megfelelően a Bizottság további megkerülés elleni intézkedéseken dolgozik. Ezen új intézkedések célja annak megakadályozása, hogy az uniós importőrök és a harmadik országbeli gyártók arra használják a CBAM-rendelet rendelkezéseit, hogy a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettség megfizetését indokolatlanul megkerüljék vagy csökkentsék, aláásva a CBAM ÜHG-kibocsátás csökkentésének ösztönzésében álló célkitűzését.

[32] COM(2025) 125.

A CBAM megkerülése magában foglalja a kijátszást, valamint a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettség csökkentésére irányuló egyéb gyakorlatokat, amelyek ellentétesek a CBAM célkitűzéseivel. Kijátszás kockázataként értelmezhető minden olyan gyakorlat, amelynek nincs más megfelelő magyarázata vagy gazdasági indoka, mint a CBAM-ből eredő pénzügyi kötelezettségek tényleges – teljes vagy részleges – elkerülése, ami aláássa a mechanizmus környezeti integritását.

A CBAM hatékonyságát érintő másik kockázat a fémhulladék kezelésével kapcsolatos. A fémhulladék eddig nem tartozik a CBAM hatálya alá, és a fémhulladékhoz mint bemeneti anyaghoz nulla kibocsátást rendelnek. Az EU-ban termelt, fogyasztás előtti fémhulladék előállításából származó kibocsátásoknak szén-dioxid-ára van, mivel az EU ETS keretében a kibocsátásokat a létesítmények szintjén mérik. Ezért az, hogy a fémhulladék nem szerepel a CBAM-ben, olyan csatornát hoz létre, amelyen keresztül a harmadik országbeli üzemeltetőket nem terheli egyenértékű pénzügyi kötelezettség, és ezáltal csökkenti a CBAM hatékonyságát a kibocsátásáthelyezés elleni védelem terén. Az úgynevezett hulladékkibúvó felszámolása ezért azon területek közé tartozik, amelyek a CBAM megerősítésére irányuló javaslat részeként szakpolitikai beavatkozási szempontú értékelés tárgyát képezik.

A CBAM jelenlegi érvényesítési kerete lehetővé teszi számos kijátszási kockázat kezelését, beleértve az áruk téves besorolásának kockázatát, a CBAM-nyilatkozatban a valósnál kisebb CBAM-mennyiség jelentését, a CBAM-nyilatkozatok hiányát (azaz a CBAM-nyilatkozat benyújtásának elmulasztását a CBAM-áruk behozatalakor), valamint a *de minimis* küszöbértékre vonatkozó téves jelentéstételt.

A CBAM-rendelet megerősített rendelkezéseire különösen két konkrét kockázat kezelése érdekében van szükség, ezek: a kibocsátásintenzitások téves bejelentésének kockázata és a visszaélésszerű gyakorlatok kockázata.

A CBAM a maga nemében az első intézkedés, ezért nagyon kevés tapasztalat és empirikus adat áll rendelkezésre a CBAM által érintett érdekelt felek jövőbeli magatartásának előrejelzéséhez. Konkrétan a CBAM érvényesítése érdekében ehhez gondosan kalibrált egyensúlyt kell teremteni egyrészt a stabilitás, másrészt a szükségtelen további bürokrácia elkerülése között.

A CBAM megkerülése elleni további intézkedések kulcsfontosságú eleme tehát az operatív reagálási képesség. A fent említett bizonytalanságokat szem előtt tartva fontos lesz, hogy a CBAM érvényesítésében részt vevő hatóságok – és különösen a kockázatelemzésben és a kijátszás felderítésében felügyeleti szerepet betöltő Bizottság – elegendő rugalmassággal rendelkezzenek az újonnan azonosított kijátszási és megkerülési gyakorlatok kezeléséhez. Ez egyes előkészületben lévő megkerülés elleni intézkedések végrehajtásához is elengedhetetlen: bár a CBAM-rendelet felülvizsgálatának célja az lesz, hogy csökkentse számos olyan kijátszási és megkerülési gyakorlat terjedelmét, amelyek a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján előre láthatók, valószínűsíthető, hogy további kijátszási/megkerülési csatornák jelennek meg. Az ilyen esetek kezeléséhez elengedhetetlen, hogy rendelkezésre álljanak a gyors és határozott fellépéshez szükséges szakpolitikai vezérlőeszközök, például egyértelműen körülhatárolt, de hatékony átruházott hatáskörök révén. El kell kerülni, hogy az azonosított megkerülési gyakorlatokat a túlságosan merev jogi és irányítási struktúra miatt ne lehessen kezelni.

Ugyanakkor kulcsfontosságú lesz, hogy a CBAM érvényesítésében részt vevő különböző szereplők hatékonyan együttműködjenek: a Bizottság mellett ez különösen az illetékes nemzeti hatóságokat és az EU-27 vámhatóságait fogja érinteni. Nevezetesen jelentős szinergiák vannak a CBAM és a vámügyi kockázatkezelés között, mind a kockázatelemzés, mind az operatív végrehajtás tekintetében. Ezek az információcserék és információgyűjtések beépülnek majd a Bizottság azon jövőbeli határozataiba is, amelyekkel a felhatalmazáson alapuló hatáskörében fellép a megkerülési gyakorlatok ellen.

A CBAM kijátszásának azonosított kockázatairól és az azokra adott szakpolitikai válaszokról részletes vita fog rendelkezésre állni a 2025 végére tervezett jogalkotási javaslatot kísérő hatásvizsgálatban.

4.4. Villamos energia

A villamos energia fizikai jellemzői és sajátos kereskedési formái miatt a CBAM erre az árura vonatkozó szabályai kismértékben eltérnek az egyéb materiális javakra vonatkozó szabályoktól. Ez a megfontolás különösen érvényes az importált villamos energia beágyazott kibocsátásának kiszámításához használandó módszertanra.

A CBAM keretében a villamos energia beágyazott kibocsátásának kiszámítására alkalmazott fő szabály – a többi CBAM-árutól eltérően – a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló villamosenergia-termelés szerint meghatározott alapértelmezett érték. Míg ez a módszertan a villamos energia uniós ármeghatározási mechanizmusát tükrözi, csupán korlátozottan ismeri el a nem uniós országoknak az energiaszerkezetük dekarbonizációjára irányuló erőfeszítéseit. Bár az importőröknek lehetőségük lesz arra, hogy az alapértelmezett értékek helyett a tényleges kibocsátásokra hivatkozzanak, számos érdekelt fél bírálta, hogy a tényleges kibocsátások jelentéséhez szükséges feltételeket túl nehéz teljesíteni. Különösen nehéz, sőt lehetetlen lenne a villamosenergia-vásárlási megállapodások, a hálózati szűk keresztmetszetek és a kapacitás nominálásának meghatározására vonatkozó feltételek teljesítése, ami akadályozza a dekarbonizáció ösztönzését a nem uniós országokban.

Az érdekelt felek által felvetett aggályok eloszlatása érdekében a Bizottságnál több alternatíva is megfontolás tárgyát képezi a villamos energiára irányadó szabályok lehetséges módosítása tekintetében, mint például az alapértelmezett érték olyan módosítása, hogy a kizárólag CO_2-alapú kibocsátási tényező helyett egy másik tényezőt alkalmaznak, a különböző típusú villamosenergia-vásárlási megállapodások alkalmazhatóságának tisztázása, a fizikai hálózati szűk keresztmetszetre vonatkozó követelmények egyszerűsítése, valamint a kapacitás nominálására vonatkozó kritérium alkalmazásának tisztázása a tényleges értékek használata esetén.

A lehetséges változtatások célja annak biztosítása lenne, hogy a CBAM hatékonyan előmozdítsa a nem uniós országokban a villamosenergia-termelésre irányuló dekarbonizációs erőfeszítéseket, és hogy a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettség jobban tükrözze az importált villamos energia széntartalmát.

4.4.1. A nyugat-balkáni országokból és Ukrajnából származó villamosenergia-import

Ezek a változások különösen a Nyugat-Balkán számára lesznek fontosak. A Nyugat-Balkánról származó uniós villamosenergia-import, bár az uniós villamosenergia-keresletnek csupán mintegy 1 %-át fedezi, egyes tagállamok (pl. Horvátország, Bulgária vagy Görögország) nemzeti villamosenergia-fogyasztásának jelentős részét teszi ki[33]. Az EU-ba irányuló villamosenergia-export egyes nyugat-balkáni országok számára is jelentős lehet. Az EU-ba irányuló villamosenergia-export például Montenegró EU-ba irányuló exportjának mintegy 58 %-át, illetve Szerbia vagy Albánia EU-ba irányuló exportjának 5 %-át teszi ki. Az alapértelmezett értékekre vonatkozó szabályok változása és a tényleges kibocsátások bejelentésére vonatkozó szabályok egyszerűsítése várhatóan alacsonyabb CBAM-kötelezettséget eredményez az olyan országokból származó villamosenergia-import esetében, ahol megújuló energiaforrások vannak jelen. A nyugat-balkáni országok többsége rendkívül karbonintenzív villamos energiával rendelkezik. A villamos energiára vonatkozó szabályok módosításai azonban jelentős pozitív hatást fognak gyakorolni az olyan országokból származó behozatalra, ahol magasabb a megújuló energiaforrások aránya, mint például Albánia, ahol a villamosenergia-termelés kizárólag a víz- és a napenergiára támaszkodik, vagy Montenegró[34], ahol 2023-ban a villamos energia 61 %-át megújuló energiaforrásokból állították elő. A villamos energiára vonatkozó szabályok szóban forgó módosításai lehetővé fogják tenni ezen országok villamosenergia-hálózatuk környezetbarátabbá tételére irányuló erőfeszítéseinek jobb elismerését, és ösztönözni fogják a további dekarbonizációt, miközben megfelelő árjelzést adnak, és ezáltal ösztönzik a tisztább villamos energia behozatalát.

Emellett a nyugat-balkáni országok és Ukrajna elkötelezettek a kibocsátáskereskedelmi rendszer vagy a szén-dioxid-adó bevezetése mellett. A CBAM egyszerűsítésében a nyilatkozattevők számára bevezetett azon lehetőség, hogy a megfizetett szén-dioxid-ár tekintetében országonkénti alapértelmezett szén-dioxid-árra hivatkozzanak, nagymértékben egyszerűsíteni fogja a nyugat-balkáni villamosenergia-üzemeltetők által ténylegesen fizetett szén-dioxid-árra vonatkozó igénylést.

4.4.2. Az Egyesült Királyságból származó villamosenergia-import

2024-ben az Egyesült Királyság az EU ETS-ben részt nem vevő országokból származó teljes bruttó kereskedelmi villamosenergia-import 39 %-át tette ki (MWh-ban)[35]. 2023-ban az Egyesült Királyságban előállított villamos energia több mint 60 %-át megújuló vagy dekarbonizált forrásokból állították elő[36]. Az Egyesült Királyság villamosenergia-termelői szén-dioxid-árat fizetnek az Egyesült Királyság kibocsátáskereskedelmi rendszere és a szén-dioxid-ártámogatás (CPS) keretében. A villamos energia beágyazott kibocsátásának kiszámítására vonatkozó CBAM-szabályok módosításai lehetővé teszik, hogy az Egyesült Királyságból származó villamosenergia-importra vonatkozóan a CBAM pénzügyi kiigazítás jobban tükrözze az Egyesült Királyság villamosenergia-hálózatának magas szintű

[33] Forrás: Eurostat és IEA.
[34] Forrás: IEA.
[35] Forrás: Európai Bizottság, az ENTSO-E átláthatósági platformja alapján.
[36] Forrás: IEA.

dekarbonizációját. Emellett a CBAM egyszerűsítési csomagjában bevezetett, a megfizetett szén-dioxid-ár alapértelmezett értékek alapján történő kérelmezésének lehetősége kezelni fogja különösen az egyesült királyságbeli érdekelt felek által felvetett aggályokat, amelyek szerint a harmadik országban megfizetett szén-dioxid-ár levonásának megengedéséhez teljesítendő bizonyítási teher túl szigorú, különösen akkor, ha a nyilatkozat alapértelmezett értékeken alapul, mivel nehéz visszakövetni a villamos energiát a forrásáig, és ezért bizonyítékot szolgáltatni a megfizetett szén-dioxid-árról. A gyakorlatban az Egyesült Királyságból importált villamos energia tekintetében az alapértelmezett szén-dioxid-ár értékének levonása nem eredményezne CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettséget mindaddig, amíg az Egyesült Királyság kibocsátáskereskedelmi rendszere és a CPS szerinti együttes szén-dioxid-ár magasabb, mint az EU ETS szerinti szén-dioxid-ár.

4.5. Kibocsátásáthelyezés

A CBAM-rendelet előírja a Bizottság számára, hogy 2028-ig, majd azt követően kétévente jelentést nyújtson be a rendelet alkalmazásáról és a CBAM működéséről, amelynek tartalmaznia kell a CBAM kibocsátásáthelyezésre gyakorolt hatásának értékelését, többek között az exporttal kapcsolatban. Az EU ETS üzemeltetőinek szén-dioxid-kibocsátási költségei várhatóan emelkedni fognak, mivel az ingyenes kiosztás csökken, tükrözve az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer szerinti összkvóta csökkenését, és mivel a kibocsátási egységek ára várhatóan emelkedni fog. A dekarbonizációra vonatkozó fokozott árjelzés várhatóan az ÜHG-kibocsátás költséghatékony csökkentését mozdítja elő. Azokban az ágazatokban azonban, amelyeket emellett az ingyenes kiosztás CBAM-tényező indukálta gyorsított kivezetése érint, egyes áruk előállítása esetében a kibocsátásáthelyezés fennmaradó kockázatának növekedésével lehet számolni. Az előzetes becslések szerint a CBAM-tényező által érintett ipari ágazatok (vas és acél, cement, alumínium, trágyázószerek, hidrogén) számára 2026-ban és 2027-ben összesen mintegy 15 millióval kevesebb kibocsátási egységet osztanának ki ingyenesen az EU ETS irányelvben meghatározott tényező alkalmazásának eredményeként (10a. cikk (1) bekezdés). 95 EUR/tonna szén-dioxid-árat feltételezve ez az érintett üzemeltetők ingyenes kiosztásában a 2026–2027-es időszakban mintegy 1,4 milliárd EUR becsült veszteségnek felel meg[37].

Az EU belső piacán értékesítendő áruk esetében úgy tekinthető, hogy az ingyenes kiosztás fokozatos kivezetését enyhíti az a tény, hogy a CBAM biztosítja, hogy a harmadik országokban előállított és az EU belső piacára importált termékek után ugyanolyan szén-dioxid-árat fizessenek, mintha az árukat az EU-ban állították volna elő. Ez a mérséklő hatás azonban nem vonatkozik azokra az árukra, amelyeket az EU-ban állítanak elő, és jelentős mértékben olyan harmadik országokkal folytatott kereskedelem tárgyát képezik, amelyek nem alkalmazzák az EU ETS-t vagy hasonló szén-dioxid-árazási mechanizmusokat. Úgy tekinthető, hogy ezen áruk gyártói továbbra is a kibocsátásáthelyezés fokozott fennmaradó kockázatával szembesülnek.

Az EU ETS keretében az elmúlt években bekövetkezett kibocsátáscsökkenés nagyrészt a villamosenergia-ágazatnak tudható be. Ezzel szemben az energiaigényes iparágak kibocsátásai tekintetében kisebb mértékű csökkenés volt tapasztalható, amely részben a termelés

[37] Előzetes elemzésen alapuló, tájékoztató jellegű számadatok.

csökkenésével is magyarázható. Ezek a fejlemények arra utalnak, hogy többet kell beruházni a dekarbonizációs intézkedésekbe, mivel ezek a beruházások csökkentik a kibocsátásáthelyezési kockázatoknak való kitettséget, és az uniós éghajlat-politikai célok eléréséhez is szükségesek.

Az EU ETS hatálya alá tartozó azon létesítmények üzemeltetőinek, amelyek továbbra is fokozott fennmaradó kibocsátásáthelyezési kockázatokkal szembesülnek, ösztönzőkre és támogatásra lehet szükségük a dekarbonizációs intézkedésekbe történő beruházások felgyorsításához.

A tisztaipar-megállapodás első csomagjának végrehajtásáról szóló közlemény elismerte a kibocsátásáthelyezés fennmaradó kockázatait is, például az exporttal összefüggésben[38]. A Bizottság további javaslatot terjeszt elő az érintett ágazatok dekarbonizációjának támogatására.

4.6. Alapértelmezett szén-dioxid-árak

A CBAM egyszerűsítése érdekében nemrégiben elfogadott módosítások lehetővé teszik a Bizottság számára, hogy 2027-től alapértelmezett szén-dioxid-árakat határozzon meg azon országok számára, amelyekben szén-dioxid-árazási eszközt alkalmaznak. A nyilatkozattevőknek lehetőségük lesz arra, hogy a CBAM-hez kapcsolódó pénzügyi kötelezettségük csökkentésének kérelmezésénél ezeket az értékeket vegyék alapul, a szén-dioxid-ár tényleges megfizetését igazoló hitelesített bizonyítékok benyújtásának alternatívájaként. Ez az egyszerűsítés lehetővé teszi különösen az importált villamos energia után már megfizetett szén-dioxid-ár tényleges levonását, ami egyébként nem lenne lehetséges, ha a CBAM-nyilatkozat alapértelmezett kibocsátási értékeken alapul.

Az alapértelmezett szén-dioxid-árak a beágyazott kibocsátások kiszámításához használt alapértelmezett értékekhez hasonlóan működnének: a nyilatkozattevők választhatnak, hogy a Bizottság CBAM-nyilvántartásban közvetlenül elérhető alapértelmezett szén-dioxid-árára támaszkodnak, vagy igazolt bizonyítékok alapján kérik a ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonását. Az alapértelmezett szén-dioxid-árak biztosítanák a származási országban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár automatikus levonását valamennyi CBAM-áru esetében a 2026-os behozatalra vonatkozó 2027-es nyilatkozatoktól kezdve, ezáltal jelentősen csökkentik a megfelelési költségeket. Az alapértelmezett szén-dioxid-árak meghatározására szolgáló módszertani megközelítés a megbízható, nyilvánosan hozzáférhető információkból és a harmadik országok által szolgáltatott információkból rendelkezésre álló legjobb adatokon fog alapulni.

4.7. A beágyazott közvetett kibocsátások kiszámításának módszertana

A CBAM-ben a beágyazott közvetett kibocsátások kiszámítására vonatkozó általános szabály az alapértelmezett értékek használata[39]. A tényleges beágyazott közvetett kibocsátásokat csak bizonyos feltételek teljesülése esetén lehet jelenteni. Az átmeneti időszakban ez az alapértelmezett érték a származási ország villamosenergia-hálózata kibocsátásintenzitásának

[38] COM(2025) 378.

[39] A közvetett kibocsátásokkal összefüggésben az alapértelmezett értékek a CBAM-áruk előállításához felhasznált villamos energiába beágyazott kibocsátásra vonatkoznak. Ezeket az alapértelmezett értékeket meg kell szorozni az áruk előállításához szükséges tényleges villamosenergia-fogyasztással a közvetett kibocsátások meghatározásához.

ötéves átlagán alapul. A CBAM-rendelet előírja a Bizottság számára, hogy három lehetőség közül válasszon a végleges időszakra megállapítandó alapértelmezett érték tekintetében, ezek a következők: a) az uniós villamosenergia-hálózat kibocsátási tényezőjének (EF) átlaga, b) a származási ország villamosenergia-hálózatának kibocsátási tényezője, c) a származási ország ármeghatározó forrásai szén-dioxid-kibocsátási tényezője.

A rendelet azt is előírja, hogy a választást és a számítási módszert i. a kibocsátásáthelyezés megelőzésének és ii. a CBAM környezeti integritása biztosításának, azaz ebben az összefüggésben a harmadik országbeli üzemeltetők kibocsátáscsökkentése ösztönzésének legmegfelelőbb módja alapján kell meghatározni. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a végleges szakaszban ugyanazt a megközelítést kell alkalmazni a kibocsátási tényező kiszámításához, mint amelyet az átmeneti szakaszban alkalmaztak, azaz a származási ország villamosenergia-hálózatának kibocsátási tényezőjét. Ez a rendeletben felsorolt három lehetőséggel kapcsolatban az alábbiakban ismertetett megfontolásokon alapul.

Először is el kell vetni azt a lehetőséget, hogy az uniós villamosenergia-hálózat kibocsátási tényezőjének átlagát alkalmazzák, mivel ez nem szolgálná a kibocsátásáthelyezés megelőzését vagy a dekarbonizáció ösztönzését. Az uniós hálózat átlagos kibocsátási tényezője csekély mértékben biztosítaná a kibocsátásáthelyezés megelőzését, mivel az uniós villamosenergia-hálózat dekarbonizációja miatt e kibocsátási tényező alacsony lenne a harmadik országok jelenlegi kibocsátási tényezőjéhez képest. Értéke alacsonyabb lenne, mint a villamos energia ármeghatározó forrása az EU-ban, amely a legtöbb esetben még mindig fosszilis tüzelőanyagokon alapul, és így nem tükrözi az uniós termelőknél felmerült költségeket. Másrészt korlátozott ösztönzőket biztosítana a dekarbonizációhoz, mivel nem tükrözné a harmadik országok villamosenergia-hálózatainak dekarbonizációja terén elért eredményeket.

Másodszor, a Bizottság értékelte annak lehetőségét, hogy a származási országban az ármeghatározó villamosenergia-források szén-dioxid-kibocsátási tényezőjét alkalmazzák. A „szén-dioxid-kibocsátási tényező” csak a fosszilis tüzelőanyagokból előállított villamos energia kibocsátásintenzitását tükrözi. Az ilyen szén-dioxid-kibocsátási tényező kiszámítására különböző megközelítéseket vettek figyelembe. Az első megközelítést, amely szerint „marginális villamosenergia-termelési szén-dioxid-kibocsátási tényezőt” kell alkalmazni, amely arra a marginális erőműre utal, amely egy harmadik ország liberalizált villamosenergia-piacán meghatározta volna a villamos energia árát (általában fosszilistüzelőanyag-forrású), mint megvalósíthatatlant elvetették. Ez a megközelítés nem lenne megfelelő a nem liberalizált piacok számára, és a gyakorlatban is nagyon bonyolult lenne kiszámítani, mivel olyan eszközöket tenne szükségessé, mint a teherelosztási modellek.

A második megközelítés a villamos energia fosszilistüzelőanyag-forrásainak harmadik országbeli átlagos kibocsátásintenzitását (CO_2 EF) használja a CBAM-rendeletben említett, a villamos energia „ármeghatározó forrásai” szén-dioxid-kibocsátási tényezőjének helyettesítőjeként. Ezt minden harmadik országra alkalmazni lehetne, függetlenül azok energiapiaci struktúrájától. Ez azonban csak korlátozott mértékben ösztönözné a dekarbonizációt, mivel csak a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló technológiák kibocsátásintenzitásának változásait tükrözné, de nem venné figyelembe a megújuló energiaforrások jelenlétét.

Harmadikként a származási ország villamosenergia-hálózata kibocsátási tényezőjének használatát vizsgálták meg. A fent említettek szerint ezt használják jelenleg a beágyazott közvetett kibocsátások kiszámítására a CBAM átmeneti időszakában. Ez az a lehetőség, amely a leginkább ösztönzi a dekarbonizációt a harmadik országokban. A szén-dioxid-kibocsátási tényezőhöz képest kevesebb védelmet nyújt a kibocsátásáthelyezés kockázatával szemben. Ez a hatás azonban összességében várhatóan meglehetősen korlátozott lesz, mivel a cement és a trágyázószerek esetében – azaz azokban az ágazatokban, amelyek esetében a közvetett kibocsátások jelenleg a CBAM hatálya alá tartoznak – a közvetett kibocsátások a közvetlen kibocsátásokhoz képest csekélyek. A közvetett kibocsátások jellemzően nem haladják meg a közvetlen kibocsátások 10 %-át[40].

4.8. Az ingyenes kiosztással összefüggő kiigazítás

A CBAM-nyilatkozattevők által leadandó CBAM-tanúsítványok száma kiigazításra kerül annak tükrözése érdekében, hogy a 2026–2034-es időszakban milyen mértékben osztanak ki ingyenesen kibocsátási egységeket az EU ETS-ben. E kiigazítás kiszámításának módszertana magában foglalja az azon alkalmazandó EU ETS-referenciaértékekből származtatott CBAM-referenciaértékeket, amelyek alapján az ingyenes kiosztást az EU ETS keretében létesítményi szinten meghatározzák. A CBAM alkalmazásában ezeket az EU ETS-referenciaértékeket CBAM-referenciaértékekké alakítják.

Az EU ETS-referenciaértékek a 2021–2025-ös és a 2026–2030-as időszakra kerülnek meghatározásra. A 2026–2030-as időszakban alkalmazandó CBAM-referenciaértékek az említett időszakban alkalmazandó EU ETS-referenciaértékeken fognak alapulni az importtal szembeni egyenlő bánásmód biztosítása érdekében. A CBAM-referenciaértékeket végrehajtási jogi aktusban fogják meghatározni.

4.9. Az adminisztratív folyamatok egyszerűsítése

A megfelelés megkönnyítése és az összes fél adminisztratív terheinek csökkentése, valamint a pontos jelentéstétel biztosítása érdekében a Bizottság automatizált folyamatokat dolgozott ki a CBAM-nyilvántartás számára a végleges időszakra vonatkozóan, amelyek jelentősen javítják a hatékonyságot és a pontosságot az átmeneti nyilvántartáshoz képest.

A CBAM-nyilvántartás automatikus validálási ellenőrzéseket fog végezni az információk, például az importőrök által benyújtott kibocsátási adatok validálása érdekében, a hibaarányokat csökkentendő. Ez az automatizálás minimalizálja a manuális ellenőrzési erőfeszítéseket, és felgyorsítja a feldolgozási időt mind a nyilatkozattevők, mind az illetékes nemzeti hatóságok számára. 2024 decembere óta a harmadik országbeli üzemeltetőknek elég egyszer benyújtaniuk kibocsátási adatokat a CBAM-nyilvántartásba, ami szükségtelenné teszi a több nyilatkozattevőnek történő ismételt benyújtást. Ez csökkenti az adminisztratív átfedéseket, és egyszerűsíti a megfelelést a harmadik országbeli termelők számára. A CBAM-nyilvántartásban – többek között több fél által – jelentett és feldolgozott információk alapján a Bizottság előre

[40] Vidovic, D., Marmier, A., Zore, L. and Moya, J., *Greenhouse gas emission intensities of the steel, fertilisers, aluminium and cement industries in the EU and its main trading partners* [Az acél-, a trágyázószer-, az alumínium- és a cementipar üvegházhatásúgáz-kibocsátási intenzitásai az EU-ban és főbb kereskedelmi partnereinél], az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2023, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/85cb6b79-60d7-11ee-9220-01aa75ed71a1/language-en, JRC134682.

kitöltheti a jelentéstételi sablonokat a CBAM-nyilvántartásban, hogy egyszerűsítse a nyilatkozattevők jelentéstételi kötelezettségeit, és segítse őket a beágyazott kibocsátások pontos kiszámításában és jelentésében, csökkentve a hibákat és időt takarítva meg.

5. Kilátások: A CBAM kiterjesztése és kiegészítése: 2. lépés

A CBAM tekintetében 2025-ben végrehajtott és javasolt fejlesztések mellett a Bizottság értékelte a mechanizmus hatálya kiterjesztésének esetleges szükségességét és lehetőségét, amint azt a CBAM-rendelet 30. cikkének (2) bekezdése is előírja. Az ezen értékeléshez alkalmazott kritériumok közé tartozik különösen az érintett EU ETS-ágazatokban a kibocsátás és a kereskedelem intenzitásához viszonyítva fennálló kibocsátásáthelyezési kockázat, valamint az elemzett áruk beágyazott kibocsátásának kiszámítására szolgáló hatékony módszertan kidolgozásának és alkalmazásának technikai megvalósíthatósága.

A CBAM átmeneti időszakának végén a Bizottság megteszi első kiigazítási javaslatait a továbbfeldolgozott termékekre, a kockázatkezelésre, az alapértelmezett értékekre és a villamos energiára vonatkozóan. 2027-re a CBAM további felülvizsgálatára és finomítására kerül sor, a 2026-ban, a végleges időszak első évében gyűjtött tapasztalatok és információk alapján. 2026 elejéig végrehajtási jogi aktust is elfogadunk, amely meghatározza a harmadik országokban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonásának szabályait, és megállapítja a CBAM keretében megfizetett szén-dioxid-ár levonásának módszertanát és a további lépéseket.

2. lépés a 2027. végi felülvizsgálatot követően: a CBAM hatályának és a közvetett kibocsátások kezelésének felülvizsgálatára irányuló lehetséges javaslatok. A következő bizottsági jelentés 2028. január 1-jéig, majd azt követően kétévente esedékes.

5.1. Közvetett kibocsátások

A jelenlegi keret

A kibocsátásáthelyezés elleni védelmi intézkedések az EU ETS-ben mind a közvetlen kibocsátásokra, mind – szelektívebb módon – a közvetett kibocsátásokra kiterjednek. A közvetett kibocsátások esetében a fő eszköz a közvetett költségek ellentételezése (ICC), amelynek keretében a tagállamok kompenzálhatják az állami támogatásokról szóló iránymutatásban felsorolt villamosenergia-igényes iparágak villamosenergia-vonatkozású szén-dioxid-kibocsátási költségeinek egy részét. Ezek a közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek tagállamonként eltérőek a marginális ármeghatározó technológia eltérő karbonintenzitása miatt.

Egyes tagállamok úgy döntöttek, hogy ellentételezik a közvetett költségeket, míg mások nem. A közvetett költségek ellentételezése legfeljebb az elszámolható költségek 75 %-ának megfelelő megengedett maximális támogatási intenzitást fedez. A közvetett költségek ellentételezése a villamosenergia-árban foglalt, az EU különböző földrajzi területein eltérő szén-dioxid-kibocsátási költségtől, valamint a gazdaság ipari ágazatainak típusától függ. A cement, a trágyázószerek és az agglomerált vasérc behozatala 2023-ban mind a közvetlen, mind a közvetett kibocsátások tekintetében a CBAM hatálya alá tartozott, mivel az ezekben az ágazatokban működő uniós gyártók nem voltak jogosultak a közvetett költségek ellentételezésére. Ezzel szemben az alumínium, az acél és a hidrogén mentesül a CBAM

közvetett kibocsátásokra vonatkozó terhei alól, mivel ezekben az ágazatokban az uniós gyártók jogosultak voltak a közvetett költségek ellentételezésére. Ez a megközelítés azt a célt szolgálta, hogy elkerülhető legyen a kibocsátásáthelyezés elleni párhuzamos védelem, azaz, hogy az uniós gyártók a közvetett költségek ellentételezésén keresztül kompenzációban részesüljenek közvetett szén-dioxid-költségeikért, és közben az importőröknek a CBAM keretében egyidejűleg terheik keletkezzenek az említett ágazatokban a közvetett kibocsátások után.

A CBAM közvetett kibocsátásokra való kiterjesztésének lehetőségei valamennyi CBAM-ágazatban

A Bizottság számos elképzelhető szakmai megoldást megvizsgált annak érdekében, hogy a CBAM-et valamennyi ágazatban kiterjessze a közvetett kibocsátásokra, figyelembe véve ugyanakkor a közvetett költségek ellentételezésével való kölcsönhatást. Az elemzés a következő kritériumok alapján értékelte az egyes szakmai megoldásokat és adott esetben az almegoldásokat:

- A környezeti integritás azt értékeli, hogy a CBAM milyen mértékben terjed ki a közvetett kibocsátásokra egy szakmai megoldás révén, attól függően, hogy a szakmai megoldás teljes vagy részleges lefedettséget biztosít-e (ágazatokon és termékeken átívelően), és hogy a lefedettség azonnali vagy időben szakaszolt-e.
- A kibocsátásáthelyezés megelőzése azt méri fel, hogy egy szakmai megoldás milyen mértékben csökkenti annak kockázatát, hogy az uniós termelés kevésbé szigorú éghajlat-politikával rendelkező régiókba való áthelyezése miatt megnövekszik a kibocsátás, attól függően, hogy a szakmai megoldás milyen mértékben ró költségeket az importált termékek előállításából származó közvetett kibocsátásokra.
- Az importtal kapcsolatos pártatlan megközelítés azt értékeli, hogy egy szakmai megoldás elkerüli-e az átfedéseket, amikor az uniós gyártók túlkompenzációban részesülnek a CBAM hatálya alá tartozó közvetett kibocsátások tekintetében.
- A megvalósíthatóság figyelembe veszi a szabályozók, az importőrök és az üzemeltetők adminisztratív terheit, és hogy a szakmai megoldás mennyire egyértelmű a számukra.
- Az alkalmazkodás egyszerűsége az uniós gyártók részéről (közvetett költségek ellentételezésének megszüntetése miatt) és az uniós importőrök részéről (az új CBAM-kötelezettségek miatt) a szakmai megoldáshoz szükséges kiigazítás szintjét és gyorsaságát méri fel.

Az első mérlegelt szalmai megoldás a CBAM azonnali bevezetése lenne, amely a végleges időszak kezdetét követően azonnal vagy röviddel azután valamennyi közvetett kibocsátásra kiterjedne. Két almegoldást lehetne kidolgozni. Az 1a. almegoldás (a közvetett költségek ellentételezésének fenntartása) értelmében a CBAM az összes közvetett kibocsátásra kiterjedne, míg a közvetett költségek ellentételezése folytatódik. Az 1b. almegoldás (a közvetett költségek ellentételezésének megszüntetése) értelmében a közvetett költségek ellentételezését azonnal megszüntetnék, párhuzamosan a CBAM bevezetésével, amely kiterjedne a közvetett kibocsátásokra.

A második mérlegelt szakmai megoldás a CBAM olyan kiterjesztése lenne, hogy az csak a közvetett kibocsátásoknak a közvetett költségek ellentételezése keretében nem kompenzált részére terjedjen ki. Több almegoldást mérlegelni lehet. A 2a. almegoldás 75 %-os maximális támogatási intenzitást feltételezne, így a CBAM a közvetett kibocsátások fennmaradó 25 %-ára terjedne ki. A 2b. almegoldás azt jelentené, hogy a CBAM hatálya alá tartozó közvetett kibocsátások nem kompenzált részarányának kiszámításához a közvetett költségek ellentételezésével összefüggő tényleges kifizetésekre vonatkozó tagállami adatokat használnák fel. A 2c. megoldás azt jelentené, hogy harmonizált feltételezéseket vagy referenciaértékeket alkalmaznának a tényleges támogatási intenzitás hozzávetőleges meghatározásához. A tényleges támogatási intenzitás kiszámítása magában foglalja az állami támogatásokról szóló iránymutatásban meghatározott maximális ellentételezés és a ténylegesen teljesített kifizetések összehasonlítását. Amennyiben a tagállamok a maximális támogatási intenzitástól elmaradó támogatást nyújtanak, a tényleges támogatási intenzitás alacsonyabb, és a költségek nem ellentételezett része magasabb. A 2c. alternatíva esetében a bizalmas nemzeti adatok alapul vételének elkerülése érdekében a tényleges maximális támogatási intenzitást képviselő harmonizált érték (pl. megfigyelt uniós átlag vagy ágazati referenciaérték) alkalmazható (amely pontosabb becslést ad az ellentételezett közvetett költségek arányáról a 2a. alternatíva esetében használt rögzített értékhez viszonyítva).

A harmadik szakmai megoldás az lenne, ha a CBAM-et fokozatosan kiterjesztenék a közvetett kibocsátásokra, miközben a közvetett költségek ellentételezését fokozatosan, azonos ütemben és azonos időben csökkentenék a kibocsátásáthelyezés elleni párhuzamos védelem elkerülése érdekében.

A negyedik szakmai megoldás a közvetett költségek ellentételezésének fokozatos kivezetése és a CBAM közvetett kibocsátások tekintetében történő bevezetésének elhalasztása lenne mindaddig, amíg a közvetett költségek ellentételezését teljes mértékben vissza nem vonják. Bevezetését követően a CBAM egyetlen lépésben a közvetett kibocsátások 100 %-ára vonatkozna.

Az ötödik szakmai megoldás az lenne, ha fenntartanák a közvetett költségek ellentételezését, miközben bevezetnék a CBAM-et a behozatal közvetett kibocsátásai tekintetében, ugyanakkor kiigazítanák a közvetett költségek ellentételezésének azt az összegét, amelyet a kedvezményezettek megkaphatnak, hogy az tükrözze a CBAM-árukba beágyazott közvetett kibocsátások CBAM-költségei és az EU marginális ármeghatározási kialakításában megjelenő közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek közötti lehetséges különbségeket.

A figyelembe vett szakmai megoldások némelyike adaptálható lenne, ha a közvetett költségek ellentételezésére való jogosultságot kiterjesztenék a közvetett költségek ellentételezésére jelenleg nem jogosult CBAM-ágazatokra, de valószínűleg kiigazításokra lenne szükség.

A közvetett kibocsátások CBAM általi azonnali és teljes körű lefedése – az 1b. szakmai megoldás – lehet a legmegbízhatóbb a környezeti integritás és a pártatlan megközelítés szempontjából, amíg további elemzésre nem kerül sor. A közvetett költségek ellentételezésének megtartása a CBAM mellett – az 1a. szakmai megoldás – a kibocsátásáthelyezés elleni párhuzamos védelem bevezetésének kockázatával járhat. A köztes megközelítések kiegyensúlyozottabb eredményekkel járhatnak: A 2. szakmai megoldás elvben

biztosítja a CBAM közvetett költségek ellentételezésével való, a túlkompenzáció elkerülését szolgáló összehangolásának módjait, de az egyes almegoldások gyakorlati életképessége további elemzést igényel a közvetett költségek ellentételezésére a különböző tagállamokban alkalmazott eltérő megközelítésekhez kapcsolódó adatkorlátok és összetettség és más módszertani kihívások miatt. A 3. szakmai megoldás potenciálisan gördülékenyebb, eltérő összetettségű átállási útvonalakat biztosíthat. A 4. szakmai megoldás jelenleg viszonylag gyengének tűnik a környezeti integritás szempontjából. Az 5. szakmai megoldás erősnek mutatkozik a környezeti integritás szempontjából, de gondos kalibrálásra lenne szükség a pártatlan bánásmód biztosítása és a túlkompenzáció elkerülése érdekében.

Következésképpen az eddig elvégzett elemzés megerősíti, hogy a CBAM közvetett kibocsátásokra vonatkozó hatályának kiterjesztésére irányuló szakmai megoldások a CBAM-rendelet jelenlegi szövegében foglalt megközelítésen túl is elképzelhetők, amely szerint a közvetett költségek ellentételezése és a CBAM kölcsönösen kizárják egymást. További elemzésre van azonban szükség egyrészt ahhoz, hogy teljes mértékben fel lehessen tárni a fentiek közül több megoldás gyakorlati életképességét, másrészt pedig ahhoz, hogy részletesebben értékelni lehessen az ilyen megoldások esetleges hatásait. A fent említett kritériumok alapján fogják értékelni a lehetséges szakmai megoldásokat a CBAM-rendelet jelenlegi megközelítéséhez viszonyítva.

A Bizottság a CBAM-mel kapcsolatban addig szerzett tapasztalatok alapján és a kibocsátásáthelyezés elleni védelemre vonatkozó szakpolitikákkal összhangban 2027-ben mérlegelni fogja egy, az EU ETS ötödik kereskedési időszakának vonatkozásában megfontolandó esetleges javaslat kérdését. Addig is bizonyos esetekben korábbi vizsgálatra lehet szükség. Például a trágyázószerek esetében – a RESourceEU cselekvési tervben[41] bejelentetteknek megfelelően – a Bizottság 2026 második negyedévéig cselekvési tervet fog javasolni a háztartási trágyázószerek rendelkezésre állásának és megfizethetőségének biztosítása érdekében, beleértve az újrafeldolgozott tápanyagok és a trágyázószerek egyéb alternatíváinak lehetővé tételét célzó intézkedéseket is.

5.2. A fuvarozásból származó kibocsátás

A Bizottság értékelte annak megvalósíthatóságát, hogy a CBAM-et kiterjesszék a CBAM-rendelet I. mellékletében felsorolt áruk fuvarozásába és az árufuvarozási szolgáltatásokba beágyazott kibocsátásokra. A CBAM-áruk fuvarozásába beágyazott kibocsátások értékelése a jelenleg a CBAM hatálya alá tartozó áruk – többek között a cement, a hidrogén, a vas és az acél, a trágyázószerek és az alumínium – behozatalához kapcsolódó, nem uniós fuvarozásból származó beágyazott kibocsátások azonosítására összpontosít. A hatály árufuvarozási szolgáltatásokra való esetleges kiterjesztésének értékelése a légi és tengeri árufuvarozási szolgáltatásokra összpontosít.

Az I. mellékletben felsorolt áruk fuvarozása során keletkező beágyazott kibocsátásokra vonatkozó főbb megállapítások

A CBAM-áruknak a termelési telephelyeikről az uniós határra történő fuvarozásából eredő becsült kibocsátások a teljes beágyazott kibocsátás mintegy 5 %-át teszik ki. Ez az arány

[41] economy.ec.europa.eu/document/download/01c448d6-dc93-40d7-9afe-4c2af448d00c_en.

jelentősen eltér a származási országtól és a szállítási módtól függően, ami rávilágít a távolsági és logisztikai minták jelentőségére a CBAM keretében importált áruk karbonintenzitásának megértésében.

A CBAM-áruk termelésének külföldre történő áthelyezése általában nem teszi lehetővé az uniós piacra szánt CBAM-áruk fuvarozással összefüggő uniós szén-dioxid-kibocsátási költségeinek teljes körű elkerülését, ami korlátozza a fuvarozásból eredő, behozatallal kapcsolatos esetleges kibocsátásáthelyezési kockázatot, mivel:

- a légi úton fuvarozott CBAM-áruk esetében az EU ETS már kiterjed az EGT-n belüli járatokra,
- a hajóval fuvarozott CBAM-áruk esetében az EU ETS magában foglalja az EGT-n belüli utakból származó kibocsátások 100 %-át, valamint egy EGT-kikötő és egy EGT-n kívüli kikötő közötti utakból származó kibocsátások 50 %-át,
- 2028-tól a CBAM-árukhoz kapcsolódó, közúti fuvarozásból származó kibocsátásokat az út EGT-re eső részét tekintve az ETS 2 fedi le majd.

Az upstream folyamatokhoz (azaz a tüzelőanyagok és bemeneti anyagok elosztásához) kapcsolódó fuvarozási kibocsátásokat az EU ETS 2 fogja érinteni, ami hatással lehet a termelési költségekre.

Bár a Bizottság értékelése arra enged következtetni, hogy technikailag megvalósítható lenne az árufuvarozási kibocsátási adatok mérése, tárolása és megosztása a logisztikai szolgáltatók között, a nemzetközi helyszíneken több logisztikai szolgáltatóra alkalmazandó hitelesítési rendszer megtervezése és végrehajtása összetett lenne, és különleges szakértelmet igényelne. Előfordulhat, hogy a harmadik országbeli kisebb fuvarozók nem rendelkeznek a szükséges adatok megadására szolgáló eszközökkel, és az árufuvarozásból származó kibocsátások KN-kód szintjén történő hitelesítésének folyamata továbbra is komoly kihívást jelent, mivel a fuvarozók nem alkalmazzák ezt a gyakorlatot. A CBAM hitelesítőinek a kibocsátásokat a fuvarozási lánc különböző elemeinél kell hitelesíteniük, ami bonyolulttá és potenciálisan költségessé teszi a hitelesítési folyamatot.

A légi és tengeri fuvarozási szolgáltatásokkal kapcsolatos főbb megállapítások

Ebben a szakaszban még folyamatban van a CBAM légi és tengeri szolgáltatások tekintetében fennálló esetleges szükségességének, valamint alkalmasságának és hatékonyságának értékelése[42]. Bár a légi fuvarozás tekintetében a kibocsátásáthelyezésre vonatkozó meglévő bizonyítékok a 2014 és 2024 közötti időszak vonatkozásában korlátozottak, a kibocsátásáthelyezés kockázatának folyamatos értékelése tisztázhatja, hogy releváns lenne-e a CBAM kiterjesztése erre az ágazatra. Ami a tengeri fuvarozást illeti, az EU ETS tengeri közlekedésre való kiterjesztése végrehajtásának nyomon követéséről szóló bizottsági jelentés nem talált konkrét bizonyítékot a közvetlenül az EU ETS bevezetésének tulajdonítható, az előírások megkerülését célzó intézkedésekre. Mindazonáltal a Bizottság folytatja az uniós

[42] Az Európai Bizottság Mobilitáspolitikai és Közlekedési Főigazgatóságának megbízásából készült, „*Economic Study for an assessment of potential carbon leakage in the aviation and maritime sectors and mitigating measures*” [Gazdasági tanulmány a légi és tengeri közlekedési ágazatban jelentkező potenciális kibocsátásáthelyezés értékeléséről és az azt mérséklő intézkedésekről] című tanulmánytervezet.

kibocsátáskereskedelmi irányelvben és a FuelEU Maritime rendeletben előírt nyomonkövetési tevékenységeit, és jelenleg elemzi a különböző lehetséges kijátszás elleni intézkedéseket, többek között a CBAM-et, hogy szükség esetén felkészüljön az esetleges intézkedésekre.

Az esetlegesen kibocsátásáthelyezéshez vezető uniós éghajlat-politikákkal kapcsolatos szabályozási költségek a jövőben várhatóan növekedni fognak. Ezek a költségnövekedések azonban nemcsak az EU ETS-nek tudhatók be, hanem a nem áralapú éghajlat-politikáknak is, különösen a ReFuelEU Aviation rendeletnek és a FuelEU Maritime rendeletnek. Mivel a CBAM csak az EU ETS-ből (vagy az explicit szén-dioxid-árazás egyéb formáiból) eredő kibocsátásáthelyezést képes kezelni, nem feltétlenül megfelelő eszköz a légi és tengeri fuvarozási szolgáltatások tekintetében[43]. Emellett a légi és tengeri fuvarozási szolgáltatásokra vonatkozó CBAM-et a kibocsátásáthelyezésnek kitett útvonalak alcsoportjára kellene korlátozni, ami adminisztratív bonyodalmakat okozna.

Összefoglalva, a légi és tengeri szolgáltatásokra vonatkozó CBAM igazgatása bonyolult lenne, és az esetleges kibocsátásáthelyezési kockázatnak csak egy részét tudná kezelni. Ezért egy szakpolitikai intézkedés bevezetése esetén azt gondosan meg kell tervezni, hogy kezelje a nemcsak a szén-dioxid-árazási politikák költségeiből, hanem más szakpolitikákból, például a fenntartható légijármű-üzemanyagokkal (SAF) kapcsolatos intézkedésekből vagy a FuelEU Maritime kezdeményezésből eredő esetleges kibocsátásáthelyezést is, ugyanakkor megfelelően igazodjon az érintett ágazatok sajátos körülményeihez.

5.3. A CBAM hatályának kiterjesztése más ágazatokra

Ez a fejezet elemzi a CBAM hatályának lehetséges kiterjesztését a prekurzorokra és további árukra, azaz olyan árukra, amelyek a CBAM hatálya alá tartozó jelenlegi áruknak nem prekurzorai vagy továbbfeldolgozott termékei. Ez utóbbira a hatály horizontális kiterjesztéseként is hivatkoznak. A hatály esetleges kiterjesztésének fel kell mérnie a nemzetközi kereskedelemre és az uniós downstream szektor versenyképességére gyakorolt hatásokat is.

5.3.1. Prekurzor áruk

Ez az értékelés a CBAM jelenlegi hatálya alá tartozó áruk prekurzorainak, valamint olyan további áruk prekurzorainak azonosítására törekedett, amelyek esetleg a CBAM hatályának horizontális kiterjesztése alá tartozhatnak.

Először is feltérképezték a releváns áruértékláncokat, hogy azonosítsák a potenciális prekurzorok jegyzékét. Ezt követően elemezték az e prekurzorokra tekintetében a kibocsátásokra, a piacképességre és az EU ETS szerinti kezelésre vonatkozóan rendelkezésre álló adatokat. Végül értékelték az egyes prekurzorok CBAM-be való felvételének technikai megvalósíthatóságát, ugyanazon módszertan alkalmazásával, mint amelyiket a hatály kiterjesztése céljából dolgoztak ki (a további árukról szóló fejezetben felvázoltak szerint).

[43] A légi és tengeri közlekedés tekintetében az EU ETS jelenleg csak az EGT-n belüli járatokra, a teher- és személyhajók EGT-n belüli útjaiból és EGT-kikötőben történő horgonyzásból származó kibocsátásokra, valamint az EGT-kikötők és az EGT-n kívüli kikötők közötti kibocsátások 50 %-ára terjed ki.

A hatály prekurzor árukra való kiterjesztésének technikai megvalósíthatósági értékelése

Az értékelés azt mutatja, hogy technikailag megvalósítható lenne a vas és acél, az alumínium és a cement, valamint a vegyi anyagok és a kerámiák prekurzorainak felvétele (a CBAM ezen ágazatokra való esetleges kiterjesztésének függvényében). Azok a termékek, amelyek tekintetében a kiterjesztést megvalósíthatónak ítélik: a kalcinált mész, a dolomitmész, a magnézium-oxid, a timföld (és az alumínium-hidroxid). Egy másik példa lehet a szóda, feltéve, hogy az üvegágazatot a kiterjesztésre potenciálisan jelölt ágazatnak tekintik.

Kihívást jelenthet más, társtermékekkel[44] rendelkező prekurzorok, például a koksz felvétele, mivel ezek esetében külön módszertant kell kidolgozni a társtermékek beágyazott kibocsátásának hozzárendelésére, például a kokszolási folyamat társtermékei (beleértve a kátrányokat, olajokat és aromás vegyületeket), valamint a finomítói termékek esetében.

A vegyi anyagoknak a CBAM hatálya alá vonása (lásd a további árukról szóló alábbi fejezetet) hatással lehet a koksz társtermékeinek és a finomítói termékeknek a kezelésére is, mivel ezek vegyi anyagok és polimerek prekurzorai. Ezért fontolóra lehetne venni mind a koksznak, mind társtermékeinek a CBAM hatálya alá vonását releváns prekurzorokként, ha a hatályt a vegyiparra is kiterjesztenék. Alternatív megoldásként a koksz a vas, az acél és a ferroötvözetek önálló prekurzoraként is kezelhető, társtermékei pedig nem tartoznának a CBAM hatálya alá. Ami a finomítói termékekből származó egyes szerves vegyianyag-prekurzorok, például a nafta, a pirobenzin és a reformátum felvételét illeti, azt a horizontális hatály kiterjesztése keretében tárgyalják (lásd a további árukról szóló fejezetet).

Ha a CBAM-et több ágazat – többek között a vas- és acélágazat, valamint az alumíniumágazat – számára prekurzorként szolgáló különböző típusú maradékokra is kiterjesztenék, azt az üveg (üvegtörmelék), valamint a cellulóz és a papír (újrafeldolgozott cellulóz) esetében is meg lehetne fontolni.

Elemzésünk nem azonosított további releváns prekurzorokat a hidrogén és a trágyázószerek tekintetében azokon kívül, amelyek már a CBAM jelenlegi hatálya alá tartoznak.

Következésképpen az értékelés azonosított néhány olyan prekurzort, amelyeket technikailag megvalósítható lenne belefoglalni a CBAM-be, míg mások tekintetében a módszertani összetettség kihívást jelenthet.

5.3.2. További áruk

Ezen értékelés célja azon potenciális áruk és ágazatok azonosítása és prioritásának meghatározása, amelyek még nem tartoznak a CBAM hatálya alá, de amelyekről úgy ítélik meg, hogy az EU ETS keretében ki vannak téve a kibocsátásáthelyezés kockázatának; ezek közé tartoznak különösen a szerves vegyi anyagok és a polimerek.

Elemzésünk ugyanazt a kibocsátásáthelyezési mutatót alkalmazta, mint az EU ETS 4. szakaszában, 0,8-as küszöbértékkel[45]. Más kritériumok figyelembe vették legalább egy olyan EU ETS hatálya alá tartozó létesítmény jelenlétét, amely ugyanahhoz a NACE-kódhoz tartozik,

[44] Társtermék az ugyanazon termelési folyamatból származó két vagy több termék bármelyike.

[45] A kibocsátásáthelyezési mutató figyelembe veszi a kibocsátásintenzitást és a kereskedelem intenzitását. A listát lásd a következő internetcímen: EU ETS phase 4 Preliminary Carbon Leakage (List 6_cll-ei-ti_results_en.pdf).

mint az elemzett ágazat, és az EU ETS keretében ezzel az ágazattal kapcsolatban jelentett legalább 25 kt CO_2-egyenértéknek megfelelő éves kibocsátásokat. A további megfontolások közé tartozott a jelenleg a rendelet hatálya alá nem tartozó upstream áruk (pl. timföld) felvétele, valamint az, hogy az elemzett ágazatok a jelenlegi CBAM-ágazatokéval azonos prekurzorokkal és hasonló termelési folyamatokkal rendelkeznek-e, vagy hogy ezen ágazatok termékei közvetlenül továbbfeldolgozott áruk-e.

Második lépésként az azonosított ágazatokat tovább értékelték további kritériumok alapján, többek között, hogy termelésük mekkora részét végzik az EU ETS hatálya alá tartozó létesítményekben, mennyire jelentősek az uniós termelés és a harmadik országokból származó import szempontjából, valamint kereskedelmi intenzitásuk alapján.

Végezetül értékeltük, hogy az előző két lépésben azonosított árukat megtartjuk-e jelenlegi formátumukban, vagy tágabb termékkategóriákba összesítjük-e őket, figyelembe véve a statisztikai tényezők és más releváns megfontolások[46] kombinációját.

Végső soron a vegyipar összetettsége miatt az esetlegesen a CBAM hatálya alá vonandó kulcsfontosságú anyagok azonosításához szisztematikus, anyagközpontú értéklánc-megközelítésre volt szükség a statisztikai elemzés helyett, amelynek eredményeként az értékláncokban olyan, az értéklánc mentén szétszóródott anyagokat azonosítottak volna, amelyek nem illeszkednek a jelentős kibocsátást generáló folyamatokhoz. Ez a megközelítés azon vegyi anyagok értékláncaira összpontosított, amelyek anyagok, nem pedig több anyag keverékei vagy készítményei. Azon vegyi anyagokat és releváns polimereket választották ki értékelésre, amelyek tekintetében EU ETS termék-referenciaértékek állnak rendelkezésre, és amelyeket az EU-ban évente nagy mennyiségben (több mint 1 megatonna) állítanak elő, vagy amelyek jelentős kibocsátáshoz vezetnek. Emellett a jelenleg a CBAM hatálya alá tartozó árukhoz kapcsolódó prekurzorokat és továbbfeldolgozott anyagokat is figyelembe vették az összetett értékláncok lefedésének és a jelentős kibocsátások figyelembevételének biztosítása érdekében.

A fenti kritériumok alkalmazása alapján további megfontolás céljából a következő ágazatok kaptak prioritást: **cellulóz és papír**, **üveg, kerámia**, **ferroötvözetek**, **alumínium** és **egyéb nemvasfémek**. Ide értendők az előzetesen azonosított áruk, valamint az ugyanazon csoportba vagy harmonizált rendszer szerinti fejezetbe tartozó hasonló áruk vagy meghatározott prekurzorok.

Az anyagközpontú megközelítéssel körülbelül 120 anyag – köztük **szervetlen vegyi anyagok**, **szerves vegyi anyagok** és **polimerek** – kerültek egy előzetes, szűkített listára. Az elemzés feltárta, hogy a szén, a nyersolaj és a földgáz a szerves vegyi anyagok elsődleges alapanyagai, amelyekből kulcsfontosságú összetevők készülnek. Emellett a **finomítói termékeket** egyedi ágazatként és prekurzorként is azonosították a szerves vegyi anyagok és a polimerek

[46] E megfontolások közé tartozik a hasonló áruk felvétele ugyanazon termékkategóriába a kijátszás megelőzése érdekében, a közvetlen továbbfeldolgozott termékek felvétele a szűkített listán szereplő áruk közé, valamint a meg nem határozott termékekre vonatkozó kódok, továbbá a viszonylag alacsony behozatali volumennel vagy alacsony beágyazott kibocsátásintenzitással rendelkező áruk kizárása az adminisztratív terhek minimalizálása érdekében.

értékelésének információval való alátámasztása érdekében. Ezért megállapítást nyert, hogy a vegyi anyagok esetében fennáll a kibocsátásáthelyezés kockázata.

A fent ismertetett kritériumok alapján **a bányászati tevékenységekből származó árukat** és a **trágyázószereket** (pl. kálium-klorid) nem választották ki további megfontolásra.

A hatály további árukra való kiterjesztésének technikai megvalósíthatósági értékelése

A CBAM hatálya alá vonandó további áruk kiválasztásának releváns kritériumai a következők: először is, az ágazatok relevanciája a kibocsátás szempontjából, azaz hogy az ágazat egyike-e azoknak a kibocsátóknak, amelyek összesített üvegházhatásúgáz-kibocsátása a legnagyobb; másodszor, az ágazat jelentős mértékű kitettsége a kibocsátásáthelyezés kockázatának, a 2003/87/EK irányelv szerint meghatározottaknak megfelelően; és harmadszor, az üvegházhatásúgáz-kibocsátások szempontjából a széles körű terméklefedettség egyensúlyban tartása, korlátozva ugyanakkor az összetettséget és az adminisztratív terheket.

A hatály további árukra való kiterjesztésének technikai megvalósíthatóságát annak ellenőrzésével értékelték, hogy az áruk megfelelően azonosítottak-e (KN-kódokkal vagy más eszközökkel, például vegyi anyagok CAS-számaival[47]), és hogy rendelkezésre állnak-e nyomonkövetési szabályok, különösen a termelési folyamatok és útvonalak tekintetében, amelyeknek ismertnek kell lenniük, és nem lehetnek túlzottan összetettek.

Az alkalmazott további kritériumok közé tartozott a társtermékekkel járó folyamatok során keletkező kibocsátások hozzárendelésére vonatkozó szabályok szükségessége, a beágyazott kibocsátások alapértelmezett értékeinek meghatározására való képesség, valamint a nyomonkövetési, jelentéstételi és hitelesítési rendszer hosszabb értékláncok lefedésére való képessége. Ezenkívül a vegyi anyagok és a polimerek esetében az értékláncok összehasonlításához elengedhetetlen volt a termelési folyamatok nyomon követésével és ellenőrzésével kapcsolatos kihívások megértése. Ezt egy „összetettségi intézkedés” rögzítette, amely olyan tényezőket vizsgál, mint a termelési útvonalak száma, a prekurzorok, a társtermékek hozzárendelése és a nyomonkövetési kihívások.

A **vegyi anyagok** és a **polimerek** értékelése azt mutatja, hogy a vegyipar összetettsége – mivel a vegyipart több alágazat, valamint összekapcsolt termelési útvonalak és folyamatok jellemzik – technikailag nagyon megnehezítené e termékek CBAM-be való esetleges felvételét. Ezt a megállapítást az értéklánc átfogó elemzése támasztja alá, amely kiterjed a jelentős beágyazott kibocsátással járó alapvető vegyi anyagokra (például az olefinekre, az aromás vegyületekre és a metanolra), valamint az összetettebb termékekre, például a polimerekre a CBAM-rendelet szempontjából. A legtöbb anyag szabványos kódokkal (KN, CAS) azonosítható, de egyes anyagok további pontosítást igényelnek. Az értékelés végső soron azt mutatja, hogy pontosabb elszámolási módszerekre van szükség a vegyipar összetett termelési útvonalainak és kibocsátásainak meghatározásához.

Az anyagoknak az értéklánc összetettsége szerinti rangsorolása önmagában nem ad egyértelmű alapot annak eldöntéséhez, hogy a CBAM hatálya alá vonják őket. Az elvégzett értékelés az EU ETS referenciaértékeivel rendelkező vagy nagy termelési volumenű, kevésbé összetett anyagokra összpontosított, de a termék nagy mennyisége nem mindig jelenti azt, hogy

[47] A Vegyianyag Nyilvántartási Szolgálat (CAS) az összetett vegyi anyagokat jelölő egyedi számokat sorolja fel.

technikailag megvalósítható lenne e termék CBAM hatálya alá vonása. Néhány egyszerűbb áru csak azért került be a listára, mert relevánsabb vegyi anyagok prekurzorai; az összetettebb termékek kizárása esetén ezeket a prekurzorokat is újra át kell gondolni. Más árukat csak azért értékeltek, mert azok a kis mennyiségük és a korlátozott piacképességük ellenére társtermékként, köztes termékként vagy melléktermékként jelennek meg. Ezek kizárása csökkentheti a szükségtelen összetettséget, és egyszerűsítheti az általános megközelítést. Összességében az ezen anyagok közötti összetett kölcsönhatásokból eredő kihívások ellenére az értékelés azt mutatta, hogy **bizonyos vegyi anyagok és polimerek CBAM hatálya alá vonása technikailag megvalósítható lenne**. Az egyes vegyi anyagok vagy polimerek CBAM hatálya alá vonására vagy hatálya alól való kizárására vonatkozó egyértelmű feltételek meghatározása azonban összetett feladat. A **CBAM hatályának a szerves vegyi anyagokra és a polimerekre történő fokozatos kiterjesztése terén követett szakaszos megközelítés segíthet az ágazat összetettségének kezelésében**. **Ez magában foglalhatja például azt, hogy kezdetben az olyan előnyben részesített jelöltek felvételét mérlegelik, amelyek megfelelnek bizonyos kritériumoknak, például viszonylag egyszerű értékláncokkal rendelkeznek, vagy az EU ETS szerint termék-referenciaértéket állapítottak meg a tekintetükben, majd a hatályt fokozatosan kiterjesztik az anyagok szélesebb körére**.

Végső soron a vegyi anyagok és a polimerek CBAM hatálya alá vonása szükségessé tenné a releváns vegyi anyagok és polimerek, valamint beágyazott kibocsátásuk nyomon követését a downstream ágazatokat – többek között a mosó- és tisztítószereket, a kozmetikumokat, a (szerves vegyi anyagokhoz képest downstream) gyógyszereket, a textiltermékeket, a csomagolást stb. – felölelő összetett értékláncokban és termelési útvonalakon. Ezen értékláncok nyomon követése különösen nagy kihívást jelent az érintett továbbfeldolgozott termékek valódi sokfélesége és összetettsége miatt, amelyek iparágak és alkalmazások széles körében vannak jelen.

A **finomítói termékeket** illetően elemzésünk két csoportot vett figyelembe: szerves vegyi prekurzorok (például nafta, pirobenzin és reformátum) és kereskedelmi üzemanyagok (bár a nafta mindkét kategóriába tartozhat). A finomítói termékek CBAM hatálya alá vonásának két lehetséges megközelítése van: 1. csak a szerves vegyi prekurzorok felvétele, amelyek a beágyazott kibocsátáshoz hozzájáruló korlátozott számú terméket céloznának meg. Ez a megközelítés azonban kizárná a finomítókból származó kibocsátások nagy részét, és új kategóriák létrehozását tenné szükségessé, mivel a jelenlegi KN-kódok az anyagok széles körét ölelik fel, vagy 2. az összes finomítói termék felvétele, ami lefedné az ágazat teljes kibocsátását. Ez a megközelítés azonban hatással lehet a már adóköteles kereskedelmi üzemanyagokra, ami gazdasági és társadalmi következményekkel járhat. Az előzetes megállapítások azt sugallják, **hogy csak a szerves vegyi prekurzorok felvétele kihívást jelentene, de még ha nehéz is a teljes finomítói ágazat nyomon követése, jelentése és hitelesítése (MRV), ezek a kihívások nem tűnnek leküzdhetetlennek, mivel az EU ETS keretében már léteznek hasonló MRV-folyamatok**.

Értékelésünk arra is rámutat, hogy technikailag megvalósítható annak mérlegelése, hogy a CBAM hatálya kiterjedjen bizonyos, olyan ágazatokból származó, szűkített listán szereplő árukra, mint a **cellulóz és a papír**, az **üveg**, a **kerámia** (beleértve a tűzálló anyagokat is) és a

ferroötvözetek (pl. ferroszilícium és ferroszilíciumos mangán). Emellett a timföld és köztes terméke, az alumínium-hidroxid, amelyek szintén prekurzorként szerepelnek (lásd a prekurzor árukról szóló fejezetet), szintén potenciális jelöltnek tekinthetők. Vagy nincs technikai akadálya annak, hogy ezeket az árukat felvegyék, vagy ezek az áruk hasonlóak a szűkített listán szereplő árukhoz, ami megakadályozná az intézkedések kijátszását, és biztosítaná az egyenlő bánásmódot. Ezekben az ágazatokban azonban bizonyos árucsoportok túl heterogének, és termelési folyamatuk túl bonyolult ahhoz, hogy a CBAM hatálya alá tartozzanak. Ez az összetettség az elsődleges oka annak, hogy elemzésünk szerint a **nemvasfémágazat** (beleértve az ólmot, a cinket és a rezet) jelenleg nem alkalmas a felvételre.

Ezen túlmenően az értékelés azonosította azokat az árucsoportokat, amelyeket jellemzően nem az EU ETS hatálya alá tartozó létesítményekben gyártanak, és amelyeket a CBAM hatályának kiterjesztésére potenciálisan jelölt áruk továbbfeldolgozott áruiként sorolnának be. Ezek az áruk két feltétel teljesülése esetén tekinthetők potenciális jelöltnek: először is, a prekurzor áruiknak már a CBAM hatálya alá kell tartozniuk, másodszor pedig egy külön értékelésnek meg kell erősítenie, hogy ki vannak téve a kibocsátásáthelyezés kockázatának. Bár ezeket az árukat jelenleg nem javasolják lehetséges felvételre, egy későbbi szakaszban hozzáadhatók a továbbfeldolgozott árukra vonatkozó szabályok formalizálásáig.

Végezetül potenciális jelöltnek tekinthetők az egyes ágazatokból, például a cellulóz és a papír, az üveg és az alumínium ágazatából származó maradékanyagok (beleértve a papír- és kartonmaradékot, az üvegtörmeléket, valamint az alumíniumhulladékot és -maradékot). Felvételük esetén azonban figyelembe kell venni a maradékok CBAM hatálya alá vonásával kapcsolatos átfogóbb kérdéseket (lásd a CBAM megkerüléséről szóló fenti szakaszt).

Következésképpen a CBAM hatályának további árukra való kiterjesztése jelentős előnyökkel és kihívásokkal jár. Egyrészt hozzájárulhat a kibocsátásáthelyezés csökkentéséhez, előmozdíthatja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású termelést, és növelheti a szén-dioxid-ár hatálya alá tartozó értékláncok általános lefedettségét, ezáltal hozzájárulhat az üvegházhatásúgáz-kibocsátás átfogóbb csökkentéséhez. Ha figyelembe vesszük a kibocsátásokhoz jelentősen hozzájáruló potenciális jelölteket, például a vegyi anyagokat, a polimereket és a finomítói termékeket, az **hatásos eredmények** elérését teheti lehetővé. Másrészt az ilyen termékeknek a CBAM hatálya alá vonása technikailag összetett lenne ezen ágazatok nagyon eltérő termékei és termelési folyamatai miatt, és potenciálisan növelné az adminisztratív terheket, különösen a kkv-k esetében, amelyek adott esetben nem rendelkeznek az új követelményeknek való megfeleléshez szükséges erőforrásokkal vagy szakértelemmel. Ezenkívül a beágyazott kibocsátások bizonyos árukhoz, például a maradékhoz vagy a továbbfeldolgozott termékekhez való hozzárendelése módszertani szempontból kihívást jelenthet, és új módszerek vagy szabályok kidolgozását teheti szükségessé. Végső soron ezeknek az előnyöknek és hátrányoknak az alapos értékelése elengedhetetlen annak biztosításához, hogy a CBAM kiterjesztése hatékonyan csökkentse a kibocsátásokat, miközben minimalizálja a negatív hatásokat; ez pedig olyan kiegyensúlyozott megközelítést igényel, amely a hatékony eredmény elérése érdekében a környezeti előnyöket a lehetséges költségekhez és kihívásokhoz méri.

5.3.3. Továbbfeldolgozott áruk

Lépcsőzetes downstream kiterjesztés

A CBAM-rendelet 30. cikkének (3) bekezdése előírja a Bizottság számára, hogy tegyen jelentést a mechanizmus hatályának esetleges downstream kiterjesztéséről. 2025 végéig a Bizottság javasolni fogja a hatály kiterjesztését a CBAM fémágazatainak, a vas- és acélágazatnak, valamint az alumíniumágazatnak a továbbfeldolgozott termékeire, a 4.1. fejezetben foglaltaknak megfelelően. Ez a javaslat nem terjed majd ki a vegyi anyagokra (trágyázószerekre és a hidrogénre) és a cementre[48]. Ez a fejezet ismerteti ennek okait.

A továbbfeldolgozott áruk a CBAM-rendelet I. mellékletében felsorolt árukat, azaz a CBAM alapvető áruit használják fel bemeneti anyagként a termelésük során. A CBAM ezen árukra való kiterjesztésének fő elve az, hogy a karbonintenzitás ellensúlyozásának alkalmazását azokra a kibocsátásokra korlátozzák, amelyek az EU ETS hatálya alá tartoznának, ha az árut az EU-ban állítanák elő.

Ha a Bizottság a vegyi anyagok és a cement továbbfeldolgozott áruira való kiterjesztést javasolja, a fémek továbbfeldolgozott áruiról szóló 4.1. fejezetben felvázolt kritériumokat fogja alkalmazni, nevezetesen a CBAM által előidézett költségoldali nyomást, a piacképességet, a kibocsátások relevanciáját és a technikai megvalósíthatóságot.

Továbbfeldolgozott vegyipari termékek

A mechanizmus hatályának a szerves vegyi anyagokra és a polimerekre való, a fenti fejezetben tárgyalt esetleges horizontális kiterjesztése előtt két fő okból korai lenne a CBAM hatálya alá vonni a trágyázószerek és a hidrogén mint alapvető áruk továbbfeldolgozott termékeit.

Először is, a hatály horizontális kiterjesztése nélkül csak a jelenlegi CBAM-termékek prekurzorainak beágyazott kibocsátását vennék figyelembe a továbbfeldolgozott áruk kötelezettséget keletkeztető beágyazott kibocsátásában. Ez figyelmen kívül hagyná e továbbfeldolgozott áruknak a vegyi és polimer prekurzoraikból származó teljes beágyazott kibocsátásának jelentős részét. Ebben az esetben nem jönne létre az EU ETS-szel való teljes összeegyeztethetőség. Az EU ETS és a CBAM közötti ezen egyensúlyhiány enyhítése érdekében először számos szerves vegyi anyagot kell belefoglalni a CBAM-be alapvető áruként. Ezek a horizontális prekurzorok (szerves vegyi anyagok és polimerek) jelentős mennyiségű beágyazott kibocsátásért vagy akár a beágyazott kibocsátás legnagyobb részéért felelnek a trágyázószerek és a hidrogén előállításában. Ezért előnyösebb, ha a vegyipari ágazatból származó azonosított továbbfeldolgozott termékeket csak akkor veszik figyelembe, ha a CBAM-et horizontálisan kiterjesztik.

Másodszor, a kibocsátások vegyiparhoz való hozzárendelésének módszertana jobban kidolgozható egy esetleges későbbi horizontális kiterjesztésig. A vegyipari termelésből származó kibocsátások nyomon követése jelentős erőfeszítéseket igényelhet. Számos szerves vegyi anyagot nagymértékben integrált, sok terméket előállító üzemekben gyártanak. Ha az

[48] A villamos energia továbbfeldolgozott termékeit nem veszik figyelembe, mivel a villamos energiát szinte valamennyi áru előállítási folyamatában felhasználják, ami kivitelezhetetlenné teszi a villamos energia bemeneti anyagokból való részesedésének és beágyazott kibocsátásának meghatározását valamennyi lehetséges importált termékben.

egyes vegyi anyagok beágyazott kibocsátását minden egyes vegyi anyag esetében külön-külön, rendszerhatárok alkalmazásával kell nyomon követni – ami a jelenlegi CBAM-módszertan megközelítése lenne –, ez nemcsak számos tüzelőanyag-áram nyomon követését tenné szükségessé, beleértve a telephely különböző folyamataiból származó különböző hulladékgázokat és melléktermékáramokat, hanem számos, az egyes folyamatokba belépő és azokból kilépő hőáramok nyomon követését is. A vegyi anyagok gyakran több termelési útvonallal rendelkeznek, amelyek mindegyikéhez saját kibocsátásszámítási módszerre lenne szükség. A módszertannak figyelembe kellene vennie azt is, hogy a vegyi anyagokat átalakítják vagy felhasználják a továbbfeldolgozott termék előállítása során. Következésképpen a módszertannak sztöchiometriai arányokat kellene használnia ahhoz, hogy az alapvetőáru-tartalmat rendelje hozzá adott továbbfeldolgozott áruhoz, ne pedig az alapvető áru mint bemeneti anyag tömegét, amint az a vas és az acél, az alumínium és a cement esetében lehetséges.

Továbbfeldolgozott cementtermékek

A cementet bemeneti anyagként felhasználó továbbfeldolgozott termékek száma viszonylag korlátozott. E termékek közé tartoznak például az előre gyártott építőelemek, a cementlapok és -téglák, valamint a kiöntésre kész beton. A továbbfeldolgozott cementtermékek uniós behozatali volumene nagyon alacsony, és ezeket a termékeket olyan tényezők jellemzik, amelyek korlátozzák a szállíthatóságot, például a nagy tömeg/érték arány. Emellett az olyan termékek, mint az azbesztcement és a kiöntésre kész beton egyáltalán nem piacképesek az azbesztcement mint veszélyes anyag kereskedelmének tilalma miatt, és mivel a kiöntésre kész beton általában a helyszínen vagy a közelben előállított romlandó termék. Ezenkívül a továbbfeldolgozott cementtermékek általában nagy fokú anyaghígítással rendelkeznek, és a cement a továbbfeldolgozott áruk teljes tömegének átlagosan csak mintegy 20 %-át teszi ki. Ez azt jelenti, hogy a továbbfeldolgozott áruk cementösszetevőjének szén-dioxid-ára valószínűleg csak korlátozott mértékben növeli a teljes bekerülési árat. Összességében a fent említett tényezők azt jelentik, hogy a cement továbbfeldolgozott termékei esetében korlátozott a kibocsátásáthelyezés kockázata. A CBAM downstream kiterjesztésére irányuló 2025. évi javaslat tekintetében ezért inkább a kibocsátásáthelyezés kockázatának nagyobb mértékben kitett továbbfeldolgozott árukhoz rendeltek prioritást.

6. Következtetések, következő lépések

A Bizottság jelenleg véglegesíti a CBAM-hez kapcsolódó, 2026. január 1-jén kezdődő pénzügyi kötelezettség **előkészítését**. Az omnibusz javaslat mellett további **egyszerűsítéseket és rugalmassági mechanizmusokat** vezet be annak érdekében, hogy megkönnyítse a vállalkozások, különösen a kis- és középvállalkozások általi megfelelést.

Az uniós **Global Gateway** tovább fogja fokozni a fejlődő országok gazdaságainak dekarbonizációját. E támogatásnak hármas hozadéka lesz: az éghajlatváltozás elleni globális küzdelem elősegítése; a fejlesztés támogatása a partnerországokban; és az EU szolidaritásának kézzelfogható igazolása. A dekarbonizációs erőfeszítések támogatásával ez a stratégia hozzá

fog járulni az ezekből az országokból exportált áruk karbontartalmának csökkentéséhez is, ezáltal növelve az ipari versenyképességet és enyhítve a CBAM-kitettséget.

A Bizottság most olyan **javaslatot** terjeszt elő, amelynek **célja** a CBAM hatékonyságának **megerősítése** a downstream kibocsátásáthelyezés kockázatának csökkentése, a mechanizmus végrehajtásának megerősítése, a megkerülési gyakorlatoktól való elrettentés és a harmadik országbeli villamosenergia-hálózatok dekarbonizációjának ösztönzése révén. 2026 elején a Bizottság **az egyenértékűség elve** alapján végrehajtási jogi aktust fogad el, amelyben meghatározza a harmadik országokban ténylegesen megfizetett szén-dioxid-ár levonására vonatkozó szabályokat. Ez még inkább elő fogja mozdítani a szén-dioxid-árazási eszközök partnerországok általi alkalmazását.

Második lépésként 2027-ben a Bizottság értékelni fogja, hogy javasolja-e a CBAM további kiterjesztését további, a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett, az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerbe tartozó ágazatok, több továbbfeldolgozott árunak vagy további CBAM-ágazatokból származó közvetett kibocsátásnak a CBAM hatálya alá vonásával.

2028. január 1-jéig, valamint azt követően kétévente a Bizottság jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a CBAM-rendelet alkalmazásáról és a CBAM működéséről, a CBAM-rendelet 30. cikkének (6) bekezdésében előírtak szerint.